„Tevékeny gyermekkert”

Tevékenységközpontú

Pedagógiai Program

Csengővár Óvoda és Mini Bölcsőde
3245 Recsk, Kossuth út 218
Tel: 36/478-015
E-mail: recskovi@gmail.com

2025. szeptember 01.

Tartalomjegyzék:

Legfontosabb adatok …….. 4.
Bevezető, rövid ismertető ……... 6.
Jövőképünk, Gyermekkép, Óvodakép …… 7.
Általános alapelvek ……. 8
Általános céljaink …… 9.
Általános feladataink …… 10.
I. Egészséges életmódra nevelés ……..…… 10.
Az alkalmazkodóképesség fejlesztése …….. 11.
A gyermekbántalmazás és agresszió megelőzése ……. 12.
A dohányzás megelőzésének óvodai programja …… 13.
Diabéteszes gyermekek speciális ellátása ……. 14.
Egészséges életmód alakítása ……..……... 14.
Napirend ……..... 15.
Az egészséges óvodai környezet megteremtése …… 16.
A gyermekek gondozása …… 16.
Testi képességek fejlesztése, edzés …… 17.
Pihenés, alvás ……. 18.
A fejlődés jellemzői óvodáskor végére …….. 18.
II. Érzelmi, erkölcsi, és értékorientált közösségi nevelés ……. 19.
A fejlődés várható eredményei óvodáskor végére …… 21.
III. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása …….. 22.
Anyanyelvi nevelés…… 23.
A fejlődés várható eredményei óvodáskor végére …… 24.
Értelmi fejlesztés ……... 24.
A fejlődés várható eredményei óvodáskor végére …… 25.
Az óvodai élet megszervezésének feltételei …… 26.
Személyi feltételek ……..…….. 26.
Tárgyi feltételek …… 26.
Az óvodai élet megszervezése …….. 26.
Hetirend ……. 27.
Óvodánk hagyományos ünnepei, egyéb rendezvényei ……. 27.
Az óvoda kapcsolatai …… 30.
1. A család és az óvoda ……..……. 30.
2. Intézmények ……..... 32.
Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai …….. 34.
Játék…… 34.
Verselés, mesélés…… 38.
Ének, zene, énekes játék, gyermektánc…….. 41.
Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka……... 45.
Mozgás…… 48.

Külső világ tevékeny megismerése…… 52.
Környezettudatos magatartásra nevelés …… 52.
Számfogalom és mennyiségek..…….. 54.
Közlekedésre nevelés …… 56.
Az óvodai munka jellegű tevékenységek ……57.
A tevékenységben megvalósuló tanulás ……. 60.
Az óvodába lépéstől az iskolába lépésig …… 60.
Óvodába lépés feltételei……..... 62.
Befogadás körülményei óvodánkban ……..... 63.
A gyermekek fejlődésének nyomon követése, dokumentálása ……..... 63.
Az iskolai élet megkezdésé – a gyermek tankötelezettsége ……. 64.
Gyermekvédelem az óvodában …….. 66.
A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések …… 66.
Hátrányos és Halmozottan Hátrányos helyzetű gyermekek ……. 68.
Veszélyeztetettség ……. 69.
Sajátos nevelési igényű gyerekek különleges gondozása ……. 69.
Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése ……..……..... 70.
Újszerű nevelési eljárások alkalmazási lehetőségei ……. 71.
Konfliktuskezelés …….. 71.
Projektpedagógia ……... 72.
Jogszabályi háttér …….. 74.
Érvényességi rendelkezések …….. 75.
Legitimációs záradék …… 76.
Melléklet (Tárgyi feltételek) ..…… 77.

LEGFONTOSABB ADATOK

Az intézmény hivatalos elnevezése:	Csengővár Óvoda és Mini Bölcsőde
Címe:	3245 Recsk, Kossuth út 218.
Telefonszáma:	36/478-015
OM azonosítója:	031374
e-mail címe:	recskovi@gmail.com
Alapító okirat szám, kelte	R958-4/2018
Fenntartó neve, címe, telefonszáma:	Recsk Nagyközségi Önkormányzat 3245 Recsk, Kossuth ót 165. 36/578-310
Az intézmény gazdasági besorolása:	önállóan működő költségvetési szerv
Az intézmény alapításának éve:	1994.03.16. (az első óvoda alapítása: 1950. szeptember. 1)

Az intézmény alaptevékenysége:

- Intézményünk biztosítja a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 4.§ 14.a) pontjában megjelölt köznevelési alapfeladatok közül az:
  - óvodai nevelést
  - a roma nemzetiséghez tartozók óvodai nevelését és
  - a többi gyermekkel együtt nevelhető sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelését.
- Az óvodai nevelés a gyermek 3 éves korában kezdődik, és addig az időpontig tart, ameddig a gyermek a tankötelezettség teljesítését meg nem kezdi (2011. évi CXC. Nemzeti köznevelési törvény 5§ (1) a.)
- Biztosítja
  - fokozatosan, de különösen az óvodai nevelés utolsó évében a gyermekek iskolai nevelés-oktatásra történő felkészítést, (2011. évi CXC köznevelési tv. 8. § (1))
  - a roma nemzetiséghez tartozó gyermekek kizárólag magyar nyelven folyó integrált nevelését,
  - a nemzeti köznevelésről szóló 2011.évi CXC. törvény 4.§.13. pontja szerinti kiemelt figyelmet igénylő gyermekek óvodai nevelését.
- Különleges helyzetben lévő gyerekekkel történő foglalkozást szervez.
- Biztosítja a sajátos nevelési igényű gyerekek nevelését a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján.
- Hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esélyegyenlősége megteremtését célzó integrációs fejlesztést, felkészítést szervez.
- A fentiekben leírt tevékenységeket más településről bejáró gyerekek részére is biztosítja.

2011. évi CXC. Törvény a nemzeti köznevelésről értelmében, valamint a 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelete a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve alapján

A 2011. évi CXC törvény a nemzeti köznevelésről 2. Értelmező rendelkezések

4. § 3. pontja alapján: beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek,
4. § 25. pontja alapján: sajátos nevelési igényű gyermek: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszédfogyatékos, több fogyatékosság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd,

A költségvetési szerv államháztartási szakágazati besorolása:
851020 Óvodai nevelés,

Az alaptevékenységek szakfeladat rend szerinti besorolása:
851011 Óvodai nevelés és ellátás
851012 Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése ellátása
851013 Nemzeti és etnikai kisebbségi nevelés ellátás

Óvodai körzet: Recsk Nagyközség közigazgatási területe
Óvodai csoportok száma: 3 csoport férőhely száma 90 fő.

Az intézmény gazdálkodása:
A költségvetési szerv törzskönyvi azonosító száma: 646352.
A költségvetési szerv pénzügyi és számviteli szervezeti egységgel nem rendelkezik. A pénzügyi és számviteli feladatokat külön megállapodás alapján a Recski Közös Önkormányzati Hivatal látja el. A hivatal PIR száma 805739 pénzügyi körzet 0123 Recsk.
A költségvetési szerv finanszírozási módja nettó az illetményszámfejtés módja KIR 3 rendszerrel, a Magyar Államkincstár útján.

A program benyújtója: Szabó Istvánné igazgató

A helyi nevelési program készült: 1999.
Módosítva: 2004, 2008, 2010, 2012, 2013, 2018, 2020,2025

BEVEZETŐ, RÖVID ISMERTETŐ

Recsk a Mátra északi oldalán található település, melyet a 24-es főút és a Tarna patak szel ketté. Hegyek, erdők, tavak és patakok veszik körül, természeti szépségei kiemelkedőek.
Intézményünk a főút mellett egy szép régi kúriában kapott helyet, ahol 3 óvodai és 1 mini bölcsődei csoportban nevelkednek a gyerekek. Nagyméretű parkosított udvarral rendelkezünk melyet főleg fa játékokkal rendeztünk be.
Recsk lakosságának száma 2900 és 3000 fő között ingadozik. A felnőtt munkaképes lakosság száma 1753 fő, ebből kb. 306 fő munkanélküli. Óvodáskorú gyermekek száma 75-80 fő. A lakosságnak kb. 25%- a cigány származású. Óvodánkban a gyermeklétszám 80 fő körül mozog, közülük 40- 45 fő cigány származású, tehát arányuk nagyobb, mint települési átlag. A cigány lakosság aránya települési szinten is növekedést mutat.

Pedagógiai Programunkban kiemelt szerepet kap a környezet tevékeny megismerése, s annak védelmére nevelés.
Intézményünk dolgozóinak felfogása, viselkedése alapján a következő emberi **értékeket** közvetítjük: Nyitottság, őszinteség, segítőkészség, másság elfogadása, tiszteletben tartása.

- Barátságos, szeretetteljes óvodai életet szervezünk, melyben a játék kibontakozhat, ahol a gyermek sokféle tevékenység közül választhat
- Tudatosan segítjük a gyermekek egyéni képességeinek sokoldalú fejlődését
- Játékos tevékenység közben a környezettudatos magatartás alapjait rakjuk le
- Nevelőtestületünk egységes szemléletmóddal rendelkezik. Minden dolgozó óvja, védi az óvodánkban kialakult harmóniát
- Intézményünk mindig nyitott, a szülők bármikor betekintést kaphat működésünkbe
- Óvodapedagógusaink magatartása határozott, következetes, ugyanakkor derűs, barátságos, szeretetteljes, őszinte. Arra törekednek, hogy minél alaposabban megismerjék a gyerekeket. *Toleránsan, igazságosan és differenciáltan, a gyerekek egyéni sajátosságaihoz igazodva foglalkoznak velük, nevelik, fejlesztik őket. A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, a kiemelkedő képességű, a hátrányos helyzetű és az elhanyagolt gyermekekkel speciálisan, problémáiknak megfelelően törődnek.*

Az óvoda átfogó nevelési terve

„Tevékeny gyermekkert” helyi nevelési programunk az Óvodai nevelés országos alapprogramja alapján készült, az abban megfogalmazottaknak megfelelően. Programunk kidolgozásánál figyelembe vettük a gyerekek sajátos életkoronkénti eltéréseit és szükségleteit.
Mint ahogy azt az Alapprogram is megfogalmazza az óvoda nevelő intézmény. Feladata a gyermeki személyiség kibontakoztatása, ennek elősegítése.

Jövőképünk

1. Biztosítjuk az óvodáskorú gyermekek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit.
2. Településünk egyetlen óvodájaként továbbra is fogadjuk a településünkön és a környező településen lakó családok 3-6 éves korú gyerekeit.
3. Óvodánk színvonalának jó híre arra kötelez bennünket, hogy ezt a színvonalat megtartsuk, és emeljük, az óvodapedagógusok továbbképzésével, önképzéssel, szakvizsgák, speciális képesítések megszerzésével. Óvodapedagógusaink szem előtt tartják az innovatív pedagógiai törekvések bevezetését és alkalmazását az óvodai élet minden területén. Egyéni bánásmód alkalmazásával kihasználják a differenciálás adta lehetőségeket, a széleskörű módszertani szabadság érvényesülése mellett.
4. Megőrizzük, lehetőségeinkhez mérten fejlesztjük a környezettudatos, tevékenységekben gazdag nevelést.
5. A művészeti ágak magas szintű művelésével (néptánc, kézművesség) kívánjuk keresettségünket megőrizni.
6. Az EU. integrációból adódó lehetőségeket (pályázatok, művészeti kapcsolatok) a jövőben is ki fogjuk használni, a nevelés színvonalának emelése érdekében.
7. Biztosítjuk a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatását.
8. *Tiszteletben tartjuk a gyermekek alapvető szabadság jogait az egyenlő hozzáférés biztosításával.*

Gyermekkép - Óvodakép

Szeretnénk olyan gyermekeket nevelni, akik érzelmileg gazdagok, a településünkhöz kötődnek, környezetükben jól tájékozódnak, nyitottak, érdeklődők, önmagukat értékelni tudók, másokat elfogadók, együttműködők, akik szeretik és óvják a természetet, akik nyitottak a világ dolgaira, tevékenyek, önállóak és kreatívak.

Olyan személyiségvonások fejlődését segíti, mely az iskolai közösségi beilleszkedéshez szükséges:

- Jól kommunikálnak, érzelmeiket képesek verbálisan és nonverbálisan is kifejezni.
- Magatartásuk és viselkedésük udvarias és illemtudó.
- Szeretik és védik a természetet.

A 3-6 (7) éves gyermek érzelmileg és értelmileg igen fogékony, s ezt a fogékonyságot kell szem előtt tartani és kihasználni a nevelés, fejlesztés területén. A gyermeknek ebben a korban igen erős az érzelmi, emocionális beállítottsága, ez lehetőséget teremt a kötődések kialakítására, a pozitív beállítottságú személyiség kialakítására.

A korosztály jellemző tevékenységi formája a játék, ezért a nevelés, értelmi fejlesztés és a tanulás fő területének a játékot, az emocionális beállítottság miatt pedig az érzelmi nevelést tartjuk.

„A vezérfonal nem a megismert dolgok egyszerű memorizálása, hanem azok sokrétű értelmezése, alkalmazása, velük, általuk új dolgok befogadása, más ismert kapcsolatok fölfedezése.”

Felgyorsult élettempó és a szinte követhetetlen társadalmi változások miatt egyre több kisgyermek küzd beilleszkedési, magatartási nehézségekkel.

- Gyermekeink közt van sajátos nevelési igényű, valamint részképesség lemaradással érkező gyermek is. Fejlesztő pedagógus segítsége mellett ezek a gyerekek külön törődést igényelnek. Az alkalmazott pedagógiai intézkedéseket a gyermek személyiségéhez igazítjuk, egyéni fejlesztési tervet készítünk, folyamatos megfigyelésen alapuló fejődési naplót vezetünk róluk.
- Az óvodai nevelésünk gyermekközpontú, **befogadó,** ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszik**, biztosítva minden gyermek számára az egyenlő hozzáférés**t. Biztosítjuk az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit. Nem ad helyet semmiféle előítélt kibontakozásának.
- Az óvodánk közvetetten segíti az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését. Az óvodánk pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete segíti a gyermek környezettudatos magatartásának kialakulását.

A hazájukat elhagyni kényszerülő családok (a továbbiakban: migráns) gyermekeinek óvodai nevelésünkben biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, a interkulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelmét.

Hisszük:

„A gyermek igenis más, mint mi magunk. Sokkal gazdagabb, benne még megvan a lehetőségek teljessége. Mi már valamilyenné lettünk, … és valamivé. De ő még nem …
Ha a gyerekre nézek, ne csak azt lássam, hogy milyen, hanem hogy mivé lehet”
(Ancsel Éva)

ÁLTALÁNOS ALAPELVEK

- Gyermekközpontúság: elviekben és a gyakorlatban
- Az emberi méltóság tiszteletének elve
- A pedagógiai etika elve
- *Etnikai önazonosság biztosításának elve*
- Migráns gyermekek önazonosságának megőrzése, ápolása, erősítése.
- Óvoda – család együttműködésének elve, családokhoz illesztett segítségnyújtás.
- Nevelés elsődlegességének hangsúlyozása
- A játék, azon belül is a szabadjáték vezető szerepének elve
- A nevelés során kiemelt helyet kell kapnia a cselekvésnek a tevékenységnek
- Nyugodt, meleg szeretetteljes nevelési légkör biztosítása
- Esztétikus környezet megteremtése
- A gyermek alapvető szükségleteinek kielégítése

- *A másság elfogadásának elve*
- *Esélyegyenlőség megteremtésére törekvés*
- *Előítélet mentesség elve*
- Az életkori sajátosságok és egyéni képességek figyelembevételének elve.
- A gyermekek fejlődéséhez, sürgetésmentes, egyéni utak kialakítása.
- A gyermekek számára a lehető legnagyobb szabadságfokú mozgástér biztosítása. A gyermeki önállóság határainak fokozatos szélesítése.
- Egyénre szabott differenciálási módszerek bevezetésének elve.
- A gyermek mozgásigényének feltétel nélküli biztosítása
- A külső környezet felé nyitott nevelési légkör megteremtése
- Az óvodapedagógusok szakmai önállóságának maximális tiszteletben tartása
- Korszerű tudás megszerzése, továbbképzések, szakvizsgák alkalmával.
- Szervezeti kultúra fejlesztése, hálózatfejlesztés.
- A család, a pedagógus és a gyermek jogainak érvényesítése.
- A tolerancia elve.
- Empátia elve.

ÁLTALÁNOS CÉLJAINK

1. Óvodánkba kerülő valamennyi gyermek személyiségének teljes körű fejlesztése, figyelembe véve a konkrét gyermek életkori sajátosságait, fejlődési ütemét.
2. Kialakítani azt az optimális óvodai klímát, szeretetteljes, befogadó, szabályokhoz kötött, de nagyfokú önállóságot biztosító légkört, amiben a gyermek a legjobban fejlődik.
3. Legáltalánosabb célunk a 3-6 (7-8) éves korú gyermekek életre nevelése életfeladatokra orientálás, valóságos tevékenységekkel, tevékeny életre alapozott nevelőmunkával.
4. Mivel a 3- 6 éves életszakasz a legfontosabb, mással nem helyettesíthető tevékenysége a játék, e tevékenységen keresztül a gyermek emocionális, szomatikus, mentális és szociális fejlődésének elősegítése, ami egyben feltétele a sikeres iskolakezdésnek is.
5. A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége. Az óvodai nevelés és a családi nevelés összhangjának megteremtése, a családban folyó nevelőmunka folytatása, kiegészítése, kölcsönös szemléletformálás.
6. Óvodásaink sokoldalú, harmonikus fejlesztése tevékenységek által, és tevékenységeken keresztül.
7. Az együttműködési és érintkezési képességek fejlesztése. Képessé kívánjuk tenni a gyermekeket már óvodáskorban a megfelelő kooperációra és kommunikációra
8. Önálló, környezetében bátran megnyilvánuló, kezdeményező, másokkal jól együttműködő gyerekek nevelése, környezettudatos szemlélet és magatartás megalapozása.
9. *A sajátos nevelési igényű, hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű, etnikai valamint a migráns kisebbséghez tartozó gyerekekben is azoknak a készségeknek, képességeknek a kialakítása, melyek segítik az iskolai közösségbe történő beilleszkedést. A jobb felkészítését az esélyegyenlőség biztosításával, az egyéni hozzáférés lehetőségének biztosításával.*

Tudatosan építünk a cigány kultúra és a többségi kultúra közötti különbözőségekre és hasonlóságokra. A célunk az óvoda óvó,- védő funkciójának érvényesítése a szülők bevonásával, informálásával, a családok életének megismerésével.

10. *A hátrányos megkülönböztetés tilalmának tiszteletben tartása.*

ÁLTALÁNOS FELADATAINK

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése.

I. Egészséges életmódra nevelés

Az intézmény céljai és feladatai az egészségfejlesztéssel kapcsolatban

Célok:

- Az egészségfejlesztés hassa át az óvodai élet egészét, minden gyermek vegyen részt benne.
- A teljes nevelőtestület aktív, összehangolt munkájának eredménye legyen.
- Valósuljon meg a felvilágosító tevékenység a családok szemléletformálásában az egészséges életvitel kialakításában.
- A munka-és balesetvédelmi előírások betartása, betartatása, a veszélyhelyzetek feltárása, elhárítása, baleset - betegség megelőzés és elsősegélynyújtás
- Együttműködés szülőkkel, gyermekjóléti szolgálattal, egészségügyi szolgáltatást nyújtókkal (védőnő, háziorvos), civil szervezetekkel, más szakemberekkel.
- A környezetvédelméhez, megóvásához kapcsolódó szokások alakítása.
- Korszerű egészséges táplálkozás megvalósítása.
- Viselkedési függőségek, bántalmazás és óvodai erőszak, szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése.
- A gyermekek testi és lelki szükségleteinek, valamint mozgásigényük kielégítése.
- Az egészséges életvitelhez szükséges szokások kialakítása, megalapozása nagyfokú önállóság mellett.
- Halljon minél többet a fertőző betegségek másokra veszélyes hatásairól.
- Prevenciós munka az egészség megóvása és a testi fejlesztés érdekében.

Feladatok:

Az óvodai nevelés immanens (elválaszthatatlan) része az egészség fejlesztésére (promóció) és az egészségkárosodás megelőzésére (prevenció) irányuló egészségnevelő tevékenység. Mindkét egészségfejlesztési feladat a testi (szomatikus), a lelki (értelmi, érzelmi, akarati) és szociális (társas, közösségi) nevelő tevékenységre vonatkozik. Az óvoda pedagógiai programja az egészségvédelemre és egészségfejlesztésre épül, azaz az egészségnevelés a kifejezetten edzőprogramokon túl az óvodai élet valamennyi szakaszára vonatkozik. Az egészség megléte,

azaz az egészséges állapot önmagában nem határozza meg valamely nevelési feladat sikerét, de hiánya mindenképpen nevelési „akadályként” hat vissza.
Az óvodai nevelés kulcskompetenciáját az képezi, hogy a napi program minden elemének teljesítése a következő gyakorlati kérdésre ad választ: biztosítottam-e a rám bízott kisgyermek életét és egészségét egyenként vagy a közösségben (csoportosan), elősegítettem-e egészségvédő/egészségfejlesztő szokások alakítását. A nevelés tehát a testi (szomatikus) nevelésre alapoz.

A pszicho higiénés nevelés (lelki egészségvédelem) a lelki egészség fenntartásához és fejlesztéséhez szükséges készségek és képességek kiművelését öleli fel. Főbb területei közé soroljuk az egészséges napirend gyakorlását, készséggé alakítását, a hibás viselkedési módok kezelését (leszerelését), a stressz hatások kompenzációját, a magatartások érzelmi vezérlésére való készséget, a gyermekektől érkező segítségkérések, az ún. „segélykiáltások” megértését és megoldását.
A mindennapos óvodai nevelési gyakorlat kiemelt feladata a gyermekek beilleszkedési képességének (a csoportba történő integrációjának) elősegítése, a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek szociális integrációjának megvalósítása. A beilleszkedési képesség megvalósítása az alábbi személyiségfejlesztő tevékenységeket (akciókat) kívánja az óvodai csoportok életében (mindennapos nevelési programjában):

Az alkalmazkodóképesség fejlesztése

Az egészség tiszta, harmonikus környezetet igényel, amelyben a fizikai, pszichikus, szociális és esztétikai tényezők egyensúlyt tartanak. Az egyednek az életben maradáshoz a környezet tényezőihez alkalmazkodnia szükséges. Az alkalmazkodás (adaptáció) valamely tárgyhoz, állapothoz való hasonulást, „hozzáilleszkedést”, aktív elfogadást, beállítódást jelent, illetve tartalmaz. Az alkalmazkodás az egészségtudományban a szervezetnek az adott környezeti és/vagy ingerfeltételekre adott elviselő reakcióját jelenti; az egészségfejlesztésben pedig az egyednek a szociális-kulturális normák és formák iránti elvárásait, a harmonikus személyközi kapcsolatokra és önmegvalósításra vonatkozó képességét és készségét fejezi ki.

Az egészség fogalmának modern, kompetenciaalapú értelmezése megköveteli, hogy a fogyatékosságot ne az alkalmatlanság vagy képesség hiányaként, főleg ne betegségi állapotként
Az egészség fogalmának modern, kompetenciaalapú értelmezése megköveteli, hogy a fogyatékosságot ne az alkalmatlanság vagy képesség hiányaként, főleg ne betegségi állapotként értelmezzük. Minősítsük a fogyatékost olyan élethelyzetűnek, akinek életminősége a környezete alakításával vagy sajátos neveléssel-oktatással javítható. (Hangsúlyozzuk, hogy az ép és a sérült gyermekek közötti különbség nem egészségügyi természetű!) A fogyatkozással élő gyermekek életmódja, teljesítőképessége, érzelmi beállítottsága, érzékenysége egyéni jellegű, ezért minden gyermek egyéni bánásmódra tart igényt.
Az óvodapedagógus alapfeladata e kérdésben a másság elfogadtatása a gyermekközösséggel. Az óvodapedagógusnak hangoztatott elve legyen az, hogy a fogyatkozással élő gyermek nem beteg, hanem más: más az életmódja, más a teljesítménye, több segítséget igényel. Elő kell segíteni, hogy a gyermek önállóan tudjon közlekedni (eligazodni), szükségleteit (kívánságait) jelezni, az

óvodai személyzettel kommunikálni és a csoportban szokásos viselkedést megvalósítani. A befogadás megvalósításának előfeltétele az érzelmes bemutatás, amelynek lényege az, hogy az óvodapedagógus ismerteti a gyermek nevét, azt, hogy az új óvodás szívesen jött a csoportba, majd utal arra, hogy a közös élet, a játékos mindennapok során milyen figyelmesség mellett fogja ő is jól érezni magát a csoportban. Ezt követően az óvodapedagógus mutassa be a csoport játékait, a játékok elvételének (megszerzésének) és visszahelyezésének módját, mutassa be a tisztálkodás és WC-használat módját, az étkeztetés rendjét és az alvási lehetőséget. Mindezt az óvodapedagógus a dajka segítségével azért tegye meg, hogy a kisgyermek gyorsabban tájékozódjék a csoportban, az új helyzetben keletkezett félelme, szorongása megelőzhető legyen.
Az óvodai nevelésben egyre szélesebb körben valósul meg az együttnevelés (integráló nevelés) társadalmi igénye az, hogy az óvoda nevelőközösségének tagjai (tehát nem csak az óvodapedagógus!) a gyermek fogyatékosságát ne alkalmatlanságként, ne képesség hiányaként, betegségi állapotként értelmezzék, hanem olyan élethelyzetnek minősítsék, amelyben a környezet alakításával, sajátos neveléssel-oktatással a sérült életminősége javítható. Hangsúlyozzuk, hogy az ép és a sérült gyermekek közötti különbség nem egészségi természetű. (Például egy mozgássérült gyermek különböző élettevékenységekben éppen olyan „egészségesnek” számít, mint az ép mozgású társa, csupán a mozgásos teljesítménye korlátozott).
A fogyatkozással rendelkezők közül leggyakrabban mozgásszervi fogyatékosok, érzékszervi fogyatékosok (látássérült gyermekek), nagyothallók; ritkábban enyhén értelmi fogyatékosok, beszédhibás gyermekek (dadogók, hadarók, elakadó beszédűek) találhatók az óvodában nevelkedők között. Fejlesztő nevelésükhöz szakszerű segítséget a nevelési tanácsadók és a szakértői bizottságok nyújtanak.
Külön csoportot képeznek a szociális hátrányú gyermekek, akiknél nem a szervezeti fogyatkozás okoz hátrányt a személyiség fejlődésében, hanem a családi, társadalmi, kulturális, anyagi háttér kedvezőtlen hatása (durva bánásmód, szegénység, lakásnélküliség, kisebbségi megkülönböztetés és más hátrányos körülmény). Az óvodai nevelést is érinti a roma gyermekek óvodai integrációja, amelyet a nyelvi kommunikációs hátrányok és kisebbségi előítéletek, kedvezőtlen higiénés szokások, hagyományos viselkedési normák gátolnak, és akadályozzák a másság elfogadását. Az együttnevelést olykor az akadályok halmozódása tovább hátráltatja.

A gyermekbántalmazás és agresszió megelőzése

A gyermekvédelem a gyermek jogainak érvényesítéséhez, a szülők kötelességeinek teljesítéséhez, a veszélyeztetés megelőzéséhez nyújt jogi hátteret. A gyermek védelméről szóló (2010. évi LXVI. törvénnyel módosított 1997. évi XXXI.) törvény a gyermek jogainak védelmét, a hatósági intézkedések lebonyolítását a családra, az óvodára (mint nevelési intézményre), a gyermekvédelmi intézményrendszerre, továbbá az egyes szakszolgálatokra (egészségügy, rendőrség, ügyészség, bíróság) és a társadalmi szervezetekre bízza. A gyermek jogainak érvényesítése (ellátása, gondozása, nevelése) elsődlegesen a családra tartozik, ebből az óvodai nevelés kompetenciakörébe a személyiség fejlesztése, a veszélyeztetettség megelőzése, a gyermekvédő szolgáltatást nyújtókkal való (megelőző, ellenőrző, gyámhatósági) kapcsolat tartozik. A gyermekvédelmi feladatokat az óvodapedagógusok a gyermek-egészségügyi

szakszolgálattal alaptevékenységként látják el, azaz hivatásbeli alaptevékenységük elválaszthatatlan része a gyermekvédelem.
A gyermek a veszélyeztetett helyzetét félelem, szorongás, agresszív viselkedés jeleinek kíséretében hozzátartozói köréből hozza magával az óvodai életbe. A veszélyeztetettség hátterében leggyakrabban alkoholista, kábítószer-élvező, nagydohányos, bűnöző magatartású családi háttér fedezhető fel. A felderítés és a tanácsadás családlátogatással, egyéni beszélgetéssel, a nevelési tanácsadó vagy orvosi tanácsadó bekapcsolásával, illetve több óvodában szülői klubok, nyílt óvodai napok programjával, közös rendezvényekkel valósítható meg.
A bántalmazott gyermeken az óvodapedagógus felderítheti – az olykor hosszan tartó – bántalmazás nyomait, és intézkedhet (a szülőknél vagy a gyámhatóságnál) a bántalmazás megszüntetése iránt.

A dohányzás megelőzésének óvodai programja

Felmérések igazolják, hogy az óvodásgyermekek családjának több mint felében él dohányzó felnőtt, aki kedvezőtlen mintát nyújt a gyermekek számára. Megelőző intézkedésként legyen tilos az óvoda egész területén a dohányzás, és induljon mozgalom a kisgyermekek otthoni dohányzásmentes környezete érdekében. Mindehhez központi programok készültek, íme, az ismertebbek: „Dohányzás vagy egészség?” (az Országos Egészségfejlesztési Intézet programja), „Közöttünk jár az ellenség!” (az Egészségesebb Óvodák Nemzeti Hálózata programja). Az óvodai nevelési programba alternatív módszerként felhasználhatók: képek a dohányzó környezetről, címkék és dobozok gyűjtése, rajzok, gyurmák az egészséges életmódról, tüdőt „szellőztető” tornagyakorlatok, dohány- és égéstermékének érzékelése, meghívott sportolók elbeszélése, helyzetgyakorlat a dohányzási veszély bemutatására.

- egészségvédő, balesetmegelőző, szabályt követő készséges magatartás;
- a változó természeti és kulturális feltételekhez alkalmazkodó viselkedés;
- az emberi kapcsolatok tiszteletben tartása, udvarias (segítő) viselkedés;
- napirend, együttműködési program elfogadása és sikerében való részvétel;
- (saját) betegség esetén a betegviselkedés elfogadása.
- a társkapcsolatok erősítése, az együttműködés fokozása személyesen, illetve csoportos tevékenység során;
- a másik személy ismerése, elfogadása, kedvező társalgási kapcsolat;
- a szegények egészségi lehetőségeinek megértése, javítása;
- más fajúakkal, származásúakkal, vallásúakkal, gazdagságúakkal együttműködés szorgalmazása;
- más gyermekközösségekkel, egyesületekkel kapcsolattartás, barátkozás;
- szolidaritás, bizalom a rászorulókkal szemben;
- a szegregáció elvének és gyakorlatának elutasítása.
- A társas-társadalmi beilleszkedés (integráció) megvalósítása, a normatartás (adaptáció) elsajátítása és a tevékenység önellenőrzésének gyakorlása.
- Egészséges, stressz mentes óvodai környezet, légkör kialakítása.

- ❖ Biztosítani a gyermekek számára az egészséges életmód kialakításához szükséges tevékenységeket. (mindennapos testnevelés, testápolás, levegőzés séta, korszerű táplálkozás, pihenés)
- ❖ A testi komfortérzet megteremtése, alapvető fizikai szükségletek kielégítése.
- ❖ Kerüljenek rögzítésre az óvodapedagógusok dokumentációjában az egészséges életmód alakítására szervezett tevékenységek.
- ❖ Szülői fórumok szervezése szakemberek bevonásával, rendszeres kapcsolattartás a védőnővel, az óvoda orvosával, valamint jelzőrendszer működtetése a gyermekjóléti szolgálattal.
- ❖ Balesetvédelmi felelős koordinálja az egészségvédelemmel kapcsolatos dokumentációs és tárgyi eszközök meglétét.
- ❖ Kiemelt figyelmet fordítunk a környezettudatos nevelésre, ezen belül a „zöld napok” megünneplésére.
- ❖ A táplálkozás egészségügyi előírásoknak megfelelő étrend biztosítása, figyelembe véve a gyermekek élettani szükségleteit, energia- és tápanyagigényüket.

Diabéteszes gyermekek speciális ellátása

A diabéteszes gyermekek ellátása az erre kidolgozott külön eljárásrend alapján történik. Amennyiben az adott nevelési évben az intézményben van diabéteszes gyermek, a feladatot ellátó diabeteszes mentor személye a nevelési év munkatervében kerül meghatározásra.

Egészséges életmód alakítása

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű. Ezen belül az óvodai nevelés feladata:

- a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése;
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése;
- a gyermeki testi képességek fejlődésének segítése;
- a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése;
- az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlenzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;
- életvezetési készségek fejlesztése, amelyek szükségesek a problémamegoldáshoz, a rugalmas alkalmazkodó képességhez, a nehezségek leküzdéséhez, a mérlegelőgondolkodáshoz, a hatékony kommunikációhoz. Az életvezetési készségeken alapuló nevelés hozzásegíti a gyermekeket azon ismeretek készségek, képességek megszerzéséhez, amelyek szükségesek az egészséges életmód alakításához.
- gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása;

- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása;
- megfelelő szakemberek bevonásával
- a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve
- speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

Napirend

Időkeret:	Tevékenységek:	Időtartam:
6^{30} - 8	Érkezés; Játék, és egyéb szabadon választott tevékenység	1,5 óra
8 - 10	„Beszélgető kör”; verselés-mesélés kezdeményezés; mindennapos testnevelés, előkészületek a tízóraihoz, (folyamatos) tízórai. Mosakodás és egyéb egészségügyi tevékenységek lebonyolítása.	2 óra
10 - 12	Játék és egyéb szabadonválasztott tevékenységek, kezdeményezés, levegőzés, séta.	2 óra
12 - 15	Előkészületek az ebédhez, ebéd. Előkészületek a pihenéshez, pihenés.	3 óra
15 - 17	Ébresztő, előkészületek az uzsonnához, uzsonna. Mosdózás, játék, vagy egyéb szabadon választott tevékenység hazamenésig.	2 óra

Az órák megadása mellett nagy időegységekben gondolkodunk. Amit elkezdünk, ráérősen élvezettel játszunk végig, és hosszabb-rövidebb idő alatt be is fejezzük. Semmiről sem maradunk le, nincs miért sietni. A játék minden perce segítője az érésnek, fejlődésnek, fejlesztésnek.

A mai magyar társadalom életvitele, a káros szenvedélyek egyre nagyobb mértékű terjedése, egészségtelen környezetünk egyre inkább rávilágít arra, hogy már kisgyermekkorban igen fontos az egészséges életvitel megalapozása. Az óvodának prevenciós munkát kell folytatnia, hogy a felnövekvő nemzedékünk egészségesebben élhessen. Ám a prevenciós munkához nem elég a mi tevékenységünk, hiszen a kisgyermek első élményeit a családban szerzi, ezért figyelembe kell vennünk a családi szokásokat, esetlegesen a család szemléletének formálásában is aktív szerepet kell vállalnunk.

A gyermekeknek életkoronként és egyéni érési ütemük miatt változó szükségletei vannak, éppen ezért a fejlesztésének is az egyéni adottságokra kell épülnie. Az egészséges életmód kialakítása a gyermek testi, lelki szükségleteinek kielégítését jelenti. Olyan optimális életritmus kialakítását, amely a 3-7 éves korosztály számára biztosítja a fejlődéshez szükséges feltételeket. Az optimális életritmus kötetlen, rugalmas, ugyanakkor feltételez ismétlődő időpontokat is. Ilyen a reggeli étkezés, az ebéd, a pihenés, és az uzsonna időpontja. Ezek az időpontok fokozzák a gyermek biztonságérzetét, megteremtik a stressz mentes, a gyermekek számára is kiszámítható légkört.

A biztonságérzet fokozásának másik feltétele a bensőséges gyermek-felnőtt kapcsolat kialakítása. Enélkül a gondozás, a testi fejlesztés nem valósítható meg. Ha a gyermek- felnőtt kapcsolat meleg, szeretetteljes, az óvónő részéről feltétel nélkül elfogadó, kialakul a gyermek biztonságérzete, és csak ekkor mondhatjuk, hogy megteremtettük a harmonikus fejlesztés feltételeit.

Az egészséges környezet elősegíti az egészséges életmód, életvitel feltételeinek kialakítását ezért törekszünk a környezettudatos szemlélet, magatartás megalapozására.
Az életkornak megfelelő, egészségtudatos szokásrendszer a mindennap gyakorolt cselekvések sorozatának állandó ismétlése. A jól kialakított szokások, melyek rendszert alkotnak, nem kívánnak akaratkifejtést a gyermektől, és nem kell koncentrálni sem, hiszen automatikusan cselekszik a gyerek. (amikor köszön a csoportszobába lépéskor, megtörli a cipőjét a lábtörlőbe, kopog, ha belép az ajtón, igényévé válik az étkezés előtti kézmosás stb.)

Az egészséges óvodai környezet megteremtése

Egészséges óvodai környezet kialakítása

Az óvoda környezetébe tartoznak a csoportszobák, mosdók, tornaterem, udvar.
A csoportszobák bútorzatának alkalmazkodnia kell a gyermekek igényeihez. Gyermek méretű székek, asztalok, polcok, ahol a játékok jól látható és elérhető helyen vannak. A berendezési tárgyakat úgy kell elhelyezni, hogy legyen minden játéktevékenységnek megfelelő, jól elkülöníthető helye, legyen lehetőség kuckóépítésre és a nagyobb mozgást igénylő játékok játszására is. A játékok és a bútorzat jól lemosható, fertőtleníthető. Előnyben részesítjük a természetes anyagokból készült játékokat, berendezési tárgyakat. A csoportszobákban nagyméretű, jól megnyitható ablakok vannak, ami fontos a megfelelő fény és levegőcsere biztosítása érdekében.
A mosdókban gyermek méretű csapok és WC-k találhatók. Minden gyermeknek saját fogkeféje, fogpohara, fésűje és törölközője van. Ezek jellel jól elkülönítettek. A WC-k egymástól fallal elválasztottak.
A tornaterem műpadló borítása biztosítja a csúszásmentességet. Eszközei kézi szerek, torna padok, Német tornapadok, zsámoly, kosárpalánkok, trambulin, bordásfal, Wesco eszközök lehetőséget adnak a sokrétű mozgási lehetőségek kihasználására.
Az udvar nagy kiterjedésű, egybefüggő füves terület. Árnyékos és napos helyek is találhatók. A homokozók fedettek, homokját mindennap fellazítjuk. Nagy tágas terek adnak lehetőséget a természetes mozgásokra, ugyanakkor különböző mászókák és hinták kínálnak változatos lehetőséget a mozgásra. A játékok a szabványossági vizsgálatnak megfelelnek és az előírásoknak megfelelően lettek telepítve. Fedett „zsibongóval” rendelkezünk, amit az esőzések, a nyári túlzott napsugárzás előli védelem alkalmával ki tudunk használni. Ez a terület teszi lehetővé, hogy a kisgyermekek a nap folyamán kerékpározhassanak.
Az egészséges környezet biztosításának feladatai a baleset elhárításának előírásai az SZMSZ-ben szerepelnek.

A gyermekek gondozása

A kisgyermek testi, lelki és szellemi fejlődése, fejlesztése csak abban az esetben valósulhat meg hatékonyan, ha a testi komfortérzetet biztosítjuk számára.
A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esetében is fő hangsúlyt kap az egészséges életmód igényének felébresztése, mint érték megjelenése, megfelelő egészségtudatos szokásrendszer kialakítása. Rendszerességre nevelés, jó példák bemutatása a pedagógusok és a dajkák részéről.

Testápolás

A 3-4 éves kisgyermek még alapvetően segítségre szorul testének ápolása, gondozása terén. A testápolási feladatok bensőséges gyermek-óvónő, gyermek-dajka kapcsolatot feltételeznek. Tevékenységünk, segítség adásunk sértheti a gyermek intim szféráját ezért türelmesnek kell lennünk. Azonban fontos, hogy már ebben a korban megköveteljük a gyermekektől az alapvető higiénés szokások betartását (WC használat után és étkezések előtti kézmosás). Segítsünk a gyermekeknek a ruha ujjának feltűrésében, és többször mutassuk meg neki a helyes kézmosás módját. Napjában többször is mossanak kezet, ebben a korban még a felnőtt figyelmeztetése, példamutatása szükséges a szokás kialakításához.

Már ebben a korban elkezdjük a fogápolást. A gyermekek szokják az étkezés utáni fogmosást, ismerkedjenek a fogkrémmel, fogkefével, s igyekezzenek elsajátítani a helyes fogmosás módját.

6-7 éves korra ezeknek, a szokásoknak természetessé kell válnia a gyermekek számára, s a tevékenységet a megfelelő módon kell ellátniuk. Saját belső igényükké kell, hogy váljon az alapvető higiénés szokások betartása.

Öltözködés

Az óvodában minden gyermeknek az öltözőszekrényen jellel ellátott fogasa és polca van.

A csoportszobában váltócipő használata kötelező. A ruhák minősége és célszerűsége alapvetően a szülőkön múlik, de fontosnak tartjuk a szülők meggyőzését, hogy a „divatos” ruhák helyett válasszanak inkább kényelmes, jól hordható, a gyermek mozgásigényéhez alkalmazkodó ruhadarabokat. Fontos a réteges öltözködés a megfázások elkerülése végett.

3-4 éves korban a gyermek öltözködésében nagy szerepet játszik a felnőtt segítsége. Gyakran kell arra figyelmet fordítanunk, hogy a gyermek nem fázik-e, vagy nincs-e melege. Az öltözködésnél fontos a helyes sorrend megismertetése, valamint az időjárás és az öltözködés összefüggéseinek megismertetése.

Étkezés

Főzőkonyhával nem rendelkezünk. Mivel az ételt Központi Konyháról kapjuk, ezért az fedett ételszállító autóval érkezik melegítő konyhánkba. Mivel a tízórai: 9 óra körül kerül az asztalra, igyekszünk meggyőzni a szülőket arról, hogy a korán érkező kisgyerekek egy pohár folyadékot fogyasszanak el otthon. Egy pohár kakaóra, teára, tejeskávéra minden reggel legyen idő.

Az óvodában alapvető szempontunk a kényszermentes evés. A gyermek azt az ételt egye meg, amit szeret és csak annyit amennyi jólesik.

A szülők bevonásával igyekszünk példát adni és segíteni a helyes és egészséges étkezési szokások kialakításában.

Figyelünk az étel allergiában szenvedő kisgyermekek diétás étkezésére.

Testi képességek fejlesztése, edzés

Mozgás

A legfontosabb feladatunk ezen a téren:

- a gyermekek mozgásigényének kielégítése az egyéni sajátosságok, képességek figyelembevételével
- nagy és tág terek kialakítása. Ehhez szervezett és kötetlen mozgáslehetőségeket biztosítsunk a csoportszobákban és a szabadban egyaránt. Változatos mozgásformákat tervezünk, és szervezünk.

- Megtanítjuk, hogy séták, kirándulások alkalmával ügyelünk a természeti környezet rendjére, védelmére.
- Az óvodai környezet esztétikus, harmonikus és célszerű kialakítása, a veszélyforrások minimálisra csökkentése. Jó és stabil szokásrendszert alakítunk ki, mert ez alapvetően befolyásolja a csoport nyugalmát, hangulatát, légkörét.

Edzés

Minden évszakban naponta levegőztetjük a gyermeket, a légzőszervek erősítése és az ellenálló képesség növelése érdekében. Esőben a „zsibongót” használjuk erre a célra. Igyekszünk minél több tevékenységet kivinni a szabadba (játék, mindennapos mozgás, testnevelés, külső világ megismerése).

Az edzés fontos eszköze a napfény és a víz. A napfénnyel azonban vigyázni kell, (napszúrás, leégés, bőrrák), ezért sohasem tesszük ki a gyermekeket erős, folyamatos és hosszan tartó napsugárzásnak.

Pihenés, alvás

A pihenő megkezdése előtt a nyugodt légkör megteremtése elengedhetetlen. Ezt az óvónők halk szava, meséje, éneke segíti elő. A gyermekek kényelmes, méretükhöz igazodó, könnyen tisztán tartható fektetőkön pihennek. Aki igényli alvós játékot, kispárnát is hozhat az óvodába.

A gyermekek egészségének megóvása érdekében nagy hangsúlyt fektetünk a környezet tisztán tartására, portalanításra, fertőtlenítésre. Járványos időszakban fertőtlenítő kézmosót használunk.
Szelektíven gyűjtjük a papírt és a műanyag palackokat a környezeti ártalmak kiküszöbölése, és a helyes példa adása miatt.
Óvodába kerüléskor tájékozódunk a kisgyermek egészségi állapota felől /asztma, allergia, krupp/ regisztráljuk, figyelemmel kísérjük.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Szükségleteit képes késleltetni és önállóan kielégíteni
- A tisztálkodási eszközöket helyesen használja, azokra vigyáz
- A WC használata után, étkezések előtt, egyéb szennyeződést okozó tevékenység után kezet mos, kezét szárazra törli
- Önállóan öltözködik, ruháját igyekszik összehajtva a helyére tenni
- Kulturáltan étkezik, az ételből annyit fogyaszt, amennyire szüksége van.
- Megkóstol olyan ételeket, ízeket, amelyek számára eddig ismeretlenek voltak.
- Információkat kap (beszélgetés, képek segítségével) a számára veszélyt jelentő szerek hatásairól.
- Együttműködik óvónőjével azon tevékenységek kapcsán, melyek az egészséges életmódot célozzák meg.

- Alkalmazza azokat az egészségügyi szokásokat, melyek a fertőzések megelőzésére, továbbterjedésére szolgálnak.
- Vigyáz környezetének rendjére, tisztaságára, eszközökre, játékokra.
- Ne hagyjon szemetet maga után sem az épületben, sem a szabadban.
- Szívesen mozog a szabadban, életkorának megfelelően edzett.
- A zsebkendőt helyesen használják orrfújásnál, de köhögéskor is.
- Már olyan tevékenységeket is tudjon elvégezni, melyek nem a saját szükségleteivel kapcsolatosak, hanem az egész csoport a közösség életével
- Önállóan vegyenek észre feladatokat, segítsenek egymásnak, az óvónőnek. Végezzenek együtt is feladatokat.
- Vigyáznak saját és társaik holmijára
- Tudnak cipőt kötni
- Segítenek magukon, ha fáznak, vagy melegük van
- Egész megjelenésükre ügyelnek.

II. Érzelmi, erkölcsé és értékorientált közösségi nevelés

„Csináljon bármit, ami nyitogatja szemét és eszét, szaporítja tapasztalatait. Ő azt hiszi, csak játszik. De mi már tudjuk, mire megy a játék. Arra, hogy e világon otthonosan mozgó, eleven eszű és tevékeny ember váljék belőle.”

(Varga Domokos)

Az óvoda családias, bizalmat közvetítő, szeretetteljes légköre ösztönöz és hatással van a gyermek érzelmi kötődésének alakulására.

Az óvodáskorú gyermek jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége. A személyiségen belül az érzelmek dominálnak, ezért elengedhetetlen, hogy a gyereket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül.

A család az első szocializációs háttér, mely a kisgyermeket formálja, ezek a hatások a legtöbb esetben nem tudatosan tervezettek.

A családi nevelés mellett az óvodának igen nagy szerepe van az elsődleges szocializáció során. Az óvoda nagy előnye a családdal szemben, hogy tágabb, tagoltabb szocializációs életteret hozhat létre.

Tudatosan alakítja, építi, kombinálja azokat a nevelő hatásokat, amelyekben az együttműködés és a társas érintkezés elemi formái, egységet kölcsönös kapcsolatot alkotnak.

Az óvoda a pedagógiailag determinált **szocializációnak** a színtere, ahol a kooperációs és kommunikációs formák tudatos kibontakoztatása folyik. Az óvodáskorú gyermek érzelmi állapotát a családi atmoszféra határozza meg, amelyben élnek.

Az óvodában a gyermek egyéni igényeit megértéssel fogadni és empátia késséget mutatni ugyanúgy hozzátartozik az érzelmi neveléshez, mint a kiegyensúlyozott, harmonikus alaphangulat kialakítása, ahol a gyermekközpontúság úgy jelenik meg, hogy gyermeki tartást, önállóságot, s ebből az önállóságból fakadó egészséges öntudatot, kibontakozási és önmegvalósítási lehetőséget ad a gyermeknek. Az óvoda alkalmazottai és a gyermek, valamint

az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze. Az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól. Fontos, hogy pozitív érzelmi töltés jellemezze kapcsolatokat.
A csoport hatása annál jelentősebb, minél gazdagabb lehetőséget biztosít az egyénnek a sokszínű tevékenységre, a társas együttműködésre, szerepvállalásra, élményszerzésre. Ezért olyan óvodai élet szervezése kívánatos, mely segíti a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség) és akaratának (önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának) fejlődését, pozitív attitűdjük kialakulását. A gyerekek alkalmazkodnak egymáshoz és maguk is alakítják a közösségi szokásokat. Az együttes tevékenység, a másokra figyelés biztosítja a közösségi magatartás fejlődését. A jó közösséget mindig egyéniségek alkotják, mégpedig olyanok, akik egyéni akaratukat, ambícióikat, vágyaikat képesek a közösség keretein belül is megvalósítani.
A társas és közösségi kapcsolatok kialakítása a teljes nevelési folyamatot átfogja.
Az óvodai közösség sikeres formálása esetén a csoport számára igen hasznos közösségi érzés, közösségi tudat és magatartás mellett mások megbecsülése, a közös szokások kialakulása, az értékek, a hagyományok tiszteletben tartása, sőt a csoport közvéleménye is kialakul.
A csoportban elfogadott normák befolyásolják a gyermekek cselekedeteit. Ha mindehhez még nyitott légkör, demokratikus és szeretetteljes irányítás társul, akkor tág teret nyújtunk a gyermekek önállósága, tenni akarása és döntési képességeinek kibontakoztatásának irányában.
A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhoz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

Az esztétikai érzelmek kialakítására is nagy hangsúlyt fektetünk. Az egész személyiségre irányultan kiemeljük a gondozás, a társas kapcsolatok, mozgás, a környezet esztétikumát s ezeknek az alapoknak a koronájaként ötvözi az esztétikai tevékenységeket, amelyeknek a rácsodálkozás, élménybefogadó képességet és az esztétikai ízlésformálást differenciálják a gyermekek ízlésvilágát bontogatjuk ki a harmonikus színekben pompázó szép, tiszta környezettel és a csodás mesék, alkotások ének közvetítésével.
Az intellektuális érzelmek kialakításában fontos, hogy a testileg, lelkileg egészséges óvodás kíváncsi, szeretné felfedezni környezetét, örül, ha újra meg újra fel tudja építeni alkotásait, egyre kíváncsibbá válik, egyre többet kérdez. Ezt kell megragadni, ha a gyermek értelmi erőit szeretnénk direkt hatások nélkül kibontakoztatni.

Az érzelmi, erkölcsi, értékorientált közösségi nevelés és a szocializáció biztosításának célja:

- A szeretet a kötődés és a bizalom, valamint a mások iránti tisztelet, megbecsülés, az élménybefogadás képességének fejlesztése. Az ösztönök és az érzelmek irányításának fejlesztése Az érzelmi zavarok tompítása, leépítése.
- Erkölcsi, érzelmi és akarati tulajdonságok fejlesztése, erősítése az óvodapedagógus és a dajka példaadásával.
- Egymás közötti bizalom kiépítése, alá, fölé, mellérendelő helyzetek elfogadása, átélése.
- Élménybefogadó képességük fejlesztése.
- Különbözőségek elfogadására, tiszteletére nevelés.
- A szülőföldhöz fűződő pozitív viszony kialakítása az önazonosság megőrzése.
- A természet és emberi környezetben megmutatkozó jó és szép dolgokra történő figyelem ráirányítása.
- Tanuljon meg másokkal együttműködni, kultúráltan viselkedni.
- Óvodásaink szeressenek óvodába járni, szeressék a velük foglalkozó felnőtteket, társaikat.
- Csoportjukkal azonosuljanak, örömet szerezzen nekik a közös tevékenység.

Feladatok:

- Biztonságos, nyugodt, félelemmentes óvodai mindennapok megteremtése, kialakítása, amiben lehetőség kínálkozik a gyermekek közötti, valamint a gyermekek és felnőttek közötti minél gyakoribb kontaktus felvételére.
- A felnőttekkel és társakkal kapcsolatos viselkedési szokások kialakítása és gyakorlása természetes szituációkban.
- A követlen környezet adta lehetőségek kihasználásával a szülőföldben rejlő lehetőségek megtapasztalása (összetartozás napja …)
- A gyermekcsoporton belül az együttműködés, az együttjátszás, együttdolgozás képességének kialakítása és gyakorlása.
- A konfliktusok kezelésére neveljük őket.
- A társakért, a csoportért érzett felelősségérzet alakítása.
- A demokratikus szabályok betartásának gyakorlása.
- Arra neveljük a gyermekeket, hogy megértést és toleranciát tanúsítsanak a társaik irányában.
- A szeretet és kötődés képességének fejlesztése
- A másik iránti tisztelet és megbecsülés érzésének fejlesztése
- Az élménybefogadás képességének fejlesztése
- Az érzelmek kifejezőképességének fejlesztése
- Az ösztönök és az érzelmek irányításának fejlesztése
- Az érzelmi zavarok tompítása, leépítése.
- Érzelmi élmények nyújtása megismertetése a gyermekekkel (szeretet, hála, együttérzés, elnézés, nyíltság, felelősség).
- A családi háttér ismeretében igyekezzünk megismerni, megérteni a gyermek érzelmi megnyilvánulásait.
- *A családi nevelésből adódó hátrányok csökkentése a szociálisan rászorulók esetében.*

- *A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, sajátos nevelési igényű, hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esetében megfelelő szakember segítségével esélyegyenlőség biztosítása.*

A fejlődés várható eredményei óvodáskor végére

- Elfogadják az adott tevékenységek által megkívánt magatartási formákat
- Közös tevékenységeken aktívan vesznek részt, szívesen vállalnak a közösség érdekében megbízatást, munkát.
- Észreveszik, hogy kinek, miben van szüksége segítségre
- Önállóan keresik meg a segítségnyújtás megfelelő formáit
- Figyelmesen, türelemmel hallgatják az óvónő és társaik közlését, kérdéseit
- Tisztelettel viselkednek a felnőttekkel, az óvoda dolgozóival, vigyáznak munkájuk eredményeire
- Ébredezik bennük a közösségi öntudat, örülnek a közösen elért sikereknek
- Egy-egy társuk iránt kitüntetett rokonszenvet, barátságot mutatnak
- Bíznak önmagukban, társaikban
- Együtt éreznek társaikkal, érdeklődnek egymás iránt. Felismerik mikor kapcsolódhatnak be társaik tevékenységébe. Érdekli őket társaik mondanivalója, munkája
- Őszinték, hibáikért felelősséget vállalnak
- Képesek vágyaikat késleltetni, kívánságaikat módosítani, ha erre szükség van, érzelmein, akaratán tud uralkodni.
- Képesek a mindennapi konfliktusok kezelésére
- Szereti és védi a természete, szívesen gondozza a növényeket és az állatokat.
- Érkezéskor, távozáskor köszön, ismeri és betartja az udvariassági szokásokat

III. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

1. Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása - beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel - az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.
2. Az óvodai nevelés a gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára - mint életkori sajátosságra -, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosít a gyermeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.
3. Az értelmi nevelés további feladatai: egyrészt a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és

élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás - alkotóképesség - fejlesztése. Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.

ANYANYELVI NEVELÉS

„Minden nemzetnek fő kincse az anyanyelve.”
/Gárdonyi Géza/

Az óvodai anyanyelvi nevelés komplex folyamat, ami a nevelési folyamat egészében jelen van. A játékot, minden feladatot, minden tevékenységet áthatva segíti a gyermek önbizalmának fejlődését, hozzájárul a gyermek érzelmi biztonságához és elősegíti a gyermek zökkenőmentes iskolai tanulmányainak megkezdését. A kommunikáció a beszéd és a gondolkodás egyik eszköze. A rossz kifejezőképességgel rendelkező, beszédben gátolt gyermek, gondolkodási képességét nem tudja megfelelően használni.
Az óvodai fejlesztésnek a családi környezet megismeréséből kell kiindulnia és a gyermek egyéni képességeinek megismerésén keresztül kell hatást kifejtenie. Semmiféle türelmetlenség, vagy a gyermek korlátozása nem engedhető meg az anyanyelvi nevelés során.
Az anyanyelv használata szerves része az óvodai élet minden mozzanatának, a nevelés egész folyamatának.
A szocializáció folyamán a beszéd a gyerek környezetével való érintkezésének, önkifejezésének, gondolkodásának legfőbb eszközévé válik.
Az óvónő minta a gyerek előtt. A bensőséges kapcsolat, a jó társkapcsolatok és a sokrétű tapasztalat segíti elő az anyanyelvi nevelés, a kommunikáció fejlődését.
A fejlődés során elkülönülnek a mondattípusok.
2-4 éves korban sok a felkiáltó, kérdő, felszólító mondatot használ a gyermek. A fejlődés útján a láncszerű vagy szaggatott szövegszerkesztéstől a jól szerkesztett, nyelvileg helyesen felépített mondatokból álló szöveghez vezet. Az összefüggő beszéd kialakulásának idején gyakoribbá válnak a kijelentő, közlő mondatok. A fejlődés további útja a csoportos beszélgetés, melyben kialakul a beszédfegyelem. Az egymás iránti érzelmeket kommunikációs és metakommunikációs elemekkel jelzik.

Az anyanyelvi nevelés célja:

- A nyelv elsajátításával a gyermek személyiségének teljes fejlesztése
- A gyermek beszédkészségének fejlesztése, a beszédkedv fokozása

- A tiszta, érthető beszéd kialakítása
- A beszéd fejlődésén keresztül a kognitív képességek fejlesztése
  - egyre pontosabb, valósághű észlelés
  - figyelem összpontosítására való képesség
  - produktív emlékezet
  - problémamegoldó gondolkodás
  - fogalmi gondolkodás kialakulása
- Beszédhanghallás és szövegértés fejlesztése
- A szociális kapcsolatok kiépítése
- Az egymás közötti kommunikáció kifejlesztése
- A gyermek önbizalmának kifejlesztése
- A beszéd és gondolkodás összhangjának megteremtése.

Feladatok:

- Olyan biztonságos, elfogadó, szeretetteljes légkör megteremtése ahol a gyermekek bátran elmondják élményeiket, beszédhelyzetek teremtése
- A gyermeki kérdések folyamatos inspirálása, megválaszolása.
- A gyermek szókincsének folyamatos bővítése.
- Beszédhibák megfigyelése, szakember bevonása.
- Óvónő mintaértékű (dallam, ritmus, stílus, választékosság) példamutató legyen.
- Metakommunikációs eszköztár megismertetése
- Lehetőséget teremtünk minden gyereknek a folyamatos beszéd gyakorlására
- Képessé tesszük a gyermekeket arra, hogy tudjanak másokat is meghallgatni
- A gyermekek szókincsét folyamatosan bővítjük
- A beszéd színvonal emelése olyan formában, hogy képesek legyenek a nyelvi kifejezés eszközeit használni.
- Beszédmegértés fejlesztése
- Beszédtechnikát fejlesztjük, a helyes kiejtést gyakoroljuk.

A fejlődés várható eredményei óvodáskor végére

- A gyerekek aktívan használják a tapasztalatok során bővült szókincsüket.
- Beszédük összefüggő, elbeszélésük folyamatos.
- Páros és csoportos beszédhelyzetekben megfelelő viselkedési formákkal teremtik meg és tartják fenn a kapcsolatot.
- Kialakult a beszédhelyzethez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, jól érthető, többnyire megfelelő hangsúlyozású, hanglejtésű, hangerejű és sebességű beszéd.
- Beszédünket érzelmünknek megfelelő természetes gesztusokkal és arcjátékkal kísérik, Jól használják a metakommunikációs eszközöket.
- A gyermek bátran használja anyanyelvét az egész nap folyamán.
- Ismerje a használt szavak tartalmát.
- Szívesen beszéljen, közlési vágya kifejlődjön

- Ejtse tisztán, érthetően a szavakat
- Az udvariassági formákat természetesen használja

ÉRTELMI FEJLESZTÉS

Szeretnénk óvodásainknak egységben megmutatni és érzékeltetni azt, ami a valóságban is teljes egységben érzékelhető. Az életben megmutatkozó sokszínűség mellett az összefüggések feltárására helyezzük a hangsúlyt, így a gyerekek tapasztalatai rendeződnek.

Cél:

- Segítséget nyújtunk a gyermeknek ahhoz, hogy a gyermek ismerje meg és értse meg a környezetében lévő világot.
- A gyermek értelmi képességének fejlesztése közvetlen megfigyelés és tapasztalatszerzés útján.
- A teljes gyermeki személyiség alakítása, fejlesztése.
- Váljon pontosabbá értékelésük, észlelésük, megfigyelőképességük, legyen tartós a figyelmük, emlékezetük, gazdagodjon fantáziájuk, fejlődjön beszédük és gondolkodásuk valamint alkotóképességük. Váljanak képessé a problémák felismerésére, megoldására.
- Valamennyi értelmi képesség különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.
- *Az óvoda képes a különböző háttérrel és fejlettséggel rendelkező gyermekek fogadására, együttnevelésre, egyéni differenciált fejlesztésére.*

Feladat:

- A gyermek megismerési vágyának, kíváncsiságának, sokoldalú érdeklődésének kielégítése.
- Értelmi képességek (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás) és a kreativitás fejlesztése.
- Lehetőséget biztosítunk a gyermek számára olyan szituációk átélésére, ahol megismerhetik a felfedezés, a kutatás örömét.
- A gyermek egyéni érdeklődésének megfelelő tevékenységeket biztosítunk
- Biztosítunk minél változatosabb, többfajta tevékenység egy időben történő gyakorlásához a megfelelő feltételeket (idő, hely, eszköz, ötletek)
- Reproduktív emlékezetét fejlesztjük
- Problémamegoldó és kreatív gondolkodását fejlesztjük
- Az alakuló fogalmi gondolkodását fejlesztjük.

A fejlődés várható eredményei óvodáskor végére

- Képes legyen a feladatokat önállóan megoldani.
- A gyermek szándékos figyelme, problémamegoldó gondolkodása kialakult.

- Tudják saját és társaik tevékenységét ellenőrizni, értékelni.
- Kialakult a látott-hallott információk összekapcsolásának képessége, motoros és verbális képessége.
- Adott tárgyak térbeli helyzetének teljes felismerése, megítélése.
- Vizuális információk téri elrendezése.
- A gyermek feladattartása, kitartása, koncentráló képessége korának megfelelő szintjén van. visszaadása.

AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK FELTÉTELEI

Személyi feltételek

1. Az óvodában, a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll
2. Az óvodai nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermekek számára. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek. Az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermekek számára.
3. Az óvodapedagógusi tevékenységnek és a nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkája hozzájárul óvodai nevelésünk eredményességéhez
4. A sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztése speciálisan képzett szakember közreműködését igényli.
5. Mivel intézményünk nemzetiséghez tartozó gyermekek nevelését is vállalta (kizárólag magyar nyelven) intézményünk minden dolgozójának feladata, hogy megvalósítsuk a roma nemzetiségi óvodai nevelés célkitűzéseit.

Az óvodában 12 alkalmazott dolgozik.
Óvodapedagógusok: felsőfokú végzettséggel 7 fő.
Pedagógiai munkát segítő dajkák száma: 3 fő.
Pedagógiai asszisztens: 1 fő.
Egyéb munkakörben foglalkoztatott főállásúak száma: 1 fő konyhai dolgozó.
Az udvari karbantartó munkakört az Önkormányzat közcélú foglalkoztatottakból biztosítja számunkra.
Az óvoda pedagógusai közül 2 fő szakvizsgával rendelkezik.
Óvónőink jól képzett, nagy gyakorlattal rendelkező pedagógusok, akik igényesek munkájukra. Mind a négy csoportban az óvónői párokat úgy válogattuk össze, hogy módszertanilag azonos nézeteket valljanak, de emberileg és szakterületenként kiegészítsék egymást.
Az egy csoportban dolgozó óvónők és a dajka szoros egységet képeznek az óvodai munka minden területén.
Minden dolgozó életének fontos elemének tartja a természet szeretetét, az egészségvédelmet, így nem okoz számukra nehézséget az óvodások ilyen szellemű nevelése, az állandó önképzés és műhelymunka.

Az óvónői létszám elegendő ahhoz, hogy az óvoda egész nyilvántartása alatt óvónő foglalkozzon a gyerekekkel a szükséges átfedési idővel együtt.

Tárgyi feltételek

Óvodánk épülete a település központi részén, a főút mellett egy szép kúria, mely a folyamatos karbantartás hatására Recsk egyik legszebb épülete. Az épülethez nagy udvar tartozik, közel 1300 m^2. Az udvar legnagyobb része füves terület, de található betonozott és salakos rész, esős időre és lejtő a téli és nyári játékokhoz. A füves területen a folyamatos telepítések hatására sok bokor és fa ad árnyékot, búvóhelyet és mászási lehetőséget a gyerekeknek. A játszóudvar felszereltsége jó, főleg fa játékokkal berendezett. A gyermekek óvodai életének színterei legyenek otthonosak, barátságosak, játékra motiválóak, amelyek alakításában a gyermekek adott szükségletük, tevékenységük szerint vesznek részt. A gyermekek által használt játékokat, eszközöket, számukra hozzáférhető módon, és biztonságukra figyelemmel helyezzük el.
Óvodánk egyidejűleg biztosítja a megfelelő munkakörnyezetet az óvodai munkatársaknak, és lehetőséget teremtünk a szülők fogadására is.
(Részletes felszerelés és eszköznyilvántartást lásd: 1. sz. mellékleten.)

Az óvodai élet megszervezése

1. A gyermek egészséges tevékenységben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket a megfelelő időtartamú párhuzamosan végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermekek együttműködő képességét, feladattudatát, fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos tevékenységek tervezésével, szervezésével. A napirendünk igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek gyermekeinknek.
2. Jellemző rá a folyamatosság és rugalmasság, amely igazodik a gyermekek motiváltságához, aktivitásához és a változó környezethez. Fontos a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, a játék kitüntetett szerepe. A napi- és hetirendet a gyermekcsoport óvodapedagógusai alakítják ki.
3. Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában nevel, építi kapcsolatait a gyerekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást, nevelést segítő munkatársakkal.
4. Az óvodai élet megszervezése során törekedni kell a személyes interakciókra, élőszavas mese és közösségi játékélmény biztosításával.
5. Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését különböző dokumentumok szolgálják. Az óvodai nevelés csak a jóváhagyott pedagógiai program alapján valósulhat meg és a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg, és az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében vesznek részt.
6. A gyermekek tanköteles korukat megelőző nevelési évben a későbbi eredményes iskolai előrehaladáshoz fontos képességeiket és készségeiket fejlesztése érdekében az óvodai

csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben a feladatra differenciált a gyermek egyéni terhelhetőségéhez igazodó – amennyiben az infrastruktúrális adottságok lehetővé teszik, külön térben szervezett – iskola- előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységben vesznek részt.

7. A tanköteles korú, de az óvodában nevelkedő gyermekek a 6. pont alkalmazása során tanköteles korukat megelőző nevelési évben járóknak kell tekinteni.
8. A gyermek fejlődésének nyomon követése a tanköteles korú betöltését megelőző évtől az iskolai tanulmányok megkezdéséhez szükséges készségek, képességek rögzítésével egészül ki a kötelező dokumentumokban az iskola- előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység tervezése érdekében.
9. A gyermek fejlődésének vizsgálata céljából a tanköteles korú betöltésekori nevelési évebn diagnosztikus mérési rendszer alkalmazható.

Hetirend:

A hetirend a napirendhez hasonlóan a folyamatosságot, a rendszerességet, a nyugalmat segíti elő az óvodai csoportban és lehetőséget nyújt a szokásrendszer segítségével az óvodások napi életének megszervezéséhez.

Másként alakul a hetirend megszervezése a különböző korcsoportokban. A befogadásnál törekszünk, a minél lazább, rugalmasabb és alkalmazkodóbb hetirend összeállítására. A hetirend összeállításánál arra is figyelünk, hogy jusson elegendő idő a gyermeki tevékenységek, kezdeményezések, ötletek és javaslatok meghallgatására, kipróbálására, vagy közös megvitatására.

A hetirend kialakítása az óvodapedagógus feladata, számtalan variációval az adott óvodai csoport és a gyermekek képességeinek figyelembevételével, valamint a közösen használt helységek (tornaszoba, só-szoba, fejlesztő szoba) csoportonkénti, és tevékenységenkénti beosztásával.

Óvodánk hagyományos ünnepei, egyéb rendezvényei:

Az óvodai ünnepek kulcsfontosságúak maradnak továbbra is nevelőmunkánkban.

- Az óvodai ünnepek, a szülőkkel való nyílt párbeszéd és szoros együttműködés legfontosabb szinterei. Jó lehetőséget teremtenek a kevésbé aktív és nagyon elfoglalt szülőkkel való találkozásra és elbeszélgetésre.
- Az ünnep – nyilvánossága miatt – az egyik legjobb lehetőséget nyújtja az óvodában a sajátos, egyéni arculat megteremtésére és megmutatására. Az ünnepeken keresztül óvodánk és óvodapedagógusaink munkájáról hű képet alkothatnak a szülők és egyéb érdeklődők. Az ünnep arra is alkalmas, hogy a szélesebb nyilvánosság számára is megmutatkozzon az óvoda nevelőközössége,ez pedig a helyi viszonyok és helyi lehetőségek befolyásolásának erősödése miatt elengedhetetlenül fontossá válik az óvoda számára
- Az ünneplés pedagógiai szempontból kiemelt jelentőséget kínál a nevelésnek, gondolunk itt a rengeteg tevékenységi lehetőségre, az esztétikai élmények hatására, vagy a közösségi érzések széles skálájának megmutatkozására.
- Az ünnepek kiemelik az ünnep résztvevőit a hétköznapokból és ez által nagyobb aktivitásra, kreativitásra ösztönöznek.

- ❖ Az ünnepek a hagyományok ápolása szempontjából is rendkívül fontosak az óvodában, hiszen kultúránk megismertetésére adnak lehetőséget. Ebből a szempontból nézve az óvodánk egyéni arculatának kialakítása szempontjából is kiemelt jelentősége van.

Az ünneplés lényege sokszor nem is maga az ünnep, hanem az a sok-sok előkészület, ami rengeteg tevékenységre, ötletek kidolgozására, önálló elképzelések megvalósítására ad lehetőséget. Az aktív és önálló gyermekek nevelésének egyik igen sajátos eszköze a jól előkészített és szépen megformált ünneplés.
Az előkészület a csoporton belül közösségi érzések alakítására kitűnő alkalmat teremt, és tág teret nyújt a gyermekek közötti együttműködésnek: kooperációnak és a kommunikációnak a gyakorláshoz. Az esztétikus és alkalomhoz illő teremdíszítés ugyancsak lehetőség arra, hogy együtt örüljünk annak, amit létrehoztunk. Nem másról van itt szó, mint az értékteremtés folyamatáról és a gyermekcsoport által létrehozott érték, alkotás, ötletmegvalósulás közös öröméről. Nagyon fontos az ünneplésnek a külső megjelenési formája is (szépen díszített terem, megterített asztal, ünneplő ruha stb.)

Az ünneplést befolyásoló tényezők:

1. Elegendő idő a felkészülésre, az ünnephez kapcsolódó tevékenységek elvégzésére. Előre megtervezzük az óvodai ünnepeket és a hozzájuk vezető előkészületeket a csoport nevelési tervében. Úgy alakítjuk, hogy maga az ünneplés ne legyen hosszú, ne legyen sok holtidő és várakozás, de ne legyen kapkodó sem.
2. Elegendő hely: Mindenkinek kényelmes helyet biztosítunk, mert a zsúfoltság tönkreteheti az ünnep hangulatát. A szabadban tartott ünneplést rövidre és lazára tervezzük, mert a külső zajok és ingerek elterelik a gyerekek figyelmét.
3. A körülmények: Az ünnepi készülődés és maga az ünnep is meghatározott külsőségek között zajlik. Nagyon fontos megtanulni a kisgyermekeknek azt, mennyi szép esztétikai élmény, mennyi öröm, mennyi újdonság kapcsolódik az ünnep fogalmába. Az ajándékkészítés, mely a gyermek saját egyéniségét tükrözi, lehet több fajta is egy csoporton belül. Fontos, hogy a 3-7-8 éves korú gyermek számára olyan külső kísérő jelenségek: mint a szépen terített asztal , a feldíszített terem, vagy a felvett újruha fontosabbak, mint az ünnep tényleges tartalma, hiszen érzelmeik hatása lényegesen erősebb a racionális értelmi hatásoknál.
4. Az eszközök: Az ünneplés során használt eszközeink színesek, esztétikusak kell, hogy legyenek. Sokszor a szereplési vágyat is az eszközök keltik fel a kisgyermekben. Rövid, pergő, sok gyermeket egyszerre megmozgató, a csoport kedvenc dalaiból mondókáiból és verseiből összeállított műsorok kellemes élményt jelentenek a résztvevő gyerekeknek és a szülőknek egyaránt.
5. A szereplés: Ünnepeinken a közös szereplés dominál, ám a tevékenységközpontú nevelési programunkban nagy jelentősége van a gyermekek egyéni szereplésének, képességétől és egyéniségétől függően is. Engedjük a gyerekeket ezen a téren is kibontakozni. Önbizalom és bátorság szükséges az egyéni szerepléshez különösen akkor, ha külső szemlélők sokasága figyeli őket.

Óvodánk hagyományos ünnepei, melyek néphagyományhoz kapcsolódnak, keresztény kulturális értéket közvetítenek, nemzeti ünnepek, helyi szokásokhoz, ünnepekhez kapcsolódnak (pl. „Zöld ünnepeink”), illetve időszakos ünnepek:

- Mikulás,
- Anyák napja,
- Gyermeknap,
- Nagycsoportos búcsú délután,
- Születésnapok

Néphagyományokhoz kapcsolódó, keresztény kulturális értéket közvetítő ünnepek:

- Karácsony,
- Farsang,
- Húsvét

Nemzeti ünnepeink és egyéb ünnepek:

- Március 15.
- Május 1.
- Nemzeti összetartozás napja: június 04.
- augusztus 20.

Helyi szokásokhoz kapcsolódó ünnepek:

- Falunapok,
- Idősek napja

Időszakos ünnepek, melyek adott alkalomhoz kapcsolódnak:

- Madarak és fák napja
- Föld napja
- Víz napja
- Állatok világnapja

Bármilyen formában és bármilyen tartalommal ünneplünk, *mindig a gyermeket helyezzük középpontba.* Értük, róluk szól az ünnep, ne legyenek merev, betanult szereplések, minden esetben törekszünk a természetességre. Ügyelünk arra, hogy az ünnep ritka, kiemelkedő alkalom maradjon.

Egyéb rendezvények:

- Kirándulás busszal, erdei kisvasúttal (Parádfürdő, Gyöngyös, Eger)
- Mesemondó verseny
- Színház, bábszínház, évi 3-5 alkalommal
- Jótékonysági rendezvények szülőkkel és civil szervezetekkel közösen

Óvodánk speciális szolgáltatásai:

- Néptánc oktatás a tehetséges gyermekek számára

A gyermekek fejlődésének megfigyelését szolgáló feljegyzések vezetése:

- Egyéni fejlődési napló
- Sajátos nevelési igényű gyerekek egyéni fejlesztése
- Összesítő táblázatok, grafikonok a gyerekek mérési eredményeiről.

- ❖ HHH. gyerekek felzárkóztatása, fejlesztési terv
- ❖ A nevelőmunka folyamatos értékelése
- ❖ Az óvodavezető megfigyelései a csoport neveltség szintjéről, az óvónők tartalmi munkájáról pedagógiai felkészültségéről
- ❖ Szükség esetén szakértő felkérése egy-egy területen.

Az óvodapedagógusok által vezetett tanügyigazgatási dokumentumok:

- csoportnapló
- felvételi mulasztási napló
- étkezési napló
- egyéni fejlődési napló
- egyéni fejlesztési tervek
- gyermekek egyéni dokumentumainak, határozatainak nyomon követése

A dokumentumok vezetésével, és esetleges hibajavítással kapcsolatos egységes elveket minden évben a tanévnyitó nevelőtestületi értekezleten aktualizáljuk, pontosítjuk.

AZ ÓVODA KAPCSOLATAI

Az óvoda a társadalomban elfoglalt helye szerint kapcsolatban van különböző csoportokkal, szervezetekkel, intézményekkel. Az óvodának kezdeményezőként kell fellépnie, hiszen a kapcsolattartást a gyermekek harmonikus fejlődése érdekében szükséges megvalósítani.

1. A család és az óvoda

A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége. A családi nevelést az óvoda kiegészíti, ennek alapvető feltétele a családdal való szoros együttműködés. Az esetleges hibákat kiküszöböli vagy próbálja korrigálni azt. Erről a szülőket minden esetben tájékoztatni kell. Az együttműködés alapja a kölcsönös bizalom és tisztelet. Az együttműködés formái változatosak, a személyes kapcsolattól a különböző rendezvényekig magukban foglalják azokat a lehetőségeket, amelyeket az óvoda és a család teremt meg. Az óvoda által és a családokkal közösen szervezett események ünnepek, családias hangulat kialakításával a felnőttel és a gyermekek közös tevékenységével is – kifejezik az örömteli érzelmi állapotot. Óvodapedagógusaink figyelembe veszik a családok sajátosságait, szokásait az együttműködés során, és érvényesíti a családközpontú intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait. A szülőnek gondoskodnia kell a gyermek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges feltételekről. Ezek egyike a rendszeres óvodába járás, melyet az óvoda figyelemmel kísér.

Az óvoda először **beiratkozáskor** találkozik a családdal. A vezető óvónő elbeszélget a szülőkkel a gyermekről. Fontos tudnunk, hogy a szülő milyennek látja gyermekét, milyen csoportban tudja elképzelni őt. Az esetleges kéréseket mennyire tudja figyelembe venni az óvoda.

Befogadás – elfogadás

Különbséget kell tennünk a családból és a bölcsődéből érkezett gyerekek között.

Meg kell győznünk a szülőket a folyamatos befogadás előnyeiről. Egyszerre csak 5-6 új kisgyermek érkezzen a csoportba szüleivel együtt, mert így tudnak az óvónők az egyéni bánásmód elve alapján minden kisgyermekkel megfelelően kapcsolatot teremteni.
A gyermekeknek meg kell ismerniük az új környezetet, felnőtteket, s ezt csak nyugodt, szeretetteljes, családias légkörben tudja problémáktól mentesen megtenni. A gyermek az óvodába magával hozhatja kedvenc játékát is.
A befogadás zökkenőmentessé tétele igen fontos feladat, mivel meghatározza a gyermek későbbi közösségi életét.
Családlátogatás: A gyermekek megismerését szolgálja. Amennyiben a család életkörülményei negatív irányban megváltoznak, mely hatással van a gyermek magatartására, a családlátogatás elkerülhetetlen.
Szülői értekezlet, fogadó óra: A szülői értekezletek témája az igényeknek megfelelően nem csak a csoport életét érintő témákra terjed ki, hanem szakemberek előadásaira is.
Szülői értekezletek megtartása:

- A nyár folyamán az újonnan érkezett gyermekek szüleinek
- szeptemberben tanévnyitó szülői értekezlet
- januárban a csoport életét érintő kérdésekben, valamint az iskolába menő gyermekek szüleinek tájékoztatása.
- Áprilisban a csoportot érintő témákban.

Szülői Fórumok biztosítása: Szakemberek biztosítása a szülők által igényelt témakörökben, együttműködve a parádfürdői Egészségfejlesztési Irodával.
Fogadó órák:
A szülők igényei szerint előzetes egyeztetés alapján történik. Célja kölcsönös, reális tájékoztatás a gyermek fejlődéséről, szokásairól, felmerülő problémákról. *A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek szüleit rendszeresen tájékoztatjuk gyermekük fejlődéséről, segítséget adunk az otthoni fejlesztési lehetőségekhez.*
Közös programok, ünnepek: Célunk lehetőséget teremteni a család és az óvoda közötti kapcsolat kialakítására, elmélyítésére, egymás szokásainak, értékrendjének még jobb megismerésére, szemléletük formálására, nevelési elvek közelítésére. A közös programok nem csak az ünnepeket jelentik, hanem a szülőkkel együtt szervezett kirándulásokat, kulturális eseményeket. Fontos, hogy az ünnepek emelkedjenek ki az óvoda mindennapjaiból.
A folyamatos napi kapcsolat feltételezi az óvoda nyitottságát. A szülőknek bármikor lehetősége van a napi óvodai életbe való betekintésre, sőt a bekapcsolódásra is. Önkéntes alapon hosszabb-rövidebb ideig részt vehetnek az érdeklődő szülők az óvoda mindennapi életében.

2. Intézmények

Az óvoda kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel, amelyek az óvodába lépés előtt (bölcsődék és egyéb szociális intézmények), az óvodai élet során (pedagógiai szakszolgálat intézményei, gyermekjóléti szolgálatok, gyermekotthonok, egészségügyi, illetve közművelődési intézmények), és az óvodai élet után (iskolák) meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében. A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és a szükséglethez. A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvoda nyitott és kezdeményező.

Az óvoda és a bölcsőde:

Intézményünkben 2018. szeptember 1-től Mini bölcsőde is működik (a megszűnt kezdő kiscsoport helyett), így már óvodába lépés előtt, közvetlen, napi kapcsolatot tudunk kiépíteni a bölcsődével, a bölcsődés gyermekekkel és szüleikkel. Megismerkedünk egymással, látogatjuk egymás rendezvényeit.
A leendő kiscsoportos óvodapedagógusok alkalmanként látogatják a leendő óvodásokat, és a bölcsődések is fellátogatnak – különösen már a tavaszi, nyári időszakban az óvodába. A korai ismerkedés megkönnyíti az óvodába történő beilleszkedés folyamatát, segítve ezzel a bölcsődébe nem járó majdani ovisok szülőtől történő elszakadását, óvodai befogadását, beszokását is.

Az óvoda és az iskola:

Együttműködési megállapodással rendelkezünk. Az óvoda – iskola kapcsolatában a kezdeményező általában az óvoda. Az együttműködés kölcsönös megértésen és az intézmények sajátos, különálló cél és feladatmegvalósításán nyugszik. Az iskolának és az óvodának azonos az érdeke, mindketten az átmeneti időszak problémáinak csökkentésében vagyunk érdekeltek. Nevelőtestületüknek tehát az a feladata, hogy a gyermekközpontú és nevelésközpontú szemléletét megtartva saját eredményeivel hasson az átmenet problémáinak leküzdésére. Az óvodás gyermekek megérnek az iskolai életre. Fokozatosan alkalmassá tesszük a gyermeket az iskolában reá váró feladatok megoldására. Az iskolába lépés örömteli izgalmát minden érett kisgyermek átéli, ehhez a pozitív megerősítés, a várakozás fokozása jelentősen hozzásegíti. Az óvodapedagógus és a tanító együttműködésében a kölcsönös tiszteletnyújtás, a közös érdeklődés, a gyermek iránt érzett felelős gondolkodás a meghatározó.
Az óvodapedagógusnak feladata, hogy figyelemmel kíséri a volt óvodások iskolába történő beilleszkedését.

Szakmai partnereink:

- A **Kistérségi Pedagógiai Szakszolgálat** biztosítja számunkra az utazó gyógypedagógust, pszichológust, logopédust, pszichopedagógust, segítségüket folyamatosan igénybe vesszük minden esetben, amikor speciális szakemberre van szükség.
- Az **Aranykapu Kistérségi Humán Szolgáltató Központ** biztosítja számunkra a gyermekvédelem területén a gyámügyi szakembert, és az óvodai-iskolai szociális segítő munkatársat. (2011. évi CXC. tv. 25.§ 6.)
- Az **Egri Pedagógiai Oktatási Központ** (POK) szakemberei a szakmai munkánk és a továbbképzéseink legfőbb segítője.
- A helyi **Szociális ellátó és Gyermekvédelmi Intézmény családsegítő szakembere** nagyon fontos partnerünk a gyermekvédelmi feladataink ellátásban – szoros, szinte napi kapcsolatot ápolunk.

Az Egészségügyi Szakszolgálatok /orvos, védőnő/ rendszeresen végzik speciális feladataikat az óvodások körében.

Feladataik közé tartozik az óvodába járó gyermekek egészségügyi, érzékszervi és szakvizsgálata, iskolaérettségi vizsgálat és minden olyan speciális eset, ahol az orvos és a védőnő segítő munkája elkerülhetetlen.

- Dr. Aradvári Mária – fogorvos
- Dr. Győri István – intézményorvos
- Dr. Sófalvi Antal - munkaegészségügy vezetője
- Varga Piroska - védőnő

Az óvoda és a különböző közművelődési intézmények:

Könyvtár, Művelődési ház, Tájház sajátos lehetőségeit hasznosítjuk nevelési feladataink megvalósításában. (Együttműködési megállapodással rendelkezünk a Könyvtárral)
Rendszeres és tartalmas a kapcsolat mindhárom intézménnyel, a sajátos lehetőségeket hasznosítjuk nevelési feladataink megvalósításához.

- Óvodásaink csoportosan, és a szüleikkel is látogathatják a **könyvtárat.**
- Elkészült településünk **Művelődési Háza.** Óvodásainkkal rendszeresen részt veszünk az ott szervezett gyermekeknek való programokon, kiállításokon. Ott tartjuk nyilvános rendezvényeinket.
- **A Tájház** alkalmankénti látogatásával segítjük gyermekeinket az elmúlt évtizedek népszokásainak, palóc népművészetünknek megismerésében.
- Az igényesség és odafigyelés a művészi élmények későbbi befogadását is nagymértékben elősegíti.

Már a tervkészítés időszakában gondolunk arra, milyen programokkal színesíthető, fejleszthető az óvodai élet.

A fenntartóval való együttműködés:

A fenntartóval való együttműködés elsősorban az óvodavezető feladata, de az óvodapedagógusok közreműködésére ezen a téren is szükség van. A helyi program megvalósítása során az óvoda pedagógiai koncepciójába eleve beépülnek a fenntartó által megfogalmazott igények, hiszen a nevelés feltételeinek biztosítását a fenntartó vállalja magára. A folyamatos tájékozódás és tájékoztatás a fenntartó felé a mi feladatunk. Óvodánkat nyitottá tettük a fenntartó irányába, hiszen a támogatás mértéke igen nagymértékben attól függ, mennyire sikerül megnyerni a fenntartót az óvoda szakmai célkitűzéseinek. A folyamatos együttműködés reális képet nyújt az óvodáról és tudjuk, a személyes kapcsolattartás minden hivatalos írásos dokumentumnál többet ér.
Az óvodapedagógusok feladata ebben a szituációban nem más, mint az hogy magas színvonalú szakmai munkájukkal segítsék elő az óvoda jó hírnevének kialakítását és fenntartását.
Óvodánk részt vesz a helyi közösség, a környezet építésében, a közös rendezvényeken.

Kapcsolat a roma nemzetiségi önkormányzattal:

Az együttműködés célja:
Recsk közigazgatási területén a roma gyermekek és szüleik nevelési és oktatási célú segítése.
A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű roma gyermekek rendszeres óvodába járásának segítése, az esetlegesen felmerülő problémák megbeszélése, közös megoldása.

Közös rendezvények szervezése, ahol az érintett óvodás korú gyermekek megismerkedhetnek saját kultúrájukkal, hagyományaikkal.
A tehetséges roma származású gyermekek olyan irányú segítése, hogy a legoptimálisabb fejlesztést és kibontakozási lehetőséget megkaphassák.

- Rendszeresen, de legalább negyedévente megbeszélést folytatnak a roma származású gyermekek óvodai fejlődéséről.
- Az óvoda által szervezett rendezvényeken képviseletet biztosítanak, tevékenyen részt vesznek annak szervezésében, rendezésében.
- Lehetőségekhez mérten pályázatokon való közös részvétel.
- Ismertterjesztő szülői beszélgetések közös szervezése.
- Az esetlegesen felmerülő egyedi problémák közös megoldása.

Kapcsolat a Kárpát-medence magyar nyelvű intézményével:

A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda a külhoni magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, és - lehetőségei szerint - szakmai kapcsolatot tart fenn. Ennek alapján óvodánk együttműködési megállapodás alapján partneri kapcsolatot ápol a Füleki Daxner utcai Óvodával.

AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

JÁTÉK

„Ha meg akarjuk érteni gyermekünket, ismernünk kell, hogyan játszik.”
(Bruno Bettelheim)

A gyermek legfontosabb és legalapvetőbb, semmi mással nem helyettesíthető tevékenysége a játék. Ez mindig spontán és önkéntes. Minden egészséges kisgyermek, amikor csak teheti, játszik. Játékában feloldja a benne levő feszültségeket, mindazt, amit megélt, ami foglalkoztatja, amitől fél, s aminek örül. A játék kiemelt jelentőségű, kreativitásukat fejlesztő és erősítő tevékenység. A játék fejleszti a gondolkodási képességeket, a mozgást, a kommunikációs képességeket. Tükrözi az értelmi fejlődést valamint a szocializációt. Az óvodában fontos, hogy a gyerekek minél több időt töltsenek felesleges korlátozásoktól mentes játékkal. A szülők és a pedagógusok igényei a játék terén megegyeznek. A kisgyermek első, valódi játszótársa a családban, óvodában is a felnőtt – a szülő és az óvodapedagógus. Az óvodapedagógus utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társ marad, illetve segítővé, kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad. Az óvodapedagógus jelenléte teszi lehetővé a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is.

Játékfajták és személyiségformáló szerepük:

- **Gyakorló játék:** fejlődik nagymozgása, finommotorikája, mozgáskoordinációja, térészlelése, tapintásos észlelése, verbális készsége.
- **Szimbolikus játék:** alakul szocializációs készsége, kommunikációja, erkölcsi, akarati tulajdonságai, kognitív képességei.
- **Konstruáló játék:** alakul szem-kéz koordinációja, finommotorikája, térészlelése, rész és egész viszonyának észlelése, képzelete, kreativitása, vizuális memóriája.
- **Szabályjáték:** fejlődnek kognitív képességei, formálódnak akarati tulajdonságai, szocializációs képességei.
- **Barkácsolás:** fontos minden gyerek számára, hiszen a játék igényéből indul ki, a hiányzó eszközök pótlásával.
- **Dramatizálás, bábozás:** a szerepjátékot gazdagítja.
- **Építő és konstruáló játék,** amikor a gyerek egy-egy játékszerből különféle tárgyakat hoznak létre.

Hely: A csoportszoba, az udvar és a „zsibongó” egyaránt megfelel a játékra. A csoportszoba bútorzata úgy van kialakítva, hogy legyen lehetőség az elkülönülésre (kuckók, sarkok). A játékok jól elérhető, állandó helyen vannak. Az udvar lehetőséget teremt a sokszínű játékra a homokozóval, hintákkal, mászókákkal, csúszdákkal és nagy szabad területtel.
Idő: Az elmélyült játékhoz minél több megszakítás nélküli idő kell. A gyermeknek az egész délelőtt és a délutáni pihenő utáni idő álljon rendelkezésére a játékhoz.
Eszköz: Minél gazdagabb, változatosabb, fantáziadúsabb eszközöket kell biztosítani a játékhoz. Ezek lehetnek természetes anyagok, termények, kövek, termések, felnőttek dolgai („kincses kosár”, kalapok, ruhák, táskák), hagyományos óvodai játékok. Törekedni kell arra, hogy ami csak lehet, természetes anyagból készüljön.
Derűs légkör: A derűs légkört az óvodapedagógus személyisége teremti meg. Legyen megengedő, elfogadó, támogató a magatartása. Biztonságérzetet nyújtson a gyermeknek. Teremtsen lehetőséget az élmény-és tapasztalatszerzésre, hiszen ebből táplálkozik a játék.
A játék során alakulnak ki a gyermekben azok a képességek, tulajdonságok, amelyek lehetővé teszik, hogy a fejlődés egy magasabb szintjére jusson. A játékot belső motivációk irányítják, az érzelmek uralják, s benne az impulzusok szabadon követhetők.
Az óvodai játék legyen megengedő, és modellnyújtó, felesleges korlátozásoktól mentes. Először biztosítsuk a nyugodt légkört, utána valósulhat meg a fejlesztő kulturális értékeket átadó játék.
A játékban az a legfontosabb, hogy a gyermek élvezze azt. Játékában kijátssza magából megoldatlan feszültségeit, feldolgozza élményeit, ismerkedik a világgal, tapasztalatokat szerez, megjeleníti vágyait.
Szükség van azonban az óvónő tapintatos, biztonságot nyújtó jelenlétére, támogató magatartására. Fontos, hogy a családot is meggyőzzük a játék lehetőségeiről és az együtt játszás szükségességéről.

Jót és jól játszani – ez a gyerek dolga az óvodában!
A játék az óvodások legfontosabb, legfejlesztőbb tevékenysége, leghatékonyabb eszköze, a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek minden nap visszatérő módon, lehetőleg

zavartalanul ki kell épülnie. A gyermek gyakorlati tevékenységének egyik formája a játék. Cselekvésszükségletét a játékban úgy vezeti le, hogy az megfelel a gyermek fejlettségének egyéni sajátosságának. A játékot addig játssza, amíg érdekes, amíg örömet szerez. A játékban közvetlenebb viszonyba kerül az élettel. A játékban minden átélhető, elérhető, ezért képes mindent eljátszani, amit megfigyelt.
A játék által az öntevékenység, az önfejlődés, hozza létre az önfejlesztés motívumait, képességeit, készségeit.
A játék tehát olyan komplex tevékenységforrás, melyet az óvodapedagógusnak tudatosan kell felhasználnia a nevelés folyamatában céljai eléréséhez.
A kiscsoportos gyerekek játéka tárgyhoz, eszközhöz kötött, az igényt mennyiségileg is ki kell elégíteni.
Nagyobb gyerekek számára bővíteni kell a választékot. A készen kapható játékszereken kívül gondoskodjon különböző játszásra alkalmas anyagokról, félkész és szimbolikus eszközökről, a kellékek gazdag választékáról. Tegye lehetővé, hogy a gyerekek kedvük szerint a környezetükben lévő tárgyakat (székeket, asztalokat stb.) is bevonhassák a játékba.
A játék folyamatában az óvodapedagógus jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együttjátszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el.

A játék célja:

- Egészséges gyermeki személyiség fejlesztése, az egyéniség, a kreativitás, alkotó gondolkodás, fantázia kibontakoztatása.
- Pozitív érzelmi kötődések kialakítása, a szocializáció elősegítése.
- Egészséges versenyszellem kialakítása, veszteség, nyerés méltó elviselése.
- Szeressen és tudjon játszani a gyermek
- Olyan tulajdonságok fejlődjenek ki a gyermekben a játék folyamatában melyre bátran lehet építeni az élete további szakaszaiban. Társakkal való együtt játszás, játékon belüli önállóság, a másik gyermek játékának tiszteletben tartása, a kezdeményező készség kibontakozásának lehetősége, mások mozgósításának képessége, az alá-fölérendeltségi viszonyok önkéntes kialakítása.

Feladatok:

- A játékhoz szükséges nyugodt, érzelmi biztonságot adó légkör megteremtése és folyamatos fenntartása.
- A játékhoz szükséges feltételek (hely, idő, eszköz) és inger gazdag környezet megteremtése.
- *A gyermekek játékának megfigyelése, a fejlődési hátrányok megszüntetése*
- Élmények nyújtása, sokszínű tapasztalatszerzési lehetőségek biztosítása.
- Nyugodt légkör biztosítása, az elmélyült játék feltételeinek megteremtése
- Ötletek lehetőségek, helyzetek teremtése a sokszínű játék kialakulásához

- Az egyéni élményeken túl, közös élményszerzési lehetőségek kihasználása a játék fejlesztése érdekében
- A gyermeki játék önállóságának tiszteletben tartása
- Szükség esetén bekapcsolódás a játékba, együtt játszás a gyermekekkel
- *Az etnikai kisebbséghez tartozó és hátrányos helyzetű gyerekek játéka során érje el a szabályokhoz alkalmazkodás minél magasabb szintjét, gyakorolja a szabályalkotást, fokozza az önálló konfliktus megoldást*

Az óvodában a szabad játék és az óvónő által kezdeményezett játék valósul meg. A kettőből fontosabb a **szabad játék,** amikor az óvónő biztosítja a gyermek számára az önállóságot, szabadságot a :

- játék tevékenység kiválasztásában
- játék eszközök megválasztásában
- társak megválasztásában
- gyermeki játékelgondolás megvalósításában
- játszóhely megválasztásában és kialakításában

A szabad játék folyamatosságának érdekében az óvónő hagyjon időt a játék befejezésére, illetve adjon később lehetőséget a játék folytatására.

Kezdeményezett játékban az óvónő pedagógiai szándékkal teremt olyan helyzetet, melyben a gyermek egyéni érdeklődési körének, egyéni fejlettségének ismeretében ajánl fel játéktevékenységet. A gyermeknek jogában áll nem élni a felkínált játéktevékenységgel.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Szívesen, örömmel, önfeledten játsszon.
- A gyermek képzelete, fantáziája színes, megfigyelőképessége pontos legyen.
- Elmélyült játékra legyen képes, figyelme kitartó, emlékezete pontos.
- Tájékozott legyen a világ dolgaiban, bátran próbálja ki önmaga lehetőségeit.
- Alakuljon ki szokásrendszere, helyes viselkedési formái, csoportszelleme.
- Képes élményeit eljátszani.
- Alkalmazkodik a játék szabályaihoz
- Társaival a játék során cselekvéseit összehangolja
- A barkácsolás természetes része a szerepjátéknak
- Képes megérteni és elfogadni játszótársa elgondolásait
- Le tud mondani egy-egy kedves játékáról
- Képes szerepvállalásra és a szerepek elosztására
- Képes szerepjátékok megszervezésére, az ahhoz szükséges játékszerek kiválasztására
- A játéktémát napokon keresztül folytatja társaival

VERSELÉS, MESÉLÉS

A gyermekek a múlt és a jelen irodalmi örökségének részesei. A gyermekirodalom a valóság esztétikai megjelenítése. A gyermek életében többet jelent a tudás átadásánál- érzelmi, értelmi gazdagodást eredményez.
Az óvodai gyermekirodalom műfaja a mondóka, a vers, a mese, a verses mese, a gyermekekről, az állatokról szóló elbeszélések. Megjelenítési formája a bábjáték.
A magyar népköltészet, néphagyomány gazdag és sok alkalmat kínál a mindennapos verselésre, mesélésre, amivel az óvónőnek élnie kell.
Az érzelmi biztonság megadásának, s az anyanyelvi nevelésnek egyaránt fontos eszközei, a többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdolók, versek. Ezek ritmusukkal, a mozdulatok, szavak egységével a gyermeknek érzelmi, érzéki élményeket adna, eközben fejlődik emlékezetük, képzeletük, szókincsük.. A mese-képi és konkrét formában – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonylatait, a lehetséges megfelelő viselkedésformákat.
A kisgyermekek rendkívül örülnek a tapsoltató, lovagoltató játékos rímeknek. Nyelvi biztonsággal, ügyességgel együtt mondja már a felnőttel a mondókákat, verseket, és egyedül is élvezettel ismételgeti a szavakat. Rövid meséket szereti, főként állatokról, elbeszéléseket, melyeknek hőse a valóságos ismert világban élő, tevékenykedő kisgyermek.
Később már ismeretei vannak a valóság és a szó egységéről. Erősen figyel a mesére, elbeszélésre, a képeskönyvek, leporellók verseit rövid időn belül emlékezetébe vési. Igen gazdag a fantáziája. Ebben a korban a nyelvi humor iránti érdeklődése is felébred. A tündérmesék és a tréfás, groteszk versek kora ez. A leporellóknál már jobban szereti az illusztrált mesekönyveket, főként azokat, amelyeknek képei önmagukban is eleven, színes grafikai meseként hatnak.
Nagycsoportra a gyermeket már nem csak a nyelvi játékosság, a zeneiség keríti hatalmába, hanem a hangulati elemek is mély élményei lehetnek. Szeretné megismerni a tárgyak, dolgok, valóságos jegyeit, ezért fogadja figyelemmel és élvezettel az egyszerű, ismeretterjesztő elbeszéléseket. Érdeklődéssel nézegeti az ismeretterjesztő könyvek realista ábráit.
Az etnikum és a migráns irodalom (pl: cigány mesék és versek…) megismerésének biztosítása.

Bábozás, dramatizálás

A gyermekek kedvelt tevékenysége a dramatizálás, bábozás. A mese cselekményének eljátszása élményt nyújt a kisgyermeknek, fejlődik fantáziája. Ugyanakkor lehetőséget biztosít az anyanyelv gyakorlására, fejlesztésére, de ehhez nem a mese betanult szövegét kell a gyermekekkel elsajátíttatni, hanem ösztönözni kell az önálló dramatikus, bábos kezdeményezéseit. A különböző báboknak, jelmezeknek mindig a gyermek rendelkezésére kell állnia, hogy a nap folyamán bármikor használhassa azokat.

A gyermekirodalom megválasztásának szempontjai

A gyermekirodalomnak a gyermekek életkori sajátosságaihoz kell alkalmazkodnia, ezért tehát a legegyszerűbb irodalmi formákból kiindulva kell állandóan gazdagítani a gyermekek ismeretkörét. Az óvodáskor a mesék korszaka. Fokozatosan kell áttérnünk a legegyszerűbbtől a

bonyolultabb mesékre. Az élőszavas mese kiválóan alkalmas, életkorilag megfelel az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének kialakítására. A magyar gyermekköltészet, a népi dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese - képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel - feltárja a gyermek előtt, tájékoztatja a gyermeket a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonylatait a lehetséges, megfelelő viselkedésformákat.
A népmesékben megelevenített állatok, vagy természeti jelenségek közel állnak a gyermekhez, a cselekvés a mozgás leköti a gyermek figyelmét, a népmesék humora az élet derűs oldalán kívül megmutatja az igazság derűs oldalát is.
A párbeszédes népi mondókák, gyermekjátékok, közmondások, bölcsődalok elsősorban egyszerűségükkel, természetes közvetlenségükkel, játékosságukkal, tréfás fordulataikkal, tiszta érzésvilágukkal hatnak a gyermekre. A bennük rejlő zeneiség, ritmus beoltja az óvodás korú gyermekbe az irodalom szeretetét.
Legfőbb követelmény az egyszerűség, a nyelvi tisztaság, elevenség, szemléletesség, fordulatosság.

Az irodalom és a gyermek

Az óvodás korú gyermek a mese és a vers hallgatásába merülve magába szívja az irodalmi alkotás nyelvét. A művészi pontossággal formált mondatok, a szó erejével életre keltett képek, az állandó fordulatok gazdagítják a gyermek szókincsét, kifejezőkészségét, nyelvtanilag helyes beszédét. Így a gyermekirodalomnak az anyanyelvi nevelésben kiemelkedő szerepe van.
A mesék, versek megértése az óvodás korban, az események, hősök között kialakult emocionális viszonyhoz kapcsolódik, s az ismeretek gyarapodása a gondolkodás, az emlékezet fejlesztésének, az értelmi nevelés feladatainak hordozója is.
A mesék hősei és cselekménye, a versek ritmusa és hangulata érzelmi hatást vált ki, a versek, mesék esztétikai nevelésünk elengedhetetlen része. A mesék megéreztetik a gyerekkel a közösség erejét, s ez által válik az erkölcsi nevelés egyik fontos tényezőjévé.
A jó mese olyan kapcsolatokat, helyzeteket mutat fel a gyermekek számára, amelyek megértésére más eszközökkel ebben az életkorban még nincs mód. A mese a legtágabb értelemben tanít. A népi eredetű meséknek erkölcsi tartalma van, belső indulati élményeket közvetít. Erkölcsi rendszerében a jó és az igaz győz a gonosszal és a hazuggal szemben. Világképe teljes világmagyarázat, melyben minden a helyén van, ezért működési törvényei átláthatók.
A mese oldja a szorongást, amelyet a nagyrészt még ismeretlen világ, a feldolgozatlan indulatok váltanak ki a gyermekekből. A mese az indulatok feldolgozására, belső képteremtésre tanít. A belső képteremtés képességének kifejlődése nélkül lehetetlen az olvasóvá válás.
Csak abból a gyerekből lesz jó beszélő és jó olvasó, aki képes intenzív belső fantáziakép megjelenítésére. Szükséges az is, hogy a gyerekek kézbe vegyék, nézegessék a könyveket, melyekben kedves meséik, verseik találhatók.
A versek, mesék, irodalmi alkotások, bábozás, dramatizálás a gyermek személyiségformálásának sajátos eszközei. Gondolkodásra készteti, és sokoldalúan gazdagítja lelkivilágát. Olyan emocionális érzelmek ismeretére tesz szert, mint együttérzés, hála, komikum, a jó és a rossz, a szép és a csúnya, rokonszenves és ellenszenves mesehősök.

Mivel a családi nevelés elsődleges a kisgyermekek életében, ezért a szülőket meg kell győznünk arról, hogy a mesélés, az ehhez szükséges nyugodt légkör, az összebújás milyen fontos a kisgyermek fejlődéséhez. Ez által fejlődik beszéde, érzelem világa, gondolkodása, képzelete. A bensőséges pillanatok javítják az anya-gyermek kapcsolatot.

Az irodalmi nevelés célja:

- A gyermek szívesen hallgasson verset, mesét, mondókát
- Változatos irodalmi élmények nyújtásával az érdeklődés felébresztése a könyv, az irodalom iránt
- A gyermeki fantáziaápolása
- A mozgáskoordináció, ritmusérzék, egyensúlyérzék fejlesztése
- Hallás, figyelem fejlesztése.
- Összetartozás élményének erősítése
- Az ünnepkörökhöz való pozitív kötődés kialakítása, a magyar kultúra értékeinek átörökítése.
- Szeresse a gyermek a verset, a mesét, szerezzen örömet neki, várja a vele való találkozást. A kezdetbeni élményt befogadó gyermek egyre jobban váljon a mese-vers előadójává.

Feladatok:

- Megfelelő hely, szeretetteljes légkör, eszközök megteremtése.
- Ráhangolás, motiváció segítségével.
- Az óvónő átgondolt irodalom válogatása, időrendi ütemezése, változatos irodalmi élmények közvetítése
- A 3-7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi - népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi -, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek remekeinek továbbadása.
- Külföldi kulturális értékek felhasználása / Andersen, La Fonten /
- Minden nap legyen mese-vers az óvodában.
- A mese vers kezdeményezések anyaga legyen változatos, gerincét a magyar népmesekincs megismertetése adja.
- Lehetőséget teremtünk a gyermekek önálló szöveg és mesemondásához.
- Elősegítjük, hogy megfelelő eszközökkel el is játszhassák, a gyermekek a nekik tetsző meséket. Gyakori ismétlést, a mese többszöri feldolgozását is lehetővé tesszük
- Kedvelt tevékenység legyen a bábozás és a dramatizálás.
- Az óvodapedagógus a mindennapi mesélés, verselés, mondókázás biztosításakor ügyel a gyermekkel való szoros kapcsolat, a meghitt légkör megteremtésére.
- Migráns és a cigány gyermekek esetén, hazájuk kulturális értékeiből is válogatunk.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Váljék képessé az aktív irodalmi élmények befogadására.
- Szeressék a könyveket, szívesen nézegessék azokat, és vigyázzanak a könyvekre.
- Szókincse változatos legyen, bátran használjon szófordulatokat, rokon értelmű szavakat.
- Tisztán, lassan, érthetően beszéljen, egyszerűbb meséket, történeteket bátran vissza tudjon mondani.
- Egyszerűbb mesefordulatokra emlékszik.
- A vele történt eseményeket el tudja mesélni, a hozzá intézett kérdésekre egész mondatokban válaszoljon.
- Szereti a mondókákat, verseket, szívesen mondja azokat.
- A gyermek várja, igényelje a mesehallgatást
- Tudjon történeteket kitalálni, azt elmondani, megjeleníteni
- Szívesen mesél, báboz, dramatizál
- Gondosan bánik a könyvekkel
- Néhány mesét, verset, mondókát képes emlékezetből felidézni
- Figyelmesen, csendben hallgatja végig a mesét.

ÉNEK, ZENE, NÉPI JÁTÉK, TÁNC

„Ha nem ültetjük el a zene magvát a legzsengébb korban, később hiába próbálkozunk vele: Ellepte a lelket a gyom. Van-e szebb hivatás, mint új kertben az első magot vetni?”
/Kodály Zoltán/

A Kodály Zoltán útmutatásai alapján Forrai Katalin által kidolgozott Ének-zene az óvodában, Kisgyermekek dalai és Ének az óvodában, valamint Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában c. könyve a zenei nevelésünk „bibliája”. Pedagógusaink számára minden tudnivaló megtalálható bennük. Minden csoportban ezekből dolgozunk. Gryllus Vilmos dalokat is válogatunk a kortárs zenei anyag megismerése érdekében.
A különböző zenei készségek, képességek a gyermekek életében az affinitások egyik legkorábban megmutatkozó, felismerhető csoportját alkotják. A zenei érzék megnyilvánulási területe elsősorban a mozgás és a hangadás. Ezen tevékenységek differenciálódása pedig egyre több zeneileg értelmezhető megnyilvánulásra teremt alkalmat.
A veleszületett képességek feltérképezése után minden gyermek fejlesztését a saját színjéről indítjuk és a fejlesztés menetét a gyermek haladásához ütemezzük.
A 3-7 éves korosztály alapvetően érzelmi, emocionális beállítottságú, a gyermekek érzelmeiken keresztül közelítenek a világ megismeréséhez. Ezek az érzelmek különös fontossággal bírnak a zenében és a közös mozgásos játékokban. A szülői házban a gyermek egyre kevesebb ismeretet kap az ének, a mozgásos játék terén. Így ezeknek az ismereteknek a bővítése, pótlása egyre inkább az óvoda, az óvónők feladata.

A zenei nevelésünket áthatja a népzene, a néphagyományok ismerete. Ennek a közvetítő szerepét szintén az óvodának kell felvállalnia. A jelen és a jövő szempontjából elképzelhetetlen a múlt és a gyökerek ismerete.
A zenei nevelés sajátos feladat a nevelés egészében. Kihat az egész személyiség fejlődésére. A zene révén a gyermek sajátos, újszerű kapcsolatba kerül a világgal, újfajta viszony alakul ki társaival és környezetével. A zene fokozza az összetartozás érzését. A gyermek érzelmi lény, s a zene, érzéseket, hangulatokat közvetít, örömöt, bánatot, vidámságot és szomorúságot. Az együtt éneklés fokozza a társas együttlét örömét, ezért a zenei nevelés szorosan kapcsolódik az érzelmi neveléshez, az érzelmek megtapasztalásához és a szocializáció elősegítéséhez.
Ugyanakkor kapcsolódik más tevékenységi területekhez is, így a művészetekhez, a meséhez, vershez, bábozáshoz, ábrázoláshoz, de kapcsolódik a természet megismeréséhez, az évszakokhoz, megalapozza a természet szeretetét.
Szoros kapcsolatban áll az ünnepeinkkel, népszokásainkkal. A népszokások megismertetése fejleszti a gyermek képzeletét, fokozza az összetartozás érzését, viselkedési szabályokat és magatartási kultúrát közvetít. Az együtt táncolás, mozgás élményének fegyelmező ereje van. A mozgások többszöri ismételgetése segít az összerendezett, gyorsabb, pontosabb mozgások, mozdulatok kialakításában. Fejleszti a megfigyelőképességet, figyelmet, emlékezetet, fokozza az ügyességet, gyorsaságot, hajlékonyságot, rugalmasságot.
A zene megszerettetése már a magzati korban megkezdődik. Nem kell hangsúlyozni, hogy milyen fontos a kismama dúdolgatása, dalolgatása, a zene hallgatása a magzatnak. A csecsemő anyja karjában ringatózva ismerkedik az altatókkal, ringatókkal. Amikor a kisgyermek az óvodába kerül, meg kell néznünk, hogy kapott-e elegendő ilyen élményt a családban, s az a népköltészet, a népzene tiszta forrásából került-e ki, vagy a kommersz kultúra mindent elsöprő áradatából. Levonhatjuk a következtetést, hogy a zenei nevelést is a családban megkezdett úton kell folytatni, vagy az esetlegesen ott elkövetett hibák kijavítását kell szorgalmaznunk.
Az óvodában a gyermek spontán kezdeményezéseire építünk. A hét bármely napján legyen éneklés, énekes játék, mondókázás. Ezek a gyermeki próbálkozások, ismételgetések jó lehetőséget adnak az egyéni fejlesztésre is. A csoportban legyen állandó, elérhető helye a ritmushangszereknek, s a gyermek bármikor használhassa azokat. A dalos játékok kellékei, ha szintén elérhető helyen vannak, cselekvésre késztetik a gyereket. Ezekre a késztetésekre kell ráépülnie a zenei nevelésnek.

A zenei nevelés célja:

- A zene szeretetére nevelés, a zenei szemlélet alakítása, zenei élményekhez juttatás.
- A zene befogadására való képesség, emocionális kötődés kialakítása.
- Fedezze fel a gyermek a derűs, boldog együtt éneklés örömét, az együtt játszás élményét.
- Fejlődjön éneklési készsége, zenei hallása, ritmusérzéke.
- Fejlesszük emlékezetét, figyelmét (dallam, szöveg, játék mozdulat egysége).
- A dalos anyag helyes megválasztásával, pozitív példa adásával fejlesszük esztétikai érzéküket.
- Ünnepekhez kapcsolódó szokások, dalok, zenék megismertetése, a hagyományok ápolására való törekvés, a szülőföld értékeinek átörökítése.
- Az ének-zenei nevelés alapozza meg, segítse elő a zenei anyanyelv kialakulását.

- Szép, tiszta éneklésre nevelés.
- A zenei emlékezet, képzelet és esztétikus mozgás kialakulása a zenei nevelés hatására.

Feladatok:

- A megfelelő légkör biztosítása az érzelmi motiváció.
- Bátorítsuk a spontán kezdeményezéseket, használja ki ezek fejlesztő lehetőségét.
- A megfelelő dal-, és zenei anyag kiválasztása a nemzeti hovatartozás figyelembevételével.
- Személyes példaadás, tiszta, a gyermek hangmagasságának megfelelő énekhang.
- A spontán éneklés, a zenei alkotókedv ösztönzése.
- Zenei alapfogalmak gyakoroltatása (magas-mély, halk-hangos, gyors-lassú…stb).
- Ritmushangszerek készítése, használata.
- Pontos szövegejtés, esztétikus mozgás figyelemmel kísérése.
- Hangszeres és énekes zenehallgatás
- A zene alapvető feltételeit megteremtjük, a tudatos, tervszerű és folyamatos fejlesztő hatásokat megszervezzük.
- A Néphagyomány őrzés fontos szerepet játszik munkánkban.
- *Migráns és a cigány gyermekek esetén hazájuk kulturális értékeiből is válogatunk*

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- Örömmel és bátran énekeljenek akár közösségben, akár egyedül is.
- Tudja a hallott dalok, énekes játékok, mondókák nagy részét.
- A tanult dalos játékok mozgásait, lépéseit, szabályait pontosan alkalmazza.
- Szívesen hallgasson zenét.
- Megkülönbözteti és korának megfelelően alkalmazza a zenei fogalmakat (halk-hangos, gyors-lassú)
- képes érzékeltetni az egyenletes lüktetést.
- képes egyszerűbb hangszerek használatára.
- Felismerik a magas-mély, halk-hangos hang közötti különbséget
- Felismerik a dallamot dúdolásról, hangnemről, jellegzetes ritmusról
- Érzékenyek a természet, a környezet hangjára, figyelik és megkülönböztetik a hangszínek finom eltéréseit zörejen, beszédhangon egyaránt
- Ismerkednek eredetiben néhány hangszerrel annak hangjával, megszólaltatásuk módjával, /fúvós, pengetős, ütős, dobolás/ Ütőhangszereket használnak: lüktetést, ritmust, motívumhangsúlyt kiemelnek.
- Megkülönböztetik az egyenletes lüktetést a dal ritmusától.
- Egyöntetűen körbejárnak szép, kicsit oldalt fordított testtartással, kézfogással.
- Egyszerű játékos táncmozgásokat esztétikusan, kedvvel végezni.

A zenei nevelés anyaga:

Mondókák-ölbe vevők, cirógatók, csiklandozók, tapsoltatók, lovagoltatók, csúfolók, kiszámolók, páros fordulók

Dalos játékok-állathívogatók, esővárók, játékra hívogatók, küzdő játékok, fogócskák,

Csúfolók
Zenehallgatás- élőzene, óvónő éneke, hangszeres tudása
Hangfejlesztés- ritmusérzék, halk-hangos éneklés, magasabb-mélyebb megkülönböztetése, zenei formaérzék fejlesztése.
Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az éneklés a zenélés felkeltik a gyermekek zenei érdeklődését, formálják zenei ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat. Az élményt nyújtó közös ének-zene tevékenységek során a gyerekek felfedezik a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét.

Fejlesztendő készségek, képességek:

1. Metrum érzék
2. Ritmusérzék:
   - ritmusérzék
   - szünetek helye
   - ütemhangsúly; 2-es; 3-as; 4-es lüktetés
   - tempó
   - motívumhangsúly, sorhangsúly

3. Dinamikai érzék
4. Hangmagasság-, dallam-, hangszínérzék
5. Belső hallás
6. Intonációs készség, hangképzés
7. Tonalitás érzék
8. Zenei memória
9. Zenei improvizációs készség
10. Érzelmek, hangulatok kifejezése a zenében

Óvónőink a gyermekek ének-zenei nevelését 3 éves távlatban tervezik. Az egyéves fejlesztési tervek egymásra épülnek, ha bármilyen területen lemaradás van a következő évben azt pótoljuk. A foglalkoztatásokra tervszerűen egy meghatározott zenei feladattal készülünk fel, a dalanyagot a fejlesztő feladattal összehangolva.
Megismertetjük a migráns és cigány kisebbséghez tartozó gyermekeinket a származásuknak megfelelő népi gyermekdalokkal, mondókákkal, játékokkal.

RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZI MUNKA

„A gyermekművészet időtlen és univerzális. A kisgyermekek az egész világon azonos ikonográfia szerint rajzolnak.”
/Hilda Lewis/

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Az óvodai nevelésben törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek felismerésére.
A gyermeki ábrázolás a világ megismerésének sajátos formája. Munkáiban a gyermek a valósághoz igazodik, - belső mintát követ – érzelmileg és hangulatilag színezve ábrázolja a külvilágot. A külvilághoz fűződő kapcsolatát tükrözi az ábrázolás és a téralakítás. Tevékenységében a gyermek az őt körülvevő eszközökkel, anyagokkal találkozik. A vizuális nevelés összetett nevelési terület. Ide tartozik a rajzolás festés, mintázás, építés, képalakítás, konstruálás, a kézi munka.
Az ábrázoló tevékenység a tárgyi világ megismerését, feldolgozását teszi lehetővé a gyermekek számára. Hagynunk kell, hogy a gyermek a saját szintjén, saját elgondolásai szerint, saját élményeit alkossa újra, hisz mindenki másképp rajzolja, festi, mintázza meg az őt körülvevő világot. Így válik a vizuális önkifejezés „nyelvi erővé”, amit a világról tud ábrázolásban is el tudja mondani, amit pedig nem tud ábrázolni, azt hozzámeséli belső képi világa segítségével.

A gyermek számára valamennyi élmény az ábrázolás témájává válhat, pl. a virágzó fa, a nyári élmények, a család, állatok, mese. Ezt elősegíti az oldott légkör, a nagy mozgás-és szabadságtér, valamint a megfelelő eszközök biztosítása.

Az óvodapedagógus felelőssége igen nagy, hiszen a gyermek ebben az életkorban a legfogékonyabb az új dolgok befogadására és az óvónő véleményét szinte fenntartás nélkül elfogadja. Az óvónő modell a gyermek számára, ezért fontos, hogy mindig felkészültek legyünk. Az óvodapedagógus feladata megismertetni a kicsikkel a világ szépségeit, pl. megvizsgálni egy őszi falevél színeit.

A kisgyermek érzéseit, gondolatait a játékban, a festésben, rajzolásban juttatja kifejezésre, ezért alapvető fontosságú a tapasztalatszerzés. Minél több eszközzel, eszközhasználattal ismerkedjenek meg, mert ezzel több lehetőségük nyílik önmaguk kifejezésére.

Az óvodai nevelés akkor fejlesztő hatású, ha lehetőséget ad a kísérletezésre. A gyermek ábrázolásmódját sokáig az határozza meg, hogy mit tud a világról. A gyermek emlékezetből rajzol, éppen ezért nincs semmi szüksége, indítéka a sablon utáni rajzolásra.
A vizuális nevelés lehetőségei a hagyományőrző tevékenységek, a népi kismesterségek, a növényi játékeszköz készítések gyakorlása által gazdagodnak.

A rajz, a festés, a kézimunka megjelennek a népi kismesterségeket őrző elemek is. Ilyenek a népi kismesterségek technikái.

Az óvodapedagógus az ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán teret, változatos eszközöket biztosít. Maga a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására. A vizuális neveléshez szükség van az állandó hely biztosítására. Minden csoportban legyen egy kialakított vizuális sarok. A gyerekek rendelkezésére álljanak a nap bármely szakában az eszközök, festék, gyurma, rajzlap, olló, ragasztó, színes ceruza, zsírkréta, színes papír. Nagyon fontos a háromszög alakú ceruza, amely a helyes ceruzafogás kialakítását

segíti elő. Egy-egy új technika megtanulásánál maximum 5-6 gyerekkel dolgozzunk egyszerre, így mindenkinek egyenként tudunk segíteni. Ne felejtsük el, hogy minden gyermek más-más képességgel rendelkezik, fontos, hogy türelmesek legyünk velük.
Az óvodapedagógus előtérbe helyezi a természetes anyagok, termések felhasználást. Feladata az új megoldások keresése, a kreatív, környezettudatos gondolkodásra, fenntarthatóságra nevelés.

A tevékenységen belüli csoportosítás:

1. **Firkálás**
   A firka az érzelmekről, indulatokról, „kézügyességről” ad képet, tehát leképzése, a valóságnak ebben az értelemben.
   Firka nélkül nem kezdődhet el az ábrázolás korszaka.
2. **Ábrázolás:**
   Az ábrázolás képi közlés olyan, képszerű összefüggésekről, amelyek a valóság jelenségein alapulnak. Ezek a képek tovább értelmeződnek, felhalmozódnak és képzeteket alkotnak.
   A gyermeki ábrázolás speciális játéktevékenység, melynek során a gyermek sémákat, vagy szimbólumokat használ. Ezek segítségével saját szellemi szintjén álló „mitológiát” teremt. Ábrái nem egyszerűen leképzései ismereteinek, hanem annak értelmezése is. Az ábrázolás a gyermek első alkotó tevékenysége, melynek egyben gondolkodásának, fejlettségi szintjének is hű képei. A gyermek ábrázolásai mindig reálisak, mert a realitást nem a fényképszerű hűség jelenti, hanem az ábra hatásossága, az ábrázoló céljainak való megfelelés. A valósághű ábrázolás a valóságról igaz információkat tartalmaz, az alkotó céljának megfelelően. Ennek minden gyermeki ábrázolás megfelel.
   Az ábrázolás jelentősége:
   - fejleszti a látást
   - alapja a fogalmakban történő gondolkodás
   - fejleszti a logikát, s egyben szemléletessé teszi
   - globális szemléletet alakít ki
   - fejleszti az önfegyelmet
   - hozzájárul a helyes énkép kialakításához.
   - elősegíti az ismeretszerzést
   - esztétikai és etikai igényességet alapoz és fejleszt

3. **Kézművesség:**
   Az anyagokról, eszközökről szerzett ismereteket közvetlenül alkalmazza. A gyermek kézművessége játéktevékenység alkotó vagy konstrukciós játék, szoros kapcsolatban van viszont a munkatevékenységekkel.
4. **Díszítés:**
   Szerepe a szépítés, gyönyörködtetés. A gyermek saját indítékú munkáik során nem díszítenek, ennek valódi igénye csak később a környezet hatására jelentkezik.
5. **Építés:**

Formájában munkatevékenység. Tartalmában csak a gyermek vagy a pedagógus akarata szerint.

6. **Művészetek:**
   Életkorának megfelelően tudja befogadni a szép, ízléses műalkotásokat.

A tevékenység nevelési célja:

- A helyes eszközhasználat, különböző technikák, természetes anyagok megismertetése.
- Finommotorika és kézkoordináció fejlesztése, a helyes ceruzafogás elsajátítása.
- Kreativitás, alkotó gondolkodás fejlesztése.
- A népi kultúra értékeinek megismertetése, átörökítése.
- Esztétikai érzék, ítélőképesség fejlesztése.
- A gyermekek élmény-és fantáziavilágának szabad önkifejezéséhez a lehetőségek biztosítása
- Az évszakok változásainak a természet szépségeinek a gyermek által megérinthető világ tárgyainak és eseményeinek rögzítése változatos technikákkal.
- Teljes önállóság biztosítása mellett a gyermekek alkotókedvének kibontakozása.
- A vizuális és munkatevékenységek összehangolása.
- Ügyesség, szépérzék, türelem és akarat fejlesztés.
- Megfigyelő és koncentráló képesség fejlesztése.
- Forma arányérzék fejlesztése, és tér tájékozódás fejlesztése.
- Színérzék fejlesztése.
- Vizuális emlékezet és képzelet képességének fejlesztése.
- Technikai képességek fejlesztése.

Feladata:

- A kezdeményező, kreatív törekvések, alkotó gondolkodás segítése.
- Egyéni sikerélményhez juttatás, az alkotások pozitív értékelése.
- Esztétikus környezet kialakítása.
- Biztosítjuk a zavartalan és sokrétű tevékenység külső feltételeit. A gyermekek számára megszokott és elérhető helyen mindig rendelkezésre áll többféle anyag és eszköz, amivel a gyermek fantáziájának megfelelően dolgozhat, alkothat.
- Olyan szokásrendszert alakítunk ki, hogy a gyermekek képesek legyenek környezetüket ilyen széles skálájú tevékenységrendszer mellett is rendben tartani.
- Az ünnepek gazdag érzelemvilágának feldolgozása a vizuális technikákban.
- Minden csoportszobában kialakítunk egy sarkot, ahol a barkácsoláshoz szükséges eszközöket, felszereléseket, anyagokat tároljuk.
- Az alaptechnikák jártasság szintjéhez közeli, a kevert technikák jó színvonalú, egyéb technikák ismerkedési szintű alkalmazását érjük el.
- Célszerű, gazdaságos eszközhasználatot, helyes eszköztartást, anyagkezelést tanítunk.
- Belső, képek és képzetek felidézése, élmények.
- Jelenségek, szereplők megjelenítése /alak, szín, tónus, arány/.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Az ábrázolás váljék a gyermek kedvelt, élvezetes tevékenységformájává, élje át az alkotás örömét.
- Alakuljon ki önállósága és a szép iránti érzéke, egyénisége.
- Helyesen használja a vizuális eszközöket (ceruzát, ecsetet, ollót), kreativitása, képzelete munkáiban tükröződjön.
- Ábrázoló tevékenység során kitartó, közben ügyel környezetére, munkája tisztaságára.
- Szem-kéz koordinációja összerendezett.
- vonalvezetése balról jobbra halad.
- Képalkotásban kifejezik gondolatait, élményeit
- Elképzelés után hangulatot is kifejezve jellegzetes színekkel formáznak, ábrázolnak
- Tudnak egyszerű formákat papírból kivágni, hajtogatni, ragasztani
- Önállóan és csoportosan is készítenek játékot, kelléket, ajándékot
- Tudnak különféle technikával képet alkotni, a technikát önállóan, a rendelkezésre álló anyagból megválasztani.

Mivel a cigány kisebbségi családok gyermekei kevés ösztönzést kapnak a vizuális kultúra fejlesztésének terén, törekszünk ezen hiányosság pótlására,változatos technikák és eszközök sokaságának biztosításával.

MOZGÁS

1.A gyermek legalapvetőbb szükséglete, természetes megnyilvánulási formája a mozgás. A rendszeres, örömmel végzett, közösségben történő testmozgás hozzájárul a gyermek optimális személyiségfejlődéséhez, továbbá az egészséges életvitel kialakulásához. A tevékenység alapvető szervezeti keretei a következők:

a, spontán, aktív szabad játékban megfelelő mozgásos tevékenység,
b, irányított, mindennapos mozgásfejlesztés,
c, szervezett mozgásos tevékenység

2. A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei. Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltoztató- és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása. Az óvodai élet minden napján biztosított aktív szabad játék mellett hangsúlyosan jelennek meg az irányított mozgásos tevékenységek, amelyek játékos

környezetben és játékba ágyazottan fejlesztik az alapvető mozgáskészségeket és a kapcsolódó fogalmi rendszert.
3. A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás, és egészséges életmódra nevelés hatásait.
4. A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének - a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás, tanulási képesség - fejlődésére.
5.Az egészségfejlesztő testmozgásnak az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani. Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.
6. A mindennapos irányított testmozgás részét képezhetik a zenére, zenei ritmusra végzett mozgásos feladatok, (népi) játékok és táncok (kiemelten a néptánc), amelyek jelentős mértékben segítik a mozgáskultúra játékos, táncos úton történő fejlesztését. A mindennapos testmozgás az óvodai tornaszobában, a csoportszobában vagy a játszóudvaron is szervezhető.

A mozgás a 3-7 éves gyermek legtermészetesebb megnyilvánulási formája, a mozgásöröm és a szellemi fejlődés egymással szoros, szétválaszthatatlan kapcsolatban áll.
Az egészséges életmódra nevelést már az óvodás korban el kell kezdeni, mert ebben az életkorban a legfogékonyabb a gyermek. A családdal együttműködve a legfontosabb a megelőzés, az egészségmegőrző szokások kialakítása, a táplálkozás és mozgáskultúra, a testápolási szokások kialakítása.
A mozgásfejlődés közvetlen kapcsolatban áll az értelmi fejlődéssel, mert ez által szereznek a gyerekek tapasztalatokat közvetlen és külső környezetükről.
Minden életszakaszban a gyermek mozgásfejlettsége képet ad általános fejlettségi szintjéről és fejlődésének tempójáról. A járás megtanulásával kiszélesedik a gyermek mozgástere és gazdagodnak tapasztalatai. Minden összerendezett mozgás alapja az egyensúlyérzék és a ritmusérzék fejlesztése, ezért az óvodai élet minden területén nagy hangsúlyt fektetünk rá.
Az óvodai mozgásfejlesztés háromféle módon történik, szabad spontán, mindennapos mozgás és szervezett testnevelés formájában.
A 3-7 éves gyermek mozgása természetes, belső késztetésből fakad. Minden mozgástevékenységet örömmel, és szívesen végez.
A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának formálásának és fejlesztésének eszközei. Az óvodáskor a természetes hely- helyzetváltoztató és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli érzelmi biztonságban zajló

gyakorlási formákkal játékokkal segítünk elő. Ezzel biztosítjuk a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatását.
A mozgásos játékok tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás és egészséges életmódra nevelés hatásait.
A spontán szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének - a pozitív énkép, önkontroll, érzelem szabályozás, szabálykövető társas viselkedés együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás - fejlődésére. A gyermek a csoportszobában illetve az udvari játékidőben végez. Ilyen szabad tevékenységek: csúszás, mászás, fogócskázás, ugrálások, bújás, labdajátékok, ugrókötelezés, hintázás, kéz és lábmanipulációs tevékenységek.
A spontán- a játékban, azon belül a szabad játékban- megjelenő mozgásos tevékenységeknek, az egészségfejlesztő testmozgásnak az óvodai nevelés mindennapján az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve minden gyermek számára lehetőséget biztosítunk, törekszünk gyermekeinket legjobban fejlesztő kooperatív mozgásos játékok szelés körű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.
Mindennapos mozgás a gyermekek rendszeres, szervezett, de rövid ideig tartó megmozgatását jelenti. Játékos formában igyekezzünk 10-15 perc időtartam alatt a különböző testrészeket megmozgatni akár a csoportban, tornateremben, de elsősorban a szabadlevegőn.
A szervezett, irányított mozgásokat a következő csoportokba sorolhatjuk: rendgyakorlatok, előkészítő gyakorlatok, fő gyakorlatok, játékok és testnevelési játékok.
A rendgyakorlatokkal a testnevelési foglalkozásoknak keretet, szervezettséget adunk. Ez által biztosítjuk a gyakorlás rendjét, hogy a foglalkozások szervezetten, fegyelmezetten folyjanak. A rendgyakorlatok szervezetre adható fizikai hatásai csekélyek, viszont nevelési szempontból jelentősek.
Az előkészítő gyakorlatok, mint azt a neve is jelzi, a főgyakorlat mozgásainak előkészítését jelenti.
A főgyakorlatok általános és sokoldalú hatást biztosítanak a szervezet számára. Hozzájárulnak a mozgásműveltség alapjainak lerakásához. A gyakorlatokkal kialakul a gyermek mozgásjártassága, és készsége. Fejlesztik a testi képességeket, az izomrendszert, az idegrendszert, a légző és vérkeringési szerveket, az érzékszerveket. Fejlesztik a gyermek bátorságát és akaraterejét. Az atlétikai vonatkozású főgyakorlatok a természetes mozgásokból alakultak ki. Hatásukra fejlődik a gyermek testi képessége, tér-, idő, és egyensúlyérzéke.
Testnevelési játékok elősegítik a gyermek testi és szellemi fejlődését. Növekszik helyzetfelismerő képességük. Fejleszti a vérkeringést és a légzést. Fejlődik figyelme, emlékezőképessége, gondolkodása, ötletessége, leleményessége.

Az óvónő feladata a mindennapos mozgáslehetőség megteremtése. A mozgásanyagot a gyermekek játékos kedvére építse, hiszen a legértékesebb anyag a játék, amellyel nem csak új mozgáskombinációt szereznek, hanem új tapasztalatot is nyernek. Ehhez a

mozgástevékenységhez az óvónőnek biztosítania kell a biztonságos, sérülésmentes környezetet, eszközöket.
Tartózkodjunk minél többet a jó levegőn, tiszta környezetben.

Figyelembe vesszük az egyéni képességeket, differenciáltan fejlesszük a gyermeket. Ennek feltétele az óvónő és a gyerek harmonikus kapcsolata. Fontos a mozgástevékenységek ellenőrzése, mert csak ily ódon szerezhetünk tudomást az egyéni eltérésekről.
A tornának játékos mozgásoknak teremben és szabad levegőn, eszközökkel és eszközök nélkül, spontán vagy szervezett formában az óvodai nevelés minden napján lehetőséget kell biztosítani.
A 3-7 éves gyermekek egészséges testi fejlődésének biztosítéka nem képzelhető el a rendszeres, játékban gazdag, az egyéni képességeket messzemenően figyelembe vevő, kellő aktivitást és terhelést biztosító mindennapi testnevelés nélkül.
Az egész személyiség fejlesztésére irányul az egész napi gyermeki tevékenységbe szervesen illeszkedik, az aktívmozgásoktól a kifinomult motoros manipulációig.
Szabadtéri és természeti feltételek: A természet erőivel (napfény, víz, levegő) történő edzés kedvező hatását kora tavasztól késő őszig akkor tudjuk kihasználni, ha a mindennapos testnevelést a szabadban szervezzük.
Gondoskodni kell azonban: - megfelelő helyről
- eszközökről
Az objektív feltételek mellett fontos az óvodapedagógus személyisége (mint szubjektív feltétel), a mozgáshoz, testneveléshez való pozitív viszonya az eredményesség legdöntőbb záloga.

A mindennapi testnevelés tartalma:

Döntő mértékben természetes gyakorlatok képezik. Ezeket a gyakorlatokat változatos formában, különböző irányban, eszközökkel és eszköz nélkül is gyakoroljuk. A végrehajtás fokozatainak megválasztásakor a gyermekek egyéni képességeit vesszük figyelembe. Ugyanazon foglakozáson adott feladatok többféle formában is gyakorolhatók.
A mindennapi testnevelés feladatait döntő többségben testnevelési játékokkal oldjuk meg. Ezek: futó játékok, fogó játékok, egyéni, páros csoportos versengések, sorversenyek, váltóversenyek.
Arra törekszünk, hogy minél több mindennapos testnevelésen csak játszanak gyermekeink. Így érhető el a legnagyobb hatékonyság, ezáltal a képességek fejlődése. Nem gyakorlatokat tanítunk, hanem képességeket fejlesztünk a gyermekek által kedvelt, ismert játékokkal, gyakorlatokkal és az így szerzett képességek birtokában örömmel vállalkoznak a gyerekek erőfeszítést, odafigyelést igénylő feladatok végzésére.

A mozgásfejlesztés célja:

- A szervezet általános, minden oldalú képzésével a gyermek testi fejlődésének, ellenálló képességének fejlesztése.
- A gyermek motoros képességeinek fejlesztése.
- A mozgástapasztalatok bővítése, a mozgásműveltség kialakítása, a jártasságok, készségek fejlesztése.
- A mozgás megszerettetése, a játékos kedv felkeltése, a versenyszellem igényének kialakítása.
- Igényükké és szokásukká váljék a mindennapi mozgás.

- Differenciált terheléssel az egyensúlyérzék, a motorikus képességek fejlesztése, a testséma és a helyes testtartás kialakítása.
- *A csökkent működésű észlelési funkciók, a fejletlen idegrendszer fejlesztése.*
- Téri tájékozódás, oldaliság kialakítása.
- Testi képességek fejlesztése, mint az erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség, koordinációs képességekés a mozgékonyság, hajlékonyság.
- A mozgáskultúra fejlesztése mellett cél a térben való tájékozódás, a helyzetfelismerés, a döntés és alkalmazkodóképesség, valamint személyiség akarati tényezőinek fejlesztése.
- Természetes mozgások fejlesztése (járás, futás, mozgás, támasz, függés, egyensúlyozás, dobás).

Feladata:

- A gyermek természetes mozgáskedvének megőrzése a mindennapos mozgással.
- Spontán mozgáslehetőségek maximális biztosítása az egyéni sajátosságok figyelembe vételével.
- A nap folyamán minden adódó lehetőség kihasználása a mozgásra, a szabadlevegőn való tartózkodásra.
- A mozgásos tevékenység pozitív megerősítése.
- A tornaszoba adta lehetőségek maximális kihasználása minden nap.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Szívesen, örömmel mozogjanak, vegyenek részt mozgásos játékokban minden nap
- Mozgása harmonikus, összerendezett
- Szívesen versenyezzenek társaikkal, a szabályokat pontosan tartsák be
- Izomrendszerük, idegrendszerük, fizikai erőnlétük, állóképességük alkalmassá teszi őket az iskola megkezdésére
- Alakuljon ki tér-és egyensúlyérzékük
- Váljanak kitartóvá, fejlődjön akaraterejük
- Figyeljenek társaikra, azok épségére, nyújtsanak segítséget, ha kell
- Szeret mozogni, kitartó a mozgásos játékokban.
- Tud térben tájékozódni, ismeri az irányokat.
- Állóképessége, ereje korának megfelelő.
- Tud rövidebb távon egyenletes iramban futni.
- Versenyjátékokban betartja a szabályokat.
- Tud ütemtartással járni.

KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE

„A természet hatalmas az ember parány. Ezért az ember léte attól függ, milyen kapcsolatot tud teremteni a természettel, mennyire érti meg és használja fel erőit a saját hasznára.”
/Szent-Györgyi Albert/

A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.
A gyerekek minden érzékszerve nyitva áll az új tapasztalatok befogadására. A megszerzett tudást játékaikban is hasznosítják.
A gyermek és környezetének kapcsolata mindig a felnőttek közvetítésével megy végbe. Nem elég, hogy csak kapcsolatban legyen a környezettel, hanem az is fontos tényező milyen-e kapcsolat minősége és mélysége.
A gyermek társas és természeti környezetével való kapcsolatát alapvetőnek tekintjük. Az összetartozás élményét mélyítik a közös, örömteli, ismétlődő tevékenységek. Természet közeli élettel a környezetszeretet a természetszeretet igazolásával, példamutatással a természet szeretetére kívánjuk nevelni a gyerekeket. Ki kell bennük alakítanunk a felelősséget a természet és társadalmi környezet megóvása iránt. Ismerje fel, hogy a természet és természetvédelem milyen összefüggésben áll. A fenntartható fejlődés érdekében nagy hangsúlyt fektetünk a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására.
A gyermekeknek élményekben gazdag, valósághű, túlzásoktól mentes sokoldalú tapasztalatszerzésre adunk lehetőséget. A tapasztalatszerzés mindig a valódi környezetben történik – az óvoda környezetében, udvarán, szabad természetben, sétákon zajlik. Első és legfontosabb feladatunk a gyermek megismertetése szűkebb környezetével, annak értékeivel, szépségeivel. Ehhez kapcsolódik az óvodai természetvédelem.

Környezettudatos magatartásra nevelés:

A természetvédelem lényegét egy kínai bölcs mondása hűen tükrözi:

„Ha a jövő évről akarsz gondoskodni - vess magot
Ha egy évtizeddel számolsz - ültess fát
Ha terved egy életre szól - embert nevelj!”

Az óvodában ez úgy valósul meg, hogy a gyerekekben megalapozzuk a természet szeretetét, szépségének, elemeinek, tisztaságának védelmét. Az a gyermek, aki mindezt megtanulja, és magáévá teszi, később természetes módon védi ezt az értékeket. Felnőttként is védeni fogja környezetét – megértve, hogy a természet és az ember csak egymással szoros kölcsönhatásban és nem alá, fölé rendelő viszonyban élnek

A külső világ tevékeny megismerése, a környezeti nevelés jelentősége nemcsak abban áll, hogy a gyermek megismerje a körülötte lévő világot, hanem abban is, hogy megalapozza a környezettudatos magatartás kialakulását. Az óvodai nevelés alapja a családi nevelés, hiszen a család életvitele, mindennapjai határozzák meg a gyermek szokásait. Az óvodai élet azonban példát adhat nemcsak a gyerekeknek, hanem a szülőknek is. Ezért mindenképpen fontos, hogy

tisztába legyünk Földünk helyzetével és azokkal a lehetőségekkel, amelyekkel megóvhatjuk bolygónkat (pl.: energiatakarékosság, szelektív hulladékgyűjtés, tudatos vásárlási szokások, tudatos életmód kialakítása.) A felnőttek példamutató magatartása meghatározza a jövő nemzedék viszonyulását a természethez, a környezethez. Fontos a közös és tudatos gondolkodás Földünk megóvása érdekében, ezért ebben a témában Szülői Fórumot tervezünk. Filmek levetítésével, mint pl: Élőbolygó jelentés, vagy Otthonunk megnézésével szeretnénk felhívni a szülők figyelmét az egyén felelősségére, arra, hogy milyen beláthatatlan következményei lehetnek a pazarló, felelőtlen életmódnak. A családok, az egyén sokat tehet otthon az energiafogyasztás csökkentése érdekében. Például ne világítsunk feleslegesen, ne maradjanak gépek készenléti állapotban (számítógép, TV, rádió, mikrohullámú sütő, stb.). Napjainkban nagyon fontos a megújuló energiaforrásokban rejlő lehetőségek ismerete, mint például napkollektor, biomassza, szél, stb. Beláthatatlan következményei lehetnek az egyre növekvő széndioxid kibocsájtásnak (jéghegyek, gleccserek olvadása, tornádók, árvizek gyakorisága, ivóvíz hiánya).

Óvodánkba ezzel a témával kiemelten a Föld napi projektben foglalkozunk, de a minden napjainkat is átszövi a környezettudatos magatartás. Évek óta nagy figyelmet fordítunk a szelektív hulladékgyűjtésre, amelyre megfelelő gyűjtőhelyünk is van, ezzel rámutatunk a szemét és a hulladék közötti különbségre is. Barkácsolás és játékeszközök készítése során egyre többször használjuk az újrahasznosítható anyagokat. A környezet megismerése során a gyermeknek lehetősége nyílik a matematikai tartalmú tapasztalatok gyűjtésére is. Mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat fedezhet fel, ismerhet meg.

Természet: A virágok, fák, állatok sok-sok ismeretet, feladatokat jelentenek a gyermekeknek. Kirándulások, séták, az óvoda udvarán és a természetsarokban végzett tevékenységek mind komplex tapasztalati és tanulási lehetőséget nyújtanak a gyermeknek. A tapasztalatszerzés lehet önálló és csoportos megfigyelés is. Lehetőség van az önálló véleménynyilvánításra, ami növeli önbizalmát. Ne elvont fogalmakkal ismertessük meg a gyerekeket, hanem számukra érthető és használható ismereteket tapasztaljanak meg.

Szocializálódás:

Az életfolyamatok újrajátszása, a szerepjátékok nem csak a gyerekekben felgyülemlő feszültségek feloldására adnak alkalmat, hanem elősegítik a gyermek szocializálódását – a társadalmi normák, szokások elsajátítását.

A testápolástól a közlekedésig, a családoktól, a helyes viselkedésen át magába foglalják a kezdeményezések, amik a gyermeknek támpontot nyújtanak a meglévő szabályok elsajátításához.

Számfogalom és mennyiségek:

Tárgyak összemérése hosszúságuk, tömegük, űrtartalmuk szerint. Ismerkedés az összemérés eszközeivel, módszereivel. tapasztalatok gyűjtése az "ugyanolyan magas", "ugyanolyan alacsony", "ugyanolyan hosszú", "ugyanolyan rövid", "ugyanannyi fér bele" kapcsolatairól, a kifejezések használatáról.

Tér: Tájékozódás a térben és síkban ábrázolt világban: Irányok egyeztetése és megkülönböztetése. Alá, fölé, elé, mögé, mellé, jobbra, balra, alatt, fölött, előtt, mögött, mellett, között, kívül, belül, ki, be kifejezések értése és értelmes használata.
Forma: Tapasztalatok a geometria körében. Síkbeli (pl. Puzzle játék) és térbeli pl. építő kocka, lego) formák összehasonlítása, szétválogatása különféle geometriai tulajdonságok alapján. Tevékenységek a tükörrel.

A külső világ megismerése és a természetvédelem terén célunk:

- A gyermeket körülvevő világ megismerése, közvetlen megfigyeléssel és tapasztalatszerzéssel a maga egészében. A természet szeretetére való nevelés.
- A környezeti kultúra alapjainak szokása, életmód, gondolkodás és viselkedésmód kialakítása nagyfokú érzelmi töltéssel.
- A gyermek életkorának megfelelő biztos eligazodás, tájékozódás a környezetben. Folyamatok és összefüggések magláttatása. A szülőföld az itt élő emberek a hazai táj, a helyi néphagyományok, szokások, értékeink szeretetét, védelmét tanulja meg a gyermek.
- Olyan viselkedéskultúra, szokásrendszer kialakítása a gyermekekben, mely megalapozza a későbbi természetszeretetet, az élő és élettelen környezet védelmét, megbecsülését.
- A gyermekben a valós világ felfedezése során pozitív érzelmi viszony alakuljon a lakókörnyezetéhez, a természethez, környezettudatos viselkedés megalapozása.

Feladataink – e téren:

- Megismertetjük a gyermeket azzal a természeti környezettel, amelyben él, felhívjuk a figyelmet annak értékeire és szépségére. Természetszeretet alakítunk ki.
- Az óvodapedagógusok elősegítik, hogy a gyermek rácsodálkozhasson a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, tisztelje és becsülje azt.
- Természetsarkokat alakítunk ki a folyamatos megfigyelés, gondozás érdekében.
- Virágkerteket alakítunk ki, gondozunk.
- Lehetőséget adunk minél több érzékszervvel való tapasztalásra, az élmények több szempontú felidézésére.
- Megfigyeljük a napszakokat, az évszakokat, annak minden rejtelmét. Megismerjük ház körül élő állatokat és vadon élő állatokat is.
- Megfigyeljük az emberek munkáját, azok eszközeit.
- Tevékenyen részt vesznek óvodai környezetük formálásában, a csoportszobában, az udvaron, a kertben.
- Séták, kirándulások, túrák alkalmával a látott növények, virágok, állatok azonosítjuk. Nagyító segítségével a jelenségek, a természet apró részleteit felfedeztetjük.
- A természet közvetlen környezetünkben fellelhető gazdag tárházából:
  - Csipkét, bodzát, hársvirágot gyűjtünk, teát készítünk.
  - Erdei szedret, málnát, szamócát szedünk, fogyasztunk.
  - Terméseket gyűjtünk, ezekből kompozíciók készülnek a terem díszítéséhez.
  - Játékokat készítünk, barkácsolunk.
- Minden alkalommal a helyes viselkedési kultúrát, pozitív viszonyulást tudatosítunk óvodásainkban, a természetben.

- Gyönyörködünk, rácsodálkozunk, felkeltjük a figyelmet, új ismereteket nyújtunk és beszélgetünk.
- Felismerik és megnevezik a környezetünkben található védett növényeket és állatokat.
- Szokják meg, amerre járunk, ahol tartózkodunk, szemetet nem hagyunk.
- Virágot letépni, aztán eldobni nagy kár. Tövestől kitépni nem szabad. Kis csokrot szedünk, hazatérés előtt.
- Óvjuk a növényeket, bogarakat, nem tapossuk le, nem tördeljük.
- Óvjuk a csendet és a nyugalmat is.
- Állandó kirándulóhelyeinken folyamatos megfigyeléssel a változásokat észrevesszük.
- A föld (április 22.), a víz (március 20.), és az állatok (október 4.) napját megünnepeljük. Madarak és fák napja. (május 10.) A gazdag tapasztalatszerzés feltételeinek megteremtése mely a gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára épít.
- A szűkebb és tágabb környezet megismerése, szépségeinek felfedezése, szülőföldhöz való kötődés kialakítása
- A környezetvédelem alapjainak megismertetése, környezetbarát szokások megalapozása (szelektív hulladékgyűjtés)
- Elemi közlekedési szabályok gyakoroltatása, ismerkedés a közlekedési eszközökkel.
- Pozitív viszony kialakítása a problémahelyzetek megoldásához, a logikus gondolkodás megalapozása
- A játék során adódó spontán matematikai helyzetek kihasználása, a matematika iránti érdeklődés felkeltése

" A földet nem nagyapáinktól örököltük, hanem unokáinktól kaptuk kölcsön." / indián közmondás/

Közlekedésre nevelés

Célunk:

- Olyan képességek és készségek kialakítása és fejlesztése a gyermekekben, mely biztonságosabbá teszi számukra a közlekedést.
- Minél több közlekedési eszköz megismertetése, sokoldalú feldolgozása.
- A közlekedés nem játék. Alapvető szabályok tudatosítása.

Napjaink közlekedés technikai kultúrájának fejlettsége megelőzi a közlekedés moráljának fejlődését. Könnyebb megteremteni a közlekedés műszaki feltételeit, mint erkölcsi neveltségi tényezőit kialakítani, ezért a közlekedésre nevelést már óvodás korban el kell kezdeni.
A helyes közlekedési magatartáshoz nagyfokú **önfegyelemre, figyelemre, udvariasságra, segítőkészségre** van szükség.
A közlekedő gyermeket különböző hatású impulzusok érik, amelyek a döntési képességeiket egy-egy adott helyzetben nagymértékben befolyásolják.
A közlekedési környezet és az adott település sajátosságai a gyermek közlekedési kultúrájában, fejlődésében meghatározó szerepet játszhat.
Természetesen ismernie kell a városi és falusi közlekedés közötti különbségeket. Az óvodába lépés után a gyermek fokozottabban fordul a külvilág felé, igyekszik felfedezni, megismerni környezetét, az utcát, a közlekedést, a járműveket.
A látás élességének fejlődési üteme 5-7 éves korban a leggyorsabb. A gyermek

nagyságbecslése kezdetleges, nem jól ítéli meg a közeledő jármű sebességét, ezek pedig döntő fontosságúak az úttesten való biztonságos átkelésnél. A **hallás élessége** jelentősen nő, de gyakran nem tudják eldönteni, hogy egy jármű zaja jobbról, vagy balról hallatszik-e.

A gyalogos közlekedéssel kapcsolatos veszélyforrások:

- vigyázatlan, hirtelen lelépés az úttestre,
- álló jármű előtt vagy mögött és egyéb szabad kilátást gátló tárgy előtt való áthaladás,
- tilos jelzésen történő áthaladás, zavaró magatartás az úttesten való áthaladás közben.

A biztonságos közlekedésre nevelés nem jelent külön megterhelést a gyermekek számára, elsősorban a gyalogos közlekedés szabályait ismerjék meg és gyakorolják. Az élményszerző séták alkalmával az óvónők megteremtik a lehetőségét annak is, hogy a valóságos közlekedésben résztvevőként megfigyelhessék, gyakorolhassák a szabályokat, rögzítsék közlekedési ismereteiket. Kiemelten fontos, az óvodai és a családi nevelés összhangja, az egységes hatás, példamutató magatartás.
A közlekedésre nevelésnek helye van a környezet megismerésében, a versekben, mesékben, ábrázolásban.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Környezetéről elemi ismeretekkel rendelkezik. Tudja lakását, testvérei nevét, szülei foglalkozását, saját születési helyét, idejét.
- Ismerje szűkebb lakókörnyezetét, az ott élő embereket
- Ismeri és betartja környezete közlekedésének legfontosabb szabályait, s a közelben lévő közintézményeket.
- Szeresse meg a természetet, védje, óvja azt, az évszakok változásait kísérje figyelemmel.
- Ismeri a környezet növényeit, állatait, részt vesz a növénygondozásban, természetvédelemben.
- Megkülönbözteti a napszakokat és évszakokat.
- Helyesen használja a térbeli és időbeli viszonyokat jelentő névutókat.
- Tud 10-es számkörben számlálni, bontani, részhalmazokat egyesíteni. meg tudja állapítani, több, kevesebb ugyanannyi-e.
- Helyesen használja a tő és sorszámneveket.
- Ismeri a színeket, azok világosabb, sötétebb árnyalatait.
- Képes két kiterjedést, nagy mennyiséget egymással egyenlővé, ugyanannyivá tenni, vagy valaminél kisebbet, kevesebbet, nagyobbat létrehozni.
- Ismerje a közlekedési eszközöket és a legalapvetőbb közlekedési szabályokat
- Legyenek fogalmaik a mennyiségekről, jól tájékozódjanak a térben és a formák világában.
- Ismeri az óvoda udvarán lévő növények, bogarak, madarak nevét.
- Otthonosan mozog a csoport kijelölt kirándulóhelyén, a környezetvédelmi szabályokat, viselkedési normákat betartva.
- El tudja mondani, le tudja rajzolni a lakásuktól az óvodáig tartó utat, az út mellett

lehelyezkedő fontosabb épületeket.
- ❖ Tudja hol, és hogyan kelhet át az úttesten, hogy elérjen az óvodába.
- ❖ Ismeri a veszélyforrásokat az utakon.
- ❖ Figyelmét a célnak megfelelően irányítani tudja.

AZ ÓVODAI MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENSÉGEK

"... az ember a munkájában fejezi ki és valósítja meg önmagát. Ugyanakkor a munkának szociális dimenziója is van azáltal, hogy szoros kapcsolatban áll a családdal, mint a közjóval..."
/ II. János Pál pápa /

- ❖ A személyiségfejlesztés fontos eszköze.
- ❖ A munka az óvodás gyermek számára játékos jellegű.

Az óvodai munka jellegű feladatok nem választhatók szét a napközbeni tevékenységek sorától. A gyermek a munkát is játéknak tekinti. 3-7 éves korban a munka motivációja a gyermek utánzási vágyából fakad. Azt szeretné csinálni, amit a szülő, az óvónő, a felnőttek tesznek. Ezért fontos, hogy a gyermek azt lássa, hogy a felnőttek is pozitívan állnak a munkához. Így ők is pozitív érzelmi beállítottsággal állnak a feladathoz, tevékenységekhez. Ez a pozitív beállítottság, aktivitás válik majd belső szükségletté, feladattudattá, ami a későbbi, felnőtté válás folyamatában meghatározó szerepet kap.

A munka a gyermekek alapvető aktivitására támaszkodik. Mindent szeretnének kézbe venni, megnézni, használni. A pozitív óvónői magatartás bátorítja a gyermeket a feladatok, tevékenységek kipróbálására, elvégzésére. Ez a bátorítás alapvetően a megerősítést, a dicséretet jelenti.

Csak olyan feladatot szabad a gyermeknek adni, amit önként és szívesen vállal. A ráerőszakolt tevékenységek gátolják a pozitív érzelmi kötődések kialakulását. A gyermek döntési helyzetbe kerül, hogy akarja-e vállalni a munkát, bízik-e magában annyira, hogy el tudja végezni azt. Fejlődik döntési képessége és önbizalma. Fontos, hogy az óvónő mindig olyan munkát bízzon a gyermekre, amit el tud végezni, amit szívesen végez, mert ha túl nehéz számára a feladat, nemhogy erősítenénk önbizalmát, hanem elbizonytalanodik a gyermek. Meg kell találnunk a megfelelő feladathoz a megfelelő gyermeket, s ezt csak az egyéni megfigyelések, egyéni bánásmód teszi számunkra lehetővé. Figyeljünk arra, hogy a gyermek pontosan végrehajtja-e a rábízott munkát, mert ebből következtethetünk kitartására, feladattartásának fejlettségére.

Önkiszolgálás, a gyermek saját személyével kapcsolatos munkák.

Már az óvodába lépés pillanatától ez a munka jelen van. A gyermek a saját fejlettségének megfelelően vegyen részt önmaga gondozásában, testápolásában, öltözködésében, étkezésében, környezetük rendben tartásában. Kezdetben nagyobb segítséget igényelnek, de 7 éves korra belső igényükké kell, hogy váljon a jól ápoltság, tiszta étkezés, környezetük rendezettsége. E tevékenységük rendszeres és folyamatos legyen.

Közösségért végzett munka.
Naposi munka: Elsősorban az étkezések és a foglalkozások előkészületeinek teendői tartoznak ide. Ezt már az 5-7 éves gyermekektől elvárhatjuk. Fontos, hogy a feladat önkéntes legyen, a gyermekek szívesen vállalják, így kapnak kedvet a később érő, a feladatra lassabban vállalkozó gyermekek.
Rendrakás, teremrendezés, udvarrendezés: Játékok, eszközök előkészítése, elrakása. A gyermekek belső igényévé kell, hogy váljon a tiszta, rendezett környezet. A rendrakás közben fejlődik a gyermekek munkamegosztásának képessége, és erősödnek a baráti kapcsolatok is.

A környezettudatos viselkedés megalapozását segítő munkák:
A növénygondozás lehetőséget ad a megfigyelő tevékenységekre, a természet megismerésére. Megfigyeljük a növények ültetését, gondozását. A virágokat nem tépjük le, hagyjuk az eredeti helyükön szépségükben pompázni.
A gyermekek óvónői segítséggel vegyenek részt élősarok gondozásában, növények és állatok gondozásában. Ősszel a gesztenye gyűjtése, levelek rendezése ad lehetőséget a munkára, környezetük rendben tartására. Télen gondoskodunk a madarak táplálásáról. A szemetet szelektíven gyűjtjük.

Alkalmi munkák, feladatok:
Idetartoznak az alkalomszerű rendrakások, tisztogatások, az ünnepi készülődés, díszítés. Igen jelentős a közösségformáló erejük. A megbízatások, üzenetközvetítések csak a bátrabb, önként jelentkező, óvodában jól tájékozódó nagyobb gyerekek feladata lehet.
A nagyobb gyerekek adjanak segítséget a kisebbeknek, kezdetben kérésre, később váljon önálló igényükké a segítségadás. A munka jellegű tevékenységeknek igen nagy szerepe van az életre való felkészítésben. Ennek érdekében arra kell törekednünk, hogy a munka örömöt okozzon a gyermeknek, s minél nagyobb önállósággal végezhessék azt, a munka jutalma pedig a dicséret legyen.

A munka célja:

- A munka jellegű tevékenységek megszerettetése.
- A munka, mások munkájának megbecsülésére, elismerésére nevelés.
- Felelősségérzet, kitartás, feladattudat erősítése.
- Alakuljon ki, önértékelésük, önbizalmuk.
- Jártasságok, tapasztalatok szerzése.
- A gyermek értékteremtő együttműködési képességének fejlesztése. Az önállóság, az öntevékenység lehetőségének megteremtése.

- Tényleges munkavégzés, tevékenykedtetést jelentsenek a különböző munkafajták: önkiszolgálás, naposság, a gyermek saját személyével kapcsolatos munkák a kerti munka és a csoport életével kapcsolatos munkák.

Feladataink-e téren:

- Nyugodt, szeretetteljes légkör biztosítása.
- A gyermek fejlettségi szintjéhez mért feladat adása.
- A munkafogások bemutatása.
- Balesetmentes környezet megfelelő eszközök biztosítása.
- A munka értékelése legyen folyamatos, konkrét, reális, fejlesztő hatású.
- A munkához való pozitív viszonyt alakítunk ki.
- Felszínre hozzuk a gyermek matematikai észlelésének, megfigyelőképessége szintjét. (párosítás, hozzárendelés).
- Szembesítjük a gyermeket az egyéni vágyak és társak iránti szeretet konfrontációjával.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Tud döntéseket hozni, önbizalma erősödik.
- A rábízott feladatot pontosan hajtja végre, kitartó.
- Pozitívan áll a munkához. A kerti munkában is részt vesz.
- Önként és szívesen vállal olyan tevékenységeket. amiket el tud látni.
- A környezettudatos magatartás szabályait betartja, azokat folyamatosan alkalmazza.
- Önállóan, örömmel, igényesen végzi feladatát.
- A munkavégzéshez szükséges eszközöket önállóan használja.
- Ügyel saját személyére és környezete rendjére.
- Az étkező asztalt esztétikusan teríti meg. Étkezés után az edényeket elrakja.
- Aktívan vesz részt a teremrendezésben, ágyazásban.
- A barkácsoláshoz használt eszközöket, anyagokat gondosan, esztétikusan rakja el.

TEVÉKENYSÉGBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS

" A gyermekkor az álom volt, valaha mindent elérhetek majd. A tanulás kora, kutatás mindenben, a legapróbban, a legrejtettebben, jóban és rosszban."
/ Paul Klee /

A tanulás nem önálló tevékenységi forma, áthatja az egész óvodai életet, a mindennapi tevékenységek sorát. A tanulás folyamatában a gyermek egész személyisége fejlődik.

Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek kompetenciáinak fejlesztése. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire.
A tanulás elsődleges formája az óvodában a spontán játékos tapasztalatszerzés. A játék közben észrevétlenül tanul, tapasztalatokat szerez, érzékszervein keresztül ismerkedik a világgal.
A magatartás és viselkedési mintákat is tanulással sajátítja el a kisgyermek melynek alapja az óvónő és a dajka viselkedésének modellként követése.
Ismereteket szerezhet a feltett kérdéseire adott válaszokból is. Fontos, hogy mindig válaszoljunk a kisgyermekek kérdéseire, s a válaszok pontosak, hitelesek és a gyermek számára érthetőek legyenek.
A természeti, társadalmi környezet rengeteg lehetőséget ad a közvetlen tapasztalatszerzésre, megfigyelésre. Ezek az óvodapedagógus által irányított felfedezések a tanulás részét képezik. A gyermek szerezze meg a világról azokat az ismereteket, amelyek számára elsajátíthatók.
A sikerélményhez juttatás motiváló hatású a gyermekre. Ennek elérésére fontos szem előtt tartanunk, hogy mindig megfelelő nehézségű feladat elé állítsuk a gyermeket. Figyelembe kell venni az egyéni képességeket. A sikerélmény motiváló hatású, míg a kudarc bátortalanná, kedvetlenné teszi a gyermeket.

A képességek, a magatartás, a tanulás iránti vágy, a motiváció fejlődését és az ismeretszerzést egyaránt magába foglalja.
A tanulási tevékenység esetén is azt szeretnénk elérni, hogy örömmel és önként vegyen részt ebben a folyamatban, hiszen már kialakulnak annak csírái, hogy később örömmel tanul-e a gyermek.

Az óvodáskorú gyermek **mintakövetéssel, utánzással**, sajátítja el a magatartási és viselkedési szokásokat. Ilyenek a kötetlen és kötelező foglalkozások normái, az eszközök használata, az egymás iránti viszonyra vonatkozó szabályok. **A spontán játékos tapasztalatszerzés** hatásában maradandó, bár az összefüggő ismeret megszerzéséhez nem elegendő. **A gyakorlati probléma és feladatmegoldás** az önállóságra nevelt gyermeknél jelentkezik fokozottabban és jól szolgálja a logikus gondolkodásra nevelést.
A felfedező tanulás tartósan rögzíti a felismeréseket. Gyakran a kondícionális tanulás egészíti ki.
A gyermeki **kérdésekre épülő ismeretszerzés** nagyon szélsőséges képet mutat óvodáskorban. Fontos a gyermekek kérdezési kedvének éberen tartása. **Az óvónő által irányított** matematikai megfigyelések, tapasztalatszerzések, a környezetben tett séták, kirándulások alkalmával és a szervezett foglalkozások keretében valósulnak meg. Az óvónő által **kezdeményezett tanulás** lehet kötetlen és kötött. A foglakozásokon az átlagos, vagy jobb képességűek tempójához igazodjunk, de rövid időn belül kerítsünk sort a csoporttal együtt haladni nem képes gyermekek egyéni vagy kiscsoportos felzárkóztató fejlesztésére.

Összegzésként a felsorolt tanulási módok összeadódnak, egymást kiegészítik, kellő összehangolás eredményeként együttesen alapozzák meg azokat a részképességeket, melyek az iskolai élet megkezdéséhez elegendők.

Célunk:

- Komplex foglalkozások rendszerén keresztül jusson el a gyermekhez az, ami számára a világból megismerhető, befogadható tapasztalatot jelent.

- A gyerekek érdeklődésének kielégítése, a tapasztalatszerzés a „megtanulás” a gondolkodás örömének átélése
- A gyerekek világképének alakulása, tapasztalatok rendeződése.
- Pontosabbá váljon érzékelésük, észlelésük, megfigyelőképességük, tartósabb legyen figyelmük, emlékezetük, gazdagodjon fantáziájuk, fejlődjön beszédük, gondolkodásuk, képessé váljanak problémák felismerésére és megoldására.
- A gyermek kompetenciáinak fejlesztése, attitűdök erősítése, képességek fejlesztése.
- A tanulási vágy megalapozása.

Feladataink-e téren:

- Az értelmi képességeket fejlesztjük (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás).
- Kielégítjük a gyermek megismerési vágyát, kíváncsiságát, sokoldalú érdeklődését.
- Lehetőséget kínálunk a gyermekek számára olyan szituációk átélésére, ahol megismerhetik a felfedezés, a kutatás örömeit.
- A gyermek egyéni érdeklődésének megfelelő tevékenységet biztosítunk.
- A gyermekek önállóságát, figyelmét, kitartását, pontosságát, feladattudatát fejlesztjük.
- Olyan tapasztalatok szerzéséhez nyújtunk segítséget a gyermekeknek, amelyben saját teljesítőképességét is megismerheti.
- A követelményeket az egyéni képességekhez igazítjuk.
- A gyermek önbizalmát, bátorságát erősítjük.
- Az egyes foglakozások anyagának tervszerű és tudatos feldolgozásával hozzájárulunk a gyermek sikeres iskolai életmódra történő felkészítéséhez.
- A gyermeki érdeklődés kielégítése
- A játékos tapasztalatszerzés lehetőségeinek biztosítása
- Elfogadó, megerősítő légkör biztosítása
- Szokások alakítása utánzásos viselkedési és magatartási modellkövetéssel
- A gyermek kérdéseire épülő ismeret átadás
- Egyéni fejlődési, érési ütem nyomon követése
- Kiemelkedő képességű, tehetséges gyermekek felismerése, gondozása
- Részképesség hiányos, tanulási zavarral küzdő gyermekek időbeni kiszűrése, megfelelő szakemberhez irányítása.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Az egyszerű feladatokat megérti
- Ha a helyzet megkívánja, kivárja, míg rá kerül a sor
- Érdeklődik környezete tárgyai, jelenségei és összefüggései iránt.
- Feladatai végrehajtásában kitartó.
- Szándékos figyelmének időtartama életkorának megfelelő.
- Él benne az iskola, a tanulás iránti vágy.

- Tevékenységének eredményét reálisan értékeli.
- Képes a már elsajátított ismeretek szándékos felidézésére.
- Munkatempója, feladattartása életkorának megfelelő.
- Szándékos figyelemre képes.
- A gyermekek érdeklődőek, bátran kérdeznek, önként és örömmel vesznek részt a folyamatban
- A tanulási kompetenciáik koruknak megfelelően fejlett.
- Képesek a tudatos tanulás vállalására
- A fontos és lényeges jegyeket meg tudja fogalmazni.
- Tudjon összehasonlításokat, megkülönböztetéseket megfogalmazni.
- Élményeit, benyomásait idézze fel emlékezetében.
- *A részképesség-és tanulási zavaros gyermekek időben szakemberhez kerülnek.*
- A tehetséges gyermekek is megtalálják a kiemelkedő képességüknek megfelelő feladatot.

ÓVODÁBA LÉPÉSTŐL AZ ISKOLÁBA LÉPÉSIG

Az óvodába lépés feltételei

2011. évi CXC. tv. 8. § (1) Az óvoda a gyermek hároméves korától a tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény, amely a gyermeket fokozatosan, de különösen az utolsó évében az iskolai nevelés-oktatásra készíti fel. Az óvoda felveheti azt a gyermeket is, aki a harmadik életévét a felvételétől számított fél éven belül betölti, feltéve, hogy minden, a településen, fővárosi kerületben, vagy ha a felvételi körzet több településen található, az érintett településeken lakóhellyel, ennek hiányában tartózkodási hellyel rendelkező hároméves és annál idősebb gyermek óvodai felvételi kérelme teljesíthető.
(2) A gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a harmadik életévét betölti, a nevelési év kezdő napjától legalább napi négy órában óvodai foglalkozáson vesz részt. A szülő – tárgyév április 15. napjáig benyújtott – kérelme alapján a gyermek jogos érdekét szem előtt tartva, annak az évnek az augusztus 31. napjáig, amelyben a gyermek a negyedik életévét betölti, a Kormány rendeletében kijelölt szerv (a továbbiakban: felmentést engedélyező szerv) felmentheti az óvodai foglalkozáson való részvétel alól, ha a gyermek családi körülményei, sajátos helyzete indokolja. Ha az eljárásban szakértőt kell meghallgatni, csak az óvodavezető vagy a védőnő, továbbá tartós gyógykezelés alatt álló gyermek esetében az Eütv. 89. §-a szerinti általános járóbeteg-szakellátásban, vagy az Eütv. 91. §-a szerinti általános fekvőbeteg-szakellátásban részt vevő szakorvos rendelhető ki. Tartós gyógykezelés alatt álló gyermek esetében a kérelem a tárgyév április 15. napja után is benyújtható.

A befogadás körülményei óvodánkban

Legyen szobatiszta, ne zavarja csoporttársai nyugodt óvodai életét és egy alapfokú kapcsolattartásra legyen képes.

A gyermek egész későbbi óvodai életére kihat a befogadás minősége, ezért foglalkozunk vele külön is. Nagyon sok türelmet, gyöngédséget és időt igényel a gyermekek beillesztése az új környezetbe. Az új gyermekeket fokozatosan és folyamatosan szoktatjuk be. Ilyenkor a gyermek és a szülő egyéni igényei szerint először csak 1- 2 órát, majd egyre hosszabb időtartamot tölt el a gyermek az óvodában eleinte az édesanyjával együtt. Nincs szabályunk arra, hogy ez mennyi ideig tartson, ezt mindig a gyermek igényéhez viszonyítjuk, de nem támogatjuk a hosszan elhúzódó szülői jelenlétet. Óvodánkban a befogadás, beszoktatás időszaka a szeptemberi, esetleg az októberi hónap. A beszoktatás alatti és utána is megengedjük, hogy a gyerekek behozzák otthonról kedves játékszereiket, melynek meghatározott helye van, és onnan egész nap kivehető vagy eltehető. Az önkéntesség elvét követjük a napirend minden időszakában, mely hatására kialakul a bizalom. Ekkor kell kiépíteni a bizalmat a szülőben is, hiszen a folyamatos ott tartózkodás alatt saját tapasztalatuk során győződhetnek meg arról, hogy gyermekük jó helyre került.

Az óvodába lépéstől az iskolába lépésig a gyermekek fejlettségének, fejlődésének nyomon követése, mérésére, dokumentálása:

20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet (a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról) értelmében:

Az óvodás gyermek fejlődésének figyelemmel kísérésével kapcsolatos szabályok:

63. § (1) Az óvoda az óvodás gyermekek fejlődését folyamatosan nyomon követi és írásban rögzíti. Az óvodás gyermek fejlődéséről a szülőt folyamatosan tájékoztatni kell.

(2) Ha a gyermeket nevelő óvodapedagógus a gyermek iskolába lépéshez szükséges fejlettségének elérése érdekében indokoltnak tartja, az óvoda vezetője tájékoztatja a szülőt az Nkt. 72. § (1) bekezdés a) pontjában foglalt kötelességekről, továbbá a kötelességek nem megfelelő teljesítéséből eredő következményekről, valamint az Nkt. 72. § (4) bekezdésében foglalt jogokról.

(3) Amennyiben a szülő az óvoda döntésében foglaltaknak önként nem tesz eleget, az óvoda vezetője az Nkt. 72. § (1) bekezdés a) pontjában, valamint (4) bekezdésében foglaltak alapján a szülői egyet nem értést alátámasztó nyilatkozat megküldésével értesíti a gyermek lakóhelye szerint illetékes kormányhivatalt.

(4) Az óvoda a gyermek értelmi, lelki, szociális és testi fejlődésének eredményét – szükség szerint, de legalább nevelési évenként kétszer – a 93/A. § szerinti dokumentációban rögzíti.

Ennek értelmében rögzíteni kell a gyermek fejlődését szolgáló intézkedéseket, megállapításokat, javaslatokat. Intézményünk a törvénynek való megfelelést az alábbi mérőlapok alkalmazásával teljesíti:

- 2021. szeptember 1-től Patyi Zoltánné: Óvodás gyermekek fejlődésének nyomon követése, mely felmenő rendszerben kerül bevezetésre.
- Porkolábné Dr Balogh Katalin: a gyermekek fejlődésének nyomon követése, mely 2021. szeptember 1-től fokozatosan kerül kivezetésre.

- Dr. Nagy József: Prefer-Differ mérőlapok (kritikus kognitív képességek mérésére, fejlesztésére) - mely szintén fokozatosan kerül kivezetésre 2021. szeptember 1-től.

E dokumentumok felhasználásának segítségével szakmai Teamünk kidolgozta óvodánk saját mérőeszközét.

Az iskolai élet megkezdése – a gyermekek tankötelezettsége *a 2011. évi CXC. köznevelési törvény alapján*:
45. § (1) Magyarországon – az e törvényben meghatározottak szerint – minden gyermek köteles az intézményes nevelés-oktatásban részt venni, tankötelezettségét teljesíteni.
(2) A gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a hatodik életévét betölti, tankötelessé válik. A tankötelezettség teljesítése a tanév első tanítási napján kezdődik. A szülő kérelmére a felmentést engedélyező szerv döntése alapján a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben vehet részt. A szülő kérelmét az iskolakezdés évében január 15-éig nyújthatja be a felmentést engedélyező szervhez. Ha az eljárásban szakértőt kell meghallgatni, akkor csak szakértői bizottság rendelhető ki. Ha a szakértői bizottság a szülői kérelem benyújtására nyitva álló határidő előtt a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben történő részvételét javasolja, a szülői kérelem benyújtására nincs szükség. Ha a gyermek az iskolába lépéshez szükséges fejlettséget korábban eléri, a felmentést engedélyező szerv a szülő kérelmére engedélyezheti, hogy a gyermek hatéves kora előtt megkezdje tankötelezettségének teljesítését. A bíróság eljárására alkalmazni kell a (6b)–(6f) bekezdésében foglaltakat.
41. § (8) b.) A gyermek óvodai fejlődésével, valamint az iskolába lépéshez szükséges fejlettségével kapcsolatos adatai a szülőnek, a pedagógiai szakszolgálat intézményeinek, az iskolának kiadható

A tankötelezettség megállapítása *a 20/2012. (VIII. 31.) a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról EMMI rendelet alapján*:
21. §[86] A tankötelezettség megkezdésének feltétele, hogy a gyermek értelmi, lelki, szociális és testi fejlettségének állapota elérje az iskolába lépéshez szükséges szintet.

Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges:
Testi, lelki és szociális érettség, amelyek mindegyike egyaránt szükséges a sikeres iskolai munkához.
Az iskolaérett gyermek a **testi fejlődésében** eljut az első alakváltozáshoz. Egészséges, arányosan fejlett. Mozgása összerendezett, harmonikus, megfelelő tempójú, pontos. Fejlett mozgás-koordináció és a finommotorika. Szándékosan tudja irányítani mozgását, viselkedését.
Pszichikusan érett az iskolai munkára a gyermek, aki rendelkezik az iskolai tanuláshoz szükséges képességekkel: akinek **érzékelése, észlelése** megfelelően differenciált, pontos.
/Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének. A vizuális, akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, térbeli mozgásfejlettségnek, testséma kialakultságának. A vizuális és verbális emlékezetnek/. Szándékos emlékezeti bevésés és felidézés a tanulás alapját képezi, ugyanúgy, mint a tudatos, szándékos, legalább 5 percig tartó **figyelem összpontosítás.**
Az iskolaérett gyermek a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi-fogalmi gondolkodásra is képes.

Gondolkodási műveleteit, tárgyi, képi és elemi fogalmi szinten végzi. Képes szín, forma, nagyság időrendiség, ok-okozati összefüggés alapján csoportosítani tárgyakat, tárgyképeket.
Az iskolaérett gyermek gondolatait, érzelmeit mások /idegen személyek/ számára érthető formában megfelelő sebességgel, hangsúllyal, természetes gesztusokkal és arcjátékkal tudja kifejezni.
Lehetőleg tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat.
Megfelelő mennyiségű a szókincse.
Különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat használva, folyamatosan beszél.
Végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét.
Elemi ismeretekkel rendelkezik környezetéről, tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat, ismeri a gyalogos közlekedés alapvető szabályait, szűkebb lakóhelyét, stb.
Szociálisan érett az a gyermek, akinek pozitív beállítódása van az iskolai élethez:

- késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
- képes az együttműködésre, kapcsolatteremtésre, felnőttel és társával,
- alkalmazkodni képes a szabályokhoz,
- feladattudata kialakult, ami a feladat megértésében, feladattartásában, egyre eredményesebb feladatvégzésében nyilvánul meg, szükség szerint kreatív.
- megfelelő a kitartása, a munka tempója,
- van önfegyelme.

GYERMEKVÉDELEM AZ ÓVODÁBAN

A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések:
Azokat a nevelési feladatokat, tevékenységeket, amelyek biztosítják a gyermek személyiségének fejlődését, közösségi életre történő felkészítését, a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztését, fejlődésének segítését.

A 2011 évi CXC. törvény a Nemzeti köznevelésről. 4.§
(13.) Kiemelt figyelmet igénylő gyermek, tanuló:

a) különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló:
  aa) sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló,
  ab) beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló,
  ac) kiemelten tehetséges gyermek, tanuló,
b) a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, tanuló,

(14.) Kiemelten tehetséges gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség,

Esélyegyenlőség biztosítása

Az esélyegyenlőség és a másság elfogadása azt az emberi jogot testesíti meg, hogy minden embert – származására, nemére, nemzetiségére, vallására, testi-lelki sérülésére, fogyatkozására tekintet nélkül – ugyanazok a jogok és lehetőségek illetik meg az életben való érvényesülés folyamatában. Az esélyegyenlőség magában foglalja a másság elfogadását, azaz egy olyan másik személynek egyenlő társként történő elfogadását, aki a mindennapi életben, átlagos jellemzőkkel mérve, eltérő személyiség, és akit eltérése miatt a közösségből való kirekesztés veszélye fenyeget. Az elfogadás mércéjét az mutatja, hogy valaki mennyire hajlandó – a saját értékelése alapján – például egy sérültet, fogyatékost, szociálisan hátrányos helyzetű, kultúrában elmaradott személyt társadalmilag egyenértékű emberként elismerni, megérteni és befogadni.

A szociális igazgatásról és ellátásról szóló 1993. évi III. törvény mindazt szabályozza, ami a szociálpolitika tárgykörébe tartozik és az intézményekre valamilyen feladatot ró. A gyermekvédelmi törvény értelmében a közoktatási intézmények, különösen a nevelő- oktató intézmények, a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatokat látnak el.
A törvény általános szabályként a gyermeki jogok védelmét – összhangban a közoktatási törvénnyel – mindazok számára kötelezettségévé tesszük, akik gyermekek nevelésével, oktatásával, ellátásával, ügyeinek intézésével foglalkoznak, tehát minden pedagógusnak.
Minden pedagógiai tevékenységgel támasztott alapvető követelmény, hogy minden gyermek részére biztosítsa a fejlődéshez szükséges feltételeket, lehetőségeket – a tanuló képességeinek, tehetségének kibontakoztatásához, hogy szükség esetén leküzdhesse azokat a hátrányokat, amelyek születésénél, családi, vagyoni helyzeténél, vagy bármely más oknál fogva fennállnak.
Gyermekvédelmi munkánkat a Recski Önkormányzat Polgármesteri Hivatala Gyámügyi előadójával és a Gyermekjóléti Szolgálat vezetőjével összhangban közösen végezzük. Havonta munkaértekezletet tartunk, melyet a Gyermekjóléti Szolgálat vezetője szervez. Részt vesz az értekezleten: -Iskola gyermekvédelmi felelőse
-Védőnő
-Óvodavezető

A problémák feltárását a szoros együttműködés teszi lehetővé. a családokkal. Óvodánk gyermekvédelmi munkájának összefogását és képviseletét az óvodavezető látja el.

A gyermekvédelmi feladatokat valamennyi óvónő a saját csoportjában lévő gyermekek esetében ellátja. Legfontosabb feladata, hogy kiszűrje azokat a gyermekeket, akiknek testi, érzelmi, értelmi fejlődésük veszélybe kerül.

A felmérés kiterjed:

- a gyermeküket egyedül nevelő szülőkre
- nagycsaládosokra
- elhanyagolt gyerekekre, láthatóan rossz anyagi helyzetben lévő családokra
- munkanélküli szülőkre

A gyermekvédelem célja:

- ❖ A gyermeki és emberi jogok érvényesítése, a gyermek alapvető szükségleteinek kielégítése
- ❖ esélyegyenlőség biztosítása az eltérő szociális és kulturális környezetből érkező gyerekek között

Feladatok:

Az óvodapedagógus feladata.

- ❖ a gyerekek szociális és szociokulturális hátterének megismerése.
- ❖ ha szükséges környezettanulmány, családlátogatás lebonyolítása.
- ❖ a HH, HHH és veszélyeztetett gyermekek nyilvántartása.
- ❖ rendszeres óvodába járás figyelemmel kísérése, szükség esetén a hiányzás jelzése a Családsegítő szolgálat vezetőjének.
- ❖ Pedagógiai jellemzés készítése az alapellátottakról a Családsegítő szolgálat vezetőjének.
- ❖ Nyilvántartások vezetése.
- ❖ Óvodavezető tájékoztatása.
- ❖ szükség szerint családgondozó, védőnő segítségének igénybe vétele.

Az intézményvezető feladatai:

- ❖ A gyermekvédelmi tevékenységhez a feltételek biztosítása.
- ❖ Törvények és rendeletek naprakész ismerete.
- ❖ veszélyeztetettség esetén a Gyermekjóléti Szolgálat tájékoztatása.
- ❖ Étkezési kedvezmények nyilvántartása.
- ❖ Óvodáztatási támogatással kapcsolatos feladatok ellátása.

Sikerkritériumok:

- Csökken a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek száma
- Minden rászoruló időben megkapja a segítséget
- A szülők bátran fordulnak az óvónőkhöz és a vezetéshez problémáikkal
- A segítő szervekkel hatékony együttműködés alakul ki.

Hátrányos helyzetű gyermek: (a Gyvt.új 67/A§-a szerint) az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

- A szülő, vagy a családba fogadó gyám alacsony iskolai végzettsége, ha a gyermeket együtt nevelő mindkét szülőről, a gyermeket egyedül nevelő szülőről, vagy a családba fogadó gyámról – önkéntes nyilatkozata alapján – megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor legfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik,
- A szülő, vagy a családba fogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága, ha a gyermeket nevelő szülők bármelyikéről, vagy a családba fogadó gyámról megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor aktív korúak ellátására jogosult, vagy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy,

- A gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei, ha megállapítható, hogy a gyermek a településre vonatkozó integrált településfejlesztési stratégiában szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben, vagy félkomfortos, komfort nélküli, illetve szükséglakásban, vagy olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek.

Halmozottan hátrányos helyzetű gyermek:

- Az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek, aki esetében a fentebb meghatározott körülmények közül legalább kettő fennáll,
- A nevelésbe vett gyermek,
- Az utógondozói ellátásban részesülő és tanulói, vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt.

A gyámhatóság a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság elbírálásával egyidejűleg kérelemre – külön döntésben, a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultsággal egyező időtartamra – állapítja meg a gyermek hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetének fennállását.

Hátrányos helyzetű valamint halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nevelése

Egyéni bánásmódot igényelnek a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű és lassúbb értelmi fejlődésű gyerekek. Az elmaradás kiegyenlítésére az óvodáskorban kedvező lehetőségek kínálkoznak, melyet ki is használunk. A hátrányos helyzet lassúbb fejlődést eredményez, mely rendszerint egy- egy területen kifejezettebb. A segítés csak a gyermek egész személyiségének megismerése útján lehet hatékony. A gyermek nehézségeinek körültekintő elemzése, az elmaradás természetének feltárása után tehet kísérletet az óvónő az elmaradás enyhítésére.

Biztosítjuk az egyéni bánásmód követelményére vonatkozó külön jogszabályban meghatározott rendelkezéseket a 2003. évi CXXV. törvény, valamint az 1993. évi LXXIX. törvény rendelkezéseivel összhangban.

Az óvónő magatartása legyen türelmes, elfogadó, szeretetteljes, mely érzelmi támaszt nyújt a hátrányos helyzetű gyermekeknek az egész csoport előtt, melynek hatására a gyerekek átveszik a pozitív magatartást.

Főbb nevelési elveink:

- ❖ Az emberi méltóság tiszteletének elve: Úgy és olyannak fogadjuk el a gyermeket amilyen, a gyermeki személyiséget. Tisztelet, elfogadás, szeretet és megbecsülés.
- ❖ A gyermeki személyiség kibontakozásának elve: Óvodai nevelésünk segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni képességeinek kibontakozását.
- ❖ Pedagógiai Etika elve: Biztosítjuk a szülőt titoktartásunkról, tiszteletben tartjuk a családok belső szokásait, ügyeit.
- ❖ A másság elfogadásának elve: Az óvónő egész nevelőmunkáját áthatja a gyermekek egyéni különbségének tiszteletben tartása, az elfogadáson alapuló magatartás és nagyfokú tolerancia
- ❖ Etnikai önazonosság biztosításának elve: Biztosítjuk a nemzeti, etnikai kisebbségi önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését.

- Előítélet mentesség elve: A hátrányos helyzetű gyermekeket sok türelemmel, hittel neveljük, hogy önmagukat megtalálva mások által megerősítve, felnőtté válva megtalálják helyüket a világban
- Differenciált fejlesztés elve: Egyéni eltéréseket toleráló, arra építő képességfejlesztés, mely segít és alapjául szolgál a gyermek teljes személyiségfejlesztéséhez.
- Esélyegyenlőség és egyenlő bánásmód elve:Szakmailag felkészült, a hátrányokat és akadályokat korai szakaszban felismerő, azokat a fejlesztésekkel meghatározott szintre juttató pedagógiai módszerek alkalmazása.

Veszélyeztetettség: Olyan magatartás vagy mulasztás következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja, vagy akadályozza.

Veszélyeztetettségre utaló jelek:

- fizikai bántalmazás
- szexuális zaklatás
- szülői felügyelet hiánya
- elhanyagoló szülői magatartás
- rendkívül rossz lakáskörülmények
- pszichés bántalmazás
- éhezés, nem megfelelő táplálkozás
- minimális jövedelmi viszonyok

Sajátos nevelési igényű gyermekek különleges gondozása:

„Aki valamilyen hátránnyal indul az életben, s megfelelő segítséget nem kap, azt a megkülönböztetettség érzése fogja cselekvésre ösztönözni. Az emberbe igen komoly erőtartalékok vannak, amelyeket segíteni kell érvényesíteni.”
(Adler)

2011. évi CXC. Törvény a nemzeti köznevelésről 28. Sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek, tanulók nevelése, oktatása fejezet 47. § szabályozza.

A sajátos nevelésű gyermeknek joga, hogy különleges gondozás keretében állapotának megfelelő ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították. Intézményünkben a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése, óvodai csoportban, a többi gyermekkel együtt történik.

Sajátos nevelési igényű gyermek az, aki a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján: testi, érzékszervi, értelmi, beszédfogyatékos, autista, vagy több tünet együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, a megismerő funkciók, vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra visszavezethető tartós és súlyos rendellenességgel küzd.

Ezek a gyermekek: a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság, vagy az Országos Szakértői és Rehabilitációs tevékenységet végző Bizottság szakértői véleménye alapján kapnak egyéni fejlesztést, gondozást intézményünkben.

A beszédhibás gyerekekkel hetente 2 alkalommal logopédus foglalkozik.

Jól felszerelt fejlesztő szobával rendelkezünk. Az egyéni foglalkozások keretében – egyéni fejlesztési terv alapján, - segíti az óvónő a gyermek felzárkóztatását a többiekhez.
Óvodánkban minden olyan sajátos nevelési igényű, vagy magatartási problémákkal küzdő gyermeknek helyet adunk, aki a csoport életét, társai testi épségét és lelki nyugalmát nem sérti.

Kiemelten tehetséges gyermekek fejlesztése:

Tehetség gondozás terén fontos feladatunk a „tehetség ígéretek” beazonosítása, valamint tehetségének megfelelő fejlesztése a speciális területeken. Mérésekkel alátámasztjuk tehetségének valódiságát (EQ teszt, IQ teszt, szociometriai vizsgálat, stb.). A tehetséggondozás legfőbbképpen tehetségbarát környezetben valósulhat meg. A családi háttér nagyon fontos eleme. Nagyban elősegíti munkánkat, mert elfogadónak, támogatónak kell lennie, ő, mint mentor, menedzser, szeretetteljes gondoskodóként áll a gyermek mellé. Társak motiváló hatása katalizátor lehet a fejlődésében. Óvodánk a felismert tehetséget diagnosztizálja, gondozza, dokumentálja és mentorálja. Az óvodapedagógus facilitátor szerepét tölti be a folyamatban. Javaslatot teszünk a tehetségpontok felkeresésére, ha a gyermek kinőtte a kereteinket. A fő célunk, hogy az összes kis „talentumot” megtaláljuk óvodánkban és őket a lehető legjobb, és leghatékonyabb nevelésben részesítsük. Szakmai munkaközösségünk háromféle tehetségcsoportot irányít. Óvodánk tárgyi és személyi feltételei ehhez adottak:

- **Népi tánc**, melynek célja hogy megismertesse a gyermekeket hazánk népi kultúrájával. Közvetett célunk pedig, a népzene és a néptánc sajátos eszközeivel segítse a gyermekek személyiségének formálását. A gyermekek mozgáskoordinációjának, ritmusérzékének fejlesztése a népi játékok, népdalok és hagyományok feleleventésével és ezen keresztül éljék át a tánc örömét, valamint fedezzék fel a mozgás kapcsolatát a zenével.
  A tehetséggondozó csoport vezetői: Hollóné Farkas Éva és Farkas Enikő
- **Kézműves foglalkozások**, melynek célja. a vizuális észlelés, emlékezés, képzelet, a vizuális gondolkodás könnyedebbé tétele, az intellektuális látás kialakítása. A gyermekek tér, forma, szín gazdagítása, esztétikai érzékenységük, a szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása.
  A tehetséggondozó csoport vezetője: Pádárné Lengyel Adrienn
- **Mese és bábjáték**: célja a résztvevő gyermekek fantáziájának továbbfejlesztése, nyelvi kifejezőkészségük,” mesés” szókincs bővítése, a mesevilág eszközökkel és azok nélküli látványos kitalálása, megjelenítése.
  A tehetséggondozó csoportot vezeti: Kovács Éva

A tehetséggondozást zászlajára tűzte intézményünk, melyhez a Köznevelési Törvény 2011. évi CXC 4. § a pontja a kiemelt figyelmet igénylő gyermekekkel foglalkozik.

Újszerű nevelési eljárások alkalmazási lehetőségei

1. Konfliktuskezelés

Mi a konfliktus? Érték-érdekellentét, harc-küzdelem önmagaddal, másokkal, szabályok sérülése, belső béke felborulása**.**

Pedagógiai munkánk során mindennapjainkban nélkülözhetetlen a konstruktív konfliktus kezelés ismerete. Mivel társadalmi rétegződés különbözőségeiből, nevelési módszerek, attitűdök eltéréseiből, anyagi nehézségekből… stb. adódó konfliktusokkal találkozunk.
A konfliktus kezelési módszerek megismerésével, képességek, jártasságok megszerzésével, mi óvodapedagógusok hozzájárulunk ezek hatékonyabb kezeléséhez.

Konfliktuskezelés eszközei:

- konfliktus fogalmának ismerete
- konfliktusok kezelésének folyamata
- környezetünk konfliktusainak és saját konfliktusjelzéseink értelmezése
- annak felismerése, hogy a konfliktusok értékkel bírnak
- alkalmazni a „győztes- vesztes”módszer helyett a”konfliktusból együttműködés” módszert
- megismerkedni, jártasságot szerezni a konstruktív konfliktuskezelés nélkülözhetetlen technikájával
- alkalmazni az „én-közlés” technikáját, a kommunikációs akadályok leküzdését,
- alkalmazni az értő figyelmet, a szembesítő modellt
- megismerni a”viselkedési ablak” módszereit.

Célunk:

A konfliktus pontos meghatározásával kommunikációs és problémamegoldó képességünket hatékonnyá, minden fél számára -gyermek, szülő, óvodapedagógus, dajka- kielégítővé tenni oly módon, hogy ez segítse döntéshozó megbeszéléseinket.

A konfliktuskezelés gyakorlatban való alkalmazásának várható eredményei:

- Tudatosan segítjük a gyereket a konfliktus helyzetből az együttműködő irány felé haladni.
- Alkalmazni minél többször az „én-közlés” módszereit, miszerint „én megértelek téged, de te is érts meg.”
- A „viselkedési ablak” segítségünkre lehet, hogy tudjuk kinek a problémája az épp adott szituáció
- Belső együttműködés, szabályok létrehozása, annak betartása mindenkire vonatkozik az adott konfliktus helyzetben
- Vereségmentes együttműködő módszerekre tanítjuk a gyerekeket játékszituáció során: helyzet és szerep meghatározással, ötletrohammal állnak elő a jó megoldás érdekében.(értékelik a kialakult helyzetet, döntenek a lehetőségekről, végrehajtják a pozitívnak ítélt terveket, újra értékelik a megvalósíthatóság lehetőségeit, ellenőrzik a kialakított szabályokat.)
- Az empatikus (értő figyelem) mellyel egymás iránt fordulhatnak, sokat segít abban, „Mit érez, mire van szüksége a másiknak?”
- A visszakérdezés során elkerülhetők a félreértések, melyek előrevisznek az együttműködésben
- A „győztes-vesztes” játszmában kialakul a rangsor, a közös cél érdekében értő figyelemmel fordulnak egymás felé

- Konfliktusok átélése során annak értékeit is megéli a gyermek: előre visz, épít, tanul belőle, beszélgetések alakulnak ki, megnyugvást jelenthet, ösztönöz, sikerélményt ad, megoldást sugall
- Óvónő - szülő; óvónő- gyermek kapcsolatában fontos az odafordulás, az értő figyelem
- A kommunikáció alapfeltétele: A konfliktusban résztvevők legyenek képesek a problémáik megfogalmazására, az alkalmazkodásra, együttműködésre. Pl. gyermek-gyermek; óvónő-gyermek; felnőtt-felnőtt;
- A kommunikációs akadályok leküzdésének képessége elősegíti a gyermek- felnőtt kommunikációját, mert tudatos kerülése hatással van a párbeszéd alakulására.
- A konfliktus helyzeteket drámapedagógiai módszerekkel, szituációs játékokkal, improvizációval, drámajátékokkal segítjük.

Óvodánkban igény és feladatként jelenjen meg a konfliktus helyzetek minimálisra csökkentése. Minden gyermek, pedagógus és szülő feladata ennek betartása.

2. Projektpedagógia az óvodában

A projekt fogalma A projektum latin eredetű szó, jelentése terv, tervezet/ajánlat, javaslat.

A **projektek** olyan komplex feladatok, amelyeknek középpontjában egy gyakorlati természetű probléma áll. A feladat nem egyszerűen a probléma megoldása, hanem a lehető legtöbb vonatkozásának feltárása, így a témát a gyermekek széles körű összefüggésben dolgozzák fel.

A **cél** sohasem a tanulás, hanem valamilyen konkrét produktum létrehozása. A tanulás mint kísérő eszköz van jelen, a főszereplők a *produktum* elérésére irányuló tevékenységek. A tanulás a tevékenységek tervezése, szervezése, a szokások alakítása, elsajátítása közben indirekt módon valósul meg.

A **projektmódszer** a gyermek érdeklődésére, a pedagógus és a gyermek közös tevékenységére épül. A megismerési folyamatok a projektek tevékenységeinek sorozatában valósulnak meg.

Az óvodában alkalmazott projektek fajtái

- Egy gyakorlati feladat, mint például egy hasznos tárgy vagy dolog megtervezése és kivitelezése (például szilvabefőtt eltevése, kenyérsütés, farsangi jelmez készítése, csalamádé eltevése, szüret, madárkalács készítése, terrárium készítése, sziklakert építése az óvoda udvarára, könyvkötés).
- Egy esztétikai élmény átélése (például oviújság készítése, betlehemezés, szüreti mulatság, anyák napja, színházi előadás).
- Egy probléma megoldása (például a csoportszoba átrendezése, Újhagymát szeretnénk enni! Hová menjünk kirándulni?).
- Valamilyen tevékenység elsajátítása (például kerékpározni tanulok, varrás, körmöcskézés, szőnyegszövés).
- Valamilyen tudás elsajátítása (például a tél, A homok, az egészség, a kutya, a dió, az óvoda környéke, családom).

A tervezés dimenziói

- Egész éves folyamat tervezése, amely projektlehetőségek sorozatának terveiből áll össze (például Szüret, Márton-nap, Mikulás, Luca-nap, Farsang). Megjegyzendő, hogy ha valaki projektek sorozatában kívánja az óvodai életet megszervezni, korántsem fontos arra törekednie, hogy mindenáron az év teljes időszakát lefedje. Sőt arra is célszerű

ügyelnie, hogy az egyes projektek között kellő időt hagyjon az élmények belső feldolgozására és lecsengésére.
- Egy konkrét projekt megtervezése (ez a segédlet projekteket ajánl: Húsvét, Farsang stb.).
- A projekt egy konkrét tevékenységének a megtervezése (ebben a segédletben mind az öt projekt egy-egy tevékenységének megtervezését ajánljuk).

A konkrét projekt megszervezésének folyamata
- Előkészület a projekttéma kiválasztásához.
- A pedagógus feladata: a gyermeki érdeklődés számbavétele, a lehetséges projekttémák összegyűjtése, és minden egyes téma fejlesztő hatásainak, integrációs lehetőségeinek felmérése.
- A projekttémák gyermekek elé terjesztése, a gyermekek választása.
- A gyermekek által kiválasztott projekt megtervezése.
- A gyermekek és a pedagógus közös munkájának sorrendje:
- a projekttéma tevékenységekre bontása,
- a témával kapcsolatos már meglévő tudás, az eddigi tapasztalatok számbavétele,
- információk gyűjtése, forrásuk feltárása és az információk gyűjtésének megtervezése,
- az eszközök, szerszámok, kellékek számbavétele, beszerzésének megtervezése,
- a felelősök, vállalkozók és „önként jelentkezők” regisztrálása,
- az egyes tevékenységekhez idomuló produktumok kiválasztása, megadása, választási és változtatási lehetőségek biztosítása,
- az egyes tevékenységek lehetséges sorrendjének összeállítása, véglegesítése, regisztrálása.
- A projekttevékenységek lebonyolítása a regisztrált sorrend figyelembevételével. Ezek lehetnek a pedagógus és a gyermekek együttes tevékenységei, egyéni, páros és közös, valamint kooperatív munkaszervezési módokkal.
- Az egyes tevékenységek produktumainak közzétételei (kiállítás rendezése, fotókiállítás, képeskönyv kiállítása, videofilm-bemutató, poszter, faliújság, dramatikus játék, előadás, táncház stb.) és a meghívottak körének kiválasztása.
- A projektet értékelhetjük többféle módon: beszélgetéssel, az élmények felidézésével, ami segíti az élmények újra átélését, önértékeléssel, egymás tevékenységeinek értékelésével.

A projektmódszer előnyei az óvodai nevelés folyamatában
- Meghagyja a világ egy és osztatlan voltát, és a teljesség élményével ajándékozza meg az óvodás gyermeket.
- Alkalmas élethelyzetekben adódó tevékenységek általi tapasztalatszerzésre.
- A tevékenységekben integrálódik a képességfejlesztés, rendeződnek a műveltségtartalmak, ismeretek.
- A közvetlen környezet szemléletes alapját adja a megismerési folyamatok fejlődésének – az érzékelésnek, az észlelésnek, a figyelemnek, az emlékezetnek, a gondolkodásnak, a képzeletnek stb. és a gyermeki kísérletező igénynek.
- Biztosítja az egyéni érdeklődés, az egyéni ütem, az önállóság és az öntevékenység lehetőségét, ez motiválóan hat a gyermekek téma iránti elkötelezettségére. Ezeket a motiváló hatásokat a pedagógus kihasználhatja a gyermeki önfejlődés inspirálására úgy, hogy eközben ő gyakran a háttérben maradhat.

- A szabad önkifejezés lehetősége harmonikus lelkialkatot eredményez.
- A szenzoros, percepciós, pszichomotoros fejlődés elsőbbséget nyer a konkrét tapasztalás során.
- A cselekvések hatékonyabban segítik a személyiség fejlődését, mintha a felnőttől származnának a feladathelyzetek.
- Mindig tartalmaz választási lehetőséget, így jól hasznosítható az egyéni érdeklődés motiváló ereje.
- Teret ad a váratlan módosításoknak, kiegészítéseknek, újonnan fellépő igényeknek.
- Támogatja az eltérő szükségletű gyermekeket, az eltérő tanulási stílusok érvényesülését.
- A közösségi vállalkozás és az együttes tapasztalás során megvalósulhat a munkamegosztás.

JOGSZABÁLYI HÁTTÉR

E helyi nevelési programot az 1993. évi LXXIX. törvény 94. par. (3) értelmében és a Kormány 137/1996. /VIII.28./ Kormányrendelete „Az óvodai nevelés országos alapprogramja” és az Óvodai nevelés programja 1989. és az Alapprogram 255/2009. (XI.20) Kormányrendelet módosítása alapján készítették, majd **a Pedagógiai Programot az alábbi jogszabályoknak megfelelően módosította** az intézmény nevelőtestülete:

1.	2011. CXC. tv.	a nemzeti köznevelésről
2.	20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet	a nevelési oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
3.	363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet	az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
4.	17/2013. (III.1.) EMMI rendelet	a nemzetiségi óvodai nevelésének irányelve
5.	32/2012. (X.8.) EMMI rendelet	a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
6.	1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról szóló 326/2013. Korm. rendelet	A pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló
7.	3. A pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LII. törvény végrehajtásáról szóló 401/2023. (VIII.	Pedagógusok előmeneteli rendszere

	30.) Korm. rendelet	
8.	1997. évi XXXI. törvény	A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló
9.	Chrappán Magdolna-Fábián Katalin	Tevékenységközpontú Óvodai Nevelési Program

Érvényességi rendelkezések

A helyi nevelési program érvényességi ideje **2025. szeptember 1-jétől visszavonásig.**

A program felülvizsgálatának és módosításának okai:

- Jogszabályváltozás – diabéteszes gyermekek ellátása
- Aktualizálás – gyermekek mérés-értékelési rendszerének átdolgozása
- Rendelet módosítás

A helyi nevelési program nyilvánossága:

- KIR közzétételi lista eleme
- Recsk Nagyközség honlapján megtalálható
- Minden csoportban megtalálható
- Az óvodavezető irodájában megtalálható

Legitimációs záradék

A Csengővár Óvoda és Mini Bölcsőde helyi óvodai pedagógiai programját **ELFOGADTA**:	
- a Csengővár Óvoda és Mini Bölcsőde nevelőtestülete …….. nevelőtestület képviselője	2025.09.01.
- a Roma Nemzetiségi Önkormányzat …….. képviselője	2025.09.01.
- a Csengővár Óvoda és Mini Bölcsőde alkalmazotti közössége …….. Köznevelési foglalkozatott képviselő	2025.09.01.
- a Csengővár Óvoda és Mini Bölcsőde Szülői Munkaközössége …….. Szülöi Munkaközösség képviselője	2025.09.01.
A Csengővár Óvoda és Mini Bölcsőde óvodai pedagógiai programját **JÓVÁHAGYTA:**	
- a Csengővár Óvoda és Mini Bölcsőde intézményvezetője …….. intézményvezető	2025.09.01.

Melléklet

Tárgyi feltételek

A program megvalósításához szükséges eszközök és felszerelések rendelkezésünkre állnak, mely megfelel a kötelező minimális eszköz – és felszerelési jegyzékben foglaltaknak. Ezek folyamatos pótlása (elhasználódás miatt) és korszerűsítése azonban szükséges.

Helyiségeink

Helyiségek megnevezése	Tényleges
Csoportszoba	3
Torna szoba	1
Játszóudvar	1
Óvodavezetői iroda	1
Nevelőtestületi szoba	1
Gyermeköltöző	3
Gyermekmosdó, WC	2
Fejlesztő szoba	1
Felnőtt öltöző	1
Melegítő konyha	1
Fekete mosogató	1
Felnőtt WC	3
Mosó-szárító	1

A fejlesztőszoba egyben a szülővel való találkozás helye is.

Helyiségeink bútorzata és egyéb berendezési tárgyak:

Megnevezés	Előírás	Tényleges állapot
Csoportszobák		
Óvodai fektető	90	90
Gyermekszék	90	90
Gyermekasztal	15	15
Fényvédő függöny	Ablakonként 1	Ablakonként 1
Szőnyeg	Csoportszoba 1/5- lefedése	Csoportonként 1
Játéktartó szekrény vagy polc	Csoportonként 2	Csoportonként 5
Fektető tároló	Csoportonként 2	Csoportonként 1
Hőmérő	Csoportonként 1	1
Óvodapedagógus asztal	Csoportonként 1	Csoportonként 1
Felnőtt szék	14	14
Edény ás evőeszköz tároló szekrény	2	2
Szeméttároló	5	5
Galéria	0	2
Tornaszoba:		
Tornapad	2	4

Tornaszőnyeg	1	2
Bordásfal	2	4
Óvodai többfunkciós mászó készlet	1	2
Zsámoly	1	1
Egyéni fejlesztést szolgáló speciális felszerelés	3 gyerek egyidejű foglalkoztatásához	1készlet
Játszóudvar:		
babaház	3	4
Udvari homokozó	3	3
Mozgásfejlesztő eszközök / mászókák, hinták, csúszdák/		7
Kerékpárok, rollerek		2
Kerti asztal paddal	3	4
Kerti pad	3	4
Óvodavezetői iroda		
Íróasztal és szék	1+1	1+1
Tárgyalóasztal	1	1
Szék	2	2
Telefon	1	1
Iratszekrény	1	1
Fénymásoló	1	1
Számítógép	1	1
Nyomtató	1	1
Nevelőtestületi szoba:		
Asztal	4	4
Szék	8	8
Szekrény	4	4
Számítógép	1	1
Könyves polc	1	1
Nyomtató	1	1
Fénymásoló	1	1
Tükör	1	1
Gyermeköltöző		
Öltözőszekrény paddal	Gyermekenként 1	90 gyermekre
Hulladék tároló	Helyiségenként 1	Helyiségenként 1
Gyermekmosdó, WC		
Törülköző tartó	Csoportonként a gyermek számnak megfelelően	megfelelő
Falitükör	Helyiségenként 1	1
Fogmosó pohár-tartó	Csoportonként 1	3
Tisztálkodási és egyéb felszerelések:		
Fésű, fogkefe, fogmosó pohár	Gyermekenként 1	megfelelő

Folyékony szappantartó	3	3
Törülköző	Felnőtt és gyermeklétszám szerint 3-3 //	270
Abrosz	Asztalonként 3	45
Takaró	90	90
Ágynemű, lepedő	90	90
Felnőttek munkavégzéséhez szükséges eszközök:		
Mosógép	1	1
Vasaló	1	1
Vasaló állvány	1	1
Szárító állvány	1	2
Takarító eszközök (porszívó)	1	2
Hűtőgép	1	2
Mikrohullámú melegítő	1	1
Kenyér szeletelő gép	1	1
Kerti szerszámok	1-1	1-1
Játékok és játékeszközök megnevezése		
Különféle játékformák eszközei	Csoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiség	megfelelő
Ének-zene, énekes játékok eszközei	Csoportonként a gyermeklétszámnak megfelelően	megfelelő
Anyanyelv és kommunikáció fejlesztéséhez	Csoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiség	megfelelő
Értelmi képességeket fejlesztő	Csoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiség	megfelelő
Ábrázolótevékenységet fejlesztő anyagok, eszközök	Csoportonként a gyermeklétszámnak megfelelően	megfelelő
Természeti, emberi, tárgyi környezet megismerését segítő eszközök, anyagok	Csoportonként a gyermeklétszámnak megfelelően	megfelelő
Munka jellegű tevékenységek eszközei	Csoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiség	megfelelő
Nevelőmunkát segítő egyéb eszközök:		
Televízió	1	1
Videó	1	1
Magnó	2	3

DVD	1	1
Diavetítő	1	1
Vetítővászon	1	1
Hangszerek	Csoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiség	megfelelő
Egyéni fejlesztést szolgáló eszközök	Csoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiség	megfelelő

Az óvodai alapeszközöket kiegészítve a program eredményességét erősítik a következő eszközök:

- Egész alakot láttató tükör – a testséma fejlesztés fontos és hasznos eszköze
- Fejlesztő játékok – az óvodapedagógusok tudatosan odafigyelnek arra, hogy melyik játék milyen részképességet fejleszt.
- Szakkönyvek, folyóiratok – az újabb pedagógiai és pszichológiai eredmények nyomon követésére

Intézmény OM azonosítója 031374	
Legitimációs eljárás	
Készítette a nevelőstestület bevonásával Szabó Istvánné igazgató	Szülői szervezet nevében véleményezte: Kis Virág Nikolett
Fenntartói jóváhagyása Fenntartó, működtető nevében névírás	
A dokumentum jellege: nyilvános Megtalálható: vezetői iroda	
Hatályos: A kihirdetés napjától, 2025.09.01.	
Verziószám: 2025	Készült: 2 példány Iktatószám: